Informatīvais ziņojums
Par makroekonomisko situāciju valstī

RĪGA
2015. gada jūnijs

Ievads

Ekonomikas ministrija sadarbībā ar Finanšu ministriju ir sagatavojusi divdesmit devīto informatīvo ziņojumu par makroekonomisko situāciju valstī.

Ziņojums sagatavots, pamatojoties uz Ministru kabineta 2008. gada 15. aprīļa sēdes protokola Nr.24 43.§ 6. punktu, kas uzdod Ekonomikas ministrijai sadarbībā ar Finanšu ministriju līdz 2008. gada 15. jūnijam un turpmāk reizi divos mēnešos iesniegt kārtējo ziņojumu Ministru kabinetā par makroekonomisko situāciju valstī. Ziņojuma iesniegšanas termiņi ir precizēti Ministru prezidenta Valda Dombrovska 2009. gada 16.oktobra rezolūcijā Nr.12/SAN-1005/21380, kas uzdod sagatavot kārtējo informatīvo ziņojumu līdz 2009. gada 29. decembrim un nākamos reizi trīs mēnešos.

Saskaņā ar 2008. gada 12. decembra sēdes protokola Nr.94 88.§ 2. punktu, Ekonomikas ministrija, sagatavojot kārtējo informatīvo ziņojumu, ir ņēmusi vērā arī patērētāju, ražotāju un pakalpojumu sniedzēju konjunktūras apsekojumu rezultātus.

Ziņojums ietver kopsavilkumu un 8 nodaļas – ārējā ekonomiskā vide, tekošās situācijas raksturojums reālajā, ārējā un finanšu sektorā, tendences darba tirgū, cenu izmaiņas, kā arī ekonomiskās attīstības prognozes.

Visa skaitliskā informācija un dati, izņemot īpaši norādītajos gadījumos, ir ņemti no Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes vai *Eurostat* datu bāzes. Latvijas Bankas un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas dati ir izmantoti maksājumu bilances un monetāro rādītāju aprakstā. Finanšu ministrijas un Valsts kases dati izmantoti valdības finanšu raksturojumā.

Saturs

Attēlu un tabulu saraksts 5
Ekonomiskais stāvoklis: īss kopsavilkums 7
1. Ārējā ekonomiskā vide 9
2. Produkcijas izlaide 13
3. Pieprasījums 27
4. Ārējais sektors 32
5. Valdības finanses un valsts finanšu sektors 38
6. Darba tirgus 43
7. Cenas 47
8. Prognozes 56

Saīsinājumi

ASV	Amerikas Savienotās Valstis
ĀTI	Ārvalstu tiešās investīcijas
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
EE	Igaunija
EEZ	Eiropas Ekonomikas zona
EKS	Eiropas kontu sistēma
ES	Eiropas Savienība
EUR	Eiro, oficiālā Eiropas Savienības naudas vienība
EU-28	Eiropas Savienība (visas 28 dalībvalstis)
IKP	Iekšzemes kopprodukts
LT	Lietuva
LV	Latvija
NVS	Neatkarīgo Valstu Sadraudzība
RCI	Ražotāju cenu indekss
USD	ASV dolārs

Attēlu un tabulu saraksts

Attēlu un tabulu saraksts **5**
Ekonomiskais stāvoklis: īss kopsavilkums **7**
1. Ārējā ekonomiskā vide **9**
1.1.tabula. IKP dinamika pa valstīm 12
2. Produkcijas izlaide **13**
2.1.attēls. IKP dinamika pa ceturkšņiem 17
2.1.tabula. IKP dinamika 17
2.2.attēls. Tautsaimniecības struktūra 17
2.3.attēls. Ekonomikas sentimenta indekss 17
2.4.attēls. Nozaru ieguldījums IKP pieaugumā 18
2.5.attēls. Mazumtirdzniecība 18
2.6.attēls. Būvniecība 19
2.7.attēls. Kravu apgrozījums 19
2.8.attēls. Apstrādes rūpniecība 20
2.9.attēls. Rūpniecības konfidences rādītājs un ražošanas jaudu noslodze 20
2.2.tabula. Apstrādes rūpniecības struktūra un nozaru attīstības tendences 20
2.10.attēls. Apstrādes rūpniecību raksturojošie rādītāji 21
2.11.attēls. Pārtikas un dzērienu ražošanu raksturojošie rādītāji 21
2.12.attēls. Vieglo rūpniecību raksturojošie rādītāji 22
2.13.attēls. Kokapstrādi raksturojošie rādītāji 22
2.14.attēls. Papīra ražošanu un poligrāfiju raksturojošie rādītāji 23
2.15.attēls. Ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozaru raksturojošie rādītāji 23
2.16.attēls. Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošanu raksturojošie rādītāji 24
2.17.attēls. Metālapstrādi raksturojošie rādītāji 24
2.18.attēls. Elektrisko un optisko iekārtu ražošanu raksturojošie rādītāji 25
2.19.attēls. Mašīnu un iekārtu ražošanu raksturojošie rādītāji 25
2.20.attēls. Transporta līdzekļu ražošanu raksturojošie rādītāji 26
3. Pieprasījums **27**
3.1.tabula. IKP no izlietojuma puses 29
3.1.attēls. Iekšzemes kopprodukts 30
3.2.attēls. Privātā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem 30
3.3.attēls. Sabiedriskā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem 30
3.4.attēls. Investīcijas pamatlīdzekļos pa ceturkšņiem 31
3.5.attēls. Preču un pakalpojumu eksports pa ceturkšņiem 31
3.6.attēls. Preču un pakalpojumu imports pa ceturkšņiem 31
4. Ārējais sektors **32**
4.1.attēls. Preču eksports un imports pa mēnešiem 35
4.1.tabula. Preču eksports un imports pa galvenajām preču grupām 35
4.2.attēls. Pakalpojumu eksports un imports pa mēnešiem 36

4.2.tabula. Pakalpojumu eksports un imports 36
4.3.attēls. Maksājumu bilance pa ceturkšņiem 37
4.4.attēls. Ārvalstu tiešās investīcijas Latvijā 37
5. Valdības finanses un valsts finanšu sektors 38
5.1.attēls. Valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālie rādītāji 40
5.2.attēls. Nodokļu ieņēmumi 40
5.3.attēls. Rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegtie kredīti 42
5.4.attēls. Kredītu % likmes, (atlikumiem, eiro) 42
6. Darba tirgus 43
6.1.attēls. Nodarbinātība 45
6.2.attēls. Bezdarbs 45
6.1.tabula. Aizņemtās darbavietas 45
6.3.attēls. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa 46
6.4.attēls. Darba samaksas dinamika 46
6.5.attēls. Darbaspēka izmaksas un produktivitāte 46
7. Cenas 47
7.1.attēls. Patēriņa cenu pārmaiņas 48
7.1.tabula. Patēriņa cenu pārmaiņas pa mēnešiem, procentos 48
7.2.attēls. Patēriņa cenu indekss grupās un apakšgrupās 49
7.3.attēls. Atsevišķu preču un pakalpojumu grupu ietekme uz kopējo patēriņa cenu indeksu 50
7.4.attēls. Saskaņotais patēriņa cenu indekss pa mēnešiem 50
7.5.attēls. Ražotāju cenu pārmaiņas 52
7.6.attēls. Ražotāju cenu dinamika apstrādes rūpniecībā 52
7.7.attēls. Patēriņa cenu, ražotāju cenu un tirgus pakalpojumu pievienotās vērtības deflatora izmaiņas 52
7.8. attēls Eksporta un importa vienības vērtības indeksi un tirdzniecības nosacījumi 53
7.9.attēls. Elektroenerģijas cenu dinamika 54
8. Prognozes 56
8.1.attēls. Darba tirgus attīstības tendences 57
8.2.attēls. Patēriņa cenu tendences 57

Ekonomiskais stāvoklis: īss kopsavilkums

Latvijas ekonomikas izaugsme 2011.-2013. gadā sasniedza vidēji 4,7% ik gadu. Kopš 2014. gada izaugsmes tempi palēninās, ko nosaka tendences ārējā vidē – lēna izaugsme ES un ekonomiskās situācijas pavājināšanās Krievijā. 2014. gadā IKP pieauga par 2,4%. 2015. gada 1. ceturksnī IKP bija par 1,9% lielāks nekā pirms gada, kas kopumā ir vērtējams kā labs rādītājs, ņemot vērā nelabvēlīgo ģeopolitisko situāciju reģionā.

Pēdējos gados zemais pieprasījums ārējos tirgos ir ietekmējis eksporta dinamiku, un tā kļuvusi mērenāka. 2014. gadā eksporta apjomi pieauga tikai par 2,2% un kāpumu pamatā noteica preču eksporta pieaugums, bet pakalpojumu eksporta apjomi saruka. 2015. gada 1. ceturksnī kopējie eksporta apjomi bija par 2,7% lielāki nekā pirms gada. Ekonomikas problēmas Krievijā ietekmē Latvijas eksporta iespējas – 1. ceturksnī preču eksports uz Krieviju faktiskajās cenās bija par 28,5% mazāks nekā pirms gada. Tajā pašā laikā, uzlabojoties ekonomiskajai situācijai ES, Latvijas eksportu uz šīm valstīm pieauga par 4%. Arī uz trešajām valstīm eksporta apjomi gada sākumā pieauga, kas liecina, ka Latvijas ražotāji spēj diversificēt savus noieta tirgus. 2015. gada 1. ceturksnī pieauguši arī pakalpojumu eksporta apjomi.

Nodarbinātības palielinājums un pakāpenisks darba samaksas kāpums sekmē privātā patēriņa pieaugumu. 2014. gadā privātais patēriņš pieauga par 2,3%. Savukārt, 2015. gada 1. ceturksnī privātais patēriņš bija par 2,6% lielāks nekā pirms gada. Tāpat kā kopējā ekonomikas izaugsme, arī privātā patēriņa dinamika ir kļuvusi mērenāka.

Uzlabojoties situācijai budžetā, ir atsācis pieaugt valsts patēriņš. 2014. gadā tas palielinājās par 3,4% un līdzīgi pieauguma tempi bija vērojami arī 2015. gada 1. ceturksnī.

Savukārt investīciju dinamika ir mērena. Kopumā 2014. gadā investīciju apjomi pieauga par 1,3%, bet 2015. gada 1. ceturksnī bija par 0,9% mazāki nekā pirms gada. Investīciju līmenis joprojām ir ievērojami zemāks nekā pirmskrīzes gados. Salīdzinoši lēno investīciju pieaugumu ietekmē uzņēmēju nogaidošā attieksme saistībā ar pieaugošo nenoteiktību ārējā vidē. Arī zems banku kreditēšanas līmenis joprojām ir viens no investīcijas ierobežojošiem faktoriem.

No nozarēm lielākais devums IKP pieaugumā 2014. gadā bija būvniecībai, tirdzniecībai un pakalpojumiem. Vājais pieprasījums eksporta tirgos bremzēja izaugsmi apstrādes rūpniecībā. 2015. gadā izaugsme saglabājas pakalpojumu un tirdzniecības nozarēs, savukārt ražošanas apjomu kāpums kokapstrādē un metālapstrādē sekmē izaugsmi apstrādes rūpniecībā.

Lai arī lēnāk nekā iepriekšējos gados, 2014. gadā turpināja uzlaboties situācija darba tirgū. Bezdarba līmenis samazinājās līdz 10,8%, kas bija par 1,1 procentpunktu mazāk nekā 2013. gadā, bet nodarbinātības līmenis pieauga par 0,9 procentpunktiem – līdz 59,1%. Kopumā 2014. gadā nodarbināti bija 884,6 tūkst. iedzīvotāju. 2015. gada 1. ceturksnī nodarbināto iedzīvotāju skaits palielinājās par 0,4% un nodarbinātības līmenis palielinājās par 1,1 procentpunktu, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu. Savukārt, bezdarba līmenis 2015. gada 1. ceturksnī,

salīdzinot ar 2014. gada atbilstošo periodu, samazinājās līdz 10,2%. Kopumā 2015. gadā – nodarbināto skaits varētu palielināties par 0,2%, bet bezdarba līmenis būs tuvu 10 procentiem.

2014. gadā bija vērojams ļoti mērens cenu pieaugums – gada vidējā inflācija bija 0,6%. 2015. gadā inflācija pamatā ir saistīta ar naftas un pārtikas cenu dinamiku pasaulē. Maijā patēriņa cenas bija par 1,2% lielākas nekā pirms gada. 2015. gadā vidējā gada inflācija varētu augt nedaudz straujāk nekā pagājušajā gadā.

Latvijas tautsaimniecības turpmākā attīstība joprojām būs cieši saistīta ar eksporta iespējām, tāpēc lielākais Latvijas izaugsmes risks saistīts ar globālās ekonomikas attīstību. 2015. gadā IKP pieaugums varētu būt ap 2 procentiem.

1. Ārējā ekonomiskā vide

Globālā ekonomikas attīstība joprojām ir vāja un dažādos reģionos atšķirīga. Attīstītajās valstīs izaugsmes perspektīvas lēni uzlabojas. Savukārt attīstības valstīs situācija ir nedaudz pasliktinājusies, lai arī izaugsmes tempi tajās joprojām ir salīdzinoši strauji.

Eiropas Savienībā (ES) kopš 2013. gada 2. ceturkšņa IKP atsāka pieaugt, ko lielā mērā sekmēja situācijas uzlabošanās finanšu tirgos. ES 2015. gada 1. ceturksnī IKP pieauga par 0,4%, salīdzinot ar pagājušā gada 4. ceturksni (eirozonā – arī par 0,4%), bet gada griezumā IKP pieauga par 1,4% (eirozonā – par 1,1%). Jaunākie konjunktūras apsekojumi liecina, ka ekonomiskās aktivitātes ES pakāpeniski palielinās, tomēr fiskālās problēmas eirozonā joprojām ir aktuālas un sagaidāms, ka ekonomikas atveseļošanās tempi būs mēreni.

Lai arī kopumā ES ekonomiskā situācija stabilizējas, attīstības tendences dalībvalstīs joprojām ir ļoti atšķirīgas. Izņemot Somiju, kuru ietekmē ekonomikas problēmas lielākajā tirdzniecības partnervalstī – Krievijā, pārējās ES dalībvalstīs 2015. gada 1. ceturksnī gada griezumā nebija vērojama ekonomikas lejupslīde. Vācijā turpinās ekonomikas izaugsme – 2015. gada 1. ceturksnī IKP pieauga par 0,3% un bija par 1,1% lielāks nekā pirms gada. Izaugsmi galvenokārt veicināja iekšzemes patēriņš, investīciju pieaugums un ārējā tirdzniecība. Lielbritānijā astoto ceturksni pēc kārtas vērojams ekonomisko aktivitāšu kāpums – 2015. gada 1. ceturkšņa laikā IKP pieauga par 0,3%, bet gada laikā izaugsme sasniedza 1,8%. IKP kāpumu veicināja iedzīvotāju patēriņa pieaugums, pateicoties zemai inflācijai un naftas cenu kritumam. Savukārt Francijā 1. ceturksnī IKP apjomi pieauga straujāk par iepriekš prognozēto (par 0,6%), bet gada laikā par 0,8%. Straujākie pieauguma tempi vērojami jaunajās ES dalībvalstīs – Rumānijā, Čehijā, Polijā, Ungārijā, Slovēnijā un Slovākijā. Ekonomiskā situācija pamazām uzlabojas arī krīzes smagāk skartajās Dienvideiropas valstīs – Spānijā un Portugālē.

Atšķirīgas attīstības tendences vērojamas Eiropas Ziemeļvalstīs – Zviedrijā 2015. gadā turpinās stabila izaugsme, kamēr Somijā IKP 2015. gada 1. ceturksnī bija par 0,1% mazāks nekā pirms gada. Ekonomiskās aktivitātes joprojām bija vājas tādās Dienvideiropas valstīs kā Kipra, Itālija, Grieķija un Horvātija. Šo valstu turpmāko attīstību lielā mērā ietekmēs valstu budžetu konsolidācija un spēja nodrošināt finanšu sektora stabilitāti.

Pēdējos gados **Baltijas valstīs** bija vieni no straujākajiem ekonomikas izaugsmes tempiem ES. Tomēr, palēninoties ārējam pieprasījumam, eksporta dinamika ir ļoti mērena un kopējie ekonomikas izaugsmes tempi ir piebremzējušies. Latvijas ekonomika 2015. gada 1. ceturksnī auga straujāk nekā Igaunijā un Lietuvā. Latvijas IKP 2015. gada 1. ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo ceturksni, palielinājās par 1,9%. Igaunijā IKP pieaugums gada griezumā bija 1,1%, bet Lietuvā – 1,2 procenti.

ASV ekonomikā vērojama stabila izaugsme, tomēr 2014. gada beigās tā palēninājās. 2015. gada 1. ceturkšņa laikā ASV ekonomiskās aktivitātes saruka par 0,2%, vienlaikus IKP bija par 2,7% lielāks nekā pirms gada. Ekonomikas lejupslīde saistīta ar aukstajiem ziemas laika apstākļiem un kritumu slānekļa naftas ieguves nozarē. Tā kā tie ir īslaicīgi faktori, kopumā 2015. gadā ASV tiek prognozēta straujāka ekonomiskā izaugsme nekā 2014. gadā.

Āzijas valstis globālo krīzi bija pārvarējušas veiksmīgāk nekā citu reģionu valstis. Tomēr pēdējā laikā vājais pieprasījums ārējos tirgos ietekmē Āzijas valstu izaugsmes tempus.

Japānas ekonomikā bija vērojama straujāka izaugsme par iepriekš prognozēto. 2015. gada 1. ceturksnī Japānas IKP bija par 1% augstāks nekā iepriekšējā ceturksnī. Salīdzinājumā ar 2014. gada 1. ceturksni IKP palielinājās par 2,4%. Japānas ekonomikas izaugsmi ietekmēja investīciju kāpums, kamēr privātais patēriņš joprojām bija vājš, kas bija saistīts ar nodokļa likmju paaugstināšanu 2014. gadā.

2015. gada 1. ceturksnī Ķīnas ekonomikas izaugsmes tempi gada griezumā bija 7%, kas bija lēnākā izaugsme pēdējo sešu gadu laikā. Ekonomikas izaugsmes palēnināšanos noteica patēriņu preču zemās cenas pasaulē un Ķīnas valūtas juaņas vērtības palielināšanās, kas negatīvi ietekmē ārējo tirdzniecību. Kopš 2014. gada beigām Ķīnas valdība cenšas īstenot veicināšanas pasākumus, lai uzlabotu aizdevumu izsniegšanu un ekonomisko aktivitāti.

Indijas IKP 2015. gada 1. ceturksnī bija par 7,5% lielāks nekā 2014. gada 1. ceturksnī. IKP pieaugumu galvenokārt veicināja straujš kāpums apstrādes rūpniecībā un pakalpojumu sektorā. IKP straujāks pieaugums saistīts arī ar IKP aprēķināšanas metodoloģijas maiņu.

Krievijas ekonomika sašaurinās. 2014. gadā kopumā IKP pieauga par 0,6%, kas bija vājākā izaugsme pēdējo 5 gadu laikā. Tomēr 2015. gada 1. ceturksnī IKP jau bija par 1,9% zemāks nekā pirms gada. 2014. gada nogalē vērojamais pasaules naftas cenu kritums ir apstājies un līdz ar to ir mazinājies spiediens uz Krievijas rubli. Tomēr augstā inflācija joprojām negatīvi ietekmē privāto patēriņu. Ģeopolitiskās situācijas nenoteiktība vērā ņemami ietekmē investoru konfidenci. Krievijas ārējās tirdzniecības apgrozījums pēc provizoriskiem datiem 2015. gada 1. ceturksnī bija par 32% mazāks nekā 2014. gada 1. ceturksnī. Šajā laikā Krievijas eksports samazinājās par 30%, bet imports – par 36 procentiem.

Lai arī iepriekš novērotajiem satricinājumiem pasaules finanšu tirgos ir bijis pārejošs raksturs, tomēr ģeopolitiskās spriedzes saasināšanās starp Krieviju un ES/ASV joprojām ir būtisks globālās ekonomikas risks.

Salīdzinot ar 2015. gada janvāra prognozēm, aprīlī Starptautiskais Valūtas fonds (SVF) ir saglabājis nemainīgas globālās ekonomikas izaugsmes prognozes. Pēc SVF aplēsēm globālā ekonomika 2015. gadā pieaugs par 3,5% un 2016. gadā – par 3,8%. Pasaules ekonomikai riskus rada galvenokārt deflācija, valūtas maiņas kursu augstās svārstības, naftas cenu kritums, kas rada zaudējumus naftas eksportētājvalstīm, bet ieguvumus naftas importētājvalstīm. Finanšu un eirozonas krīzes ietekme joprojām ir

vērojama vēl dažās attīstītajās valstīs, kas ietekmē arī izaugsmes palēninināšanos jaunattīstības valstīs, kā arī saglabājas Krievijas un Ukrainas konflikta ietekme uz reģiona ekonomikas attīstību. Sagaidāms, ka Krievijas ekonomikas lejupslīde 2015. gadā ietekmēs arī izaugsmi kaimiņvalstīs – Austrumeiropā un Somijā. Saskaņā ar SVF prognozēm Krievijā IKP 2015. gadā var sarukt par 3,8% un 2016. gadā – par 1,1%. ASV 2015. gadā tiek prognozēta izaugsme par 3,1%, kas, salīdzinot ar janvāra prognozi, ir samazināta par 0,5 procentpunktiem. Ekonomikas aktivitātes kāpumu ASV ietekmē privātā patēriņa kāpums, galvenokārt saistībā ar zemajām naftas cenām, kā arī mērenāka fiskālā un monetārā politika, bet ASV dolāra augstais kurss ietekmē procentu likmju kāpumu un eksporta kritumu. Par 0,3 procentpunktiem ir palielināta eirozonas ekonomikas izaugsmes prognoze – 2015. gadā izaugsme eirozonā varētu sasniegt 1,5%. Izaugsmes uzlabošanos eirozonā nosaka zemās naftas cenas un procentu likmes, kā arī zemais eiro valūtas kurss. Tomēr Eirozonas ekonomikas straujāku izaugsmi joprojām apgrūtina nepieciešamība būtiski mazināt budžetu deficītus un parādu līmeņus.

Nodaļas turpinājumā tabulā sniegta informācija par Eiropas ekonomiskās zonas valstu, kā arī ASV un Japānas ekonomiku attīstības tendencēm pēdējo astoņu ceturkšņu laikā.

1.1.tabula. **IKP dinamika pa valstīm**

	% pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni (t/t-4), sezonāli neizlīdzināti dati								% pret iepriekšējo ceturksni (t/t-1), sezonāli izlīdzināti dati							
	2013			**2014**				**2015**	**2013**			**2014**				**2015**
	II	**III**	**IV**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**I**
ES-28	0,1	0,6	0,9	1,4	1,2	1,4	1,3	1,4	0,4	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,4	0,4
Eiro zona	-0,4	0,2	0,3	1,1	0,6	0,8	0,9	1,1	0,4	0,2	0,3	0,2	0,1	0,2	0,4	0,4
Latvija	4,6	4,6	4,5	2,8	2,3	2,4	2,1	1,9	-0,2	1,3	0,8	0,4	0,7	0,4	0,5	0,3
Lietuva	3,7	3,0	3,3	3,3	3,4	2,7	2,5	1,2	0,9	1,1	0,8	0,5	0,8	0,5	0,7	-0,6
Igaunija	0,8	0,3	1,7	0,5	2,3	2,4	3,0	1,1	-1,1	0,5	0,7	0,6	0,8	0,2	1,0	-0,3
Austrija	0,0	0,4	0,9	0,5	0,6	0,3	-0,1	0,3	0,3	0,2	0,3	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,1
Beļģija	0,3	0,6	0,6	1,3	1,0	0,9	1,1	0,9	0,2	0,4	0,2	0,4	0,1	0,3	0,2	0,3
Bulgārija	-0,4	1,2	3,0	1,1	2,1	1,9	1,6	3,1	0,1	0,7	0,6	0,1	0,3	0,4	0,4	0,9
Čehija	-1,4	0,3	0,8	2,3	2,1	2,5	1,2	4,2	0,5	0,4	1,1	0,3	0,3	0,4	0,4	3,1
Dānija	-0,6	-0,2	0,3	1,3	0,5	1,3	1,5	1,5	-0,7	0,7	0,2	0,2	0,3	0,6	0,5	0,4
Francija	1,1	1,1	0,8	0,6	-0,1	0,1	0,1	0,8	0,8	-0,1	0,2	-0,2	-0,1	0,2	0,0	0,6
Grieķija	-4,2	-2,6	-3,1	-0,5	0,3	2,0	1,2	0,2	-0,4	-0,5	-0,2	0,8	0,3	0,7	-0,4	-0,2
Horvātija	-0,7	-0,7	-1,1	-0,8	-0,7	-0,2	0,2	0,5	0,3	-0,3	-0,6	0,2	-0,1	0,2	-0,1	0,0
Itālija	-2,1	-0,9	-0,9	-0,1	-0,6	-0,4	-0,6	0,1	0,0	0,1	0,0	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	0,3
Īrija	-0,2	1,8	-1,2	3,8	7,2	4,1	4,1	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Kipra	-6,0	-5,0	-5,0	-3,4	-1,7	-2,1	-1,9	0,4	-1,6	-0,6	-0,7	-0,4	-0,2	-0,8	-0,3	1,5
Lielbritānija	2,2	1,5	2,6	2,1	3,2	3,4	2,6	1,8	0,6	0,7	0,4	0,9	0,8	0,6	0,6	0,3
Luksemburga	2,4	2,7	1,0	2,5	1,3	4,0	:	:	1,7	-0,2	0,1	1,0	0,5	2,3	:	:
Malta	3,6	2,2	1,6	3,6	3,4	3,0	4,2	4,0	1,5	0,4	0,3	1,2	1,3	0,6	1,0	0,6
Nīderlande	-1,4	-0,6	1,0	0,0	1,1	1,0	1,4	2,4	-0,3	0,3	0,4	-0,4	0,7	0,3	0,8	0,4
Polija	1,2	2,7	2,4	3,9	3,3	3,5	3,1	3,7	0,8	0,9	0,7	1,0	0,7	0,9	0,8	1,0
Portugāle	-1,4	-1,4	0,8	0,4	0,7	1,6	0,9	1,8	0,5	-0,1	1,0	-0,5	0,5	0,2	0,4	0,4
Rumānija	1,4	4,2	5,2	4,1	1,5	3,0	2,7	4,3	1,6	1,1	1,2	0,1	-0,6	2,2	1,0	1,6
Slovākija	1,3	1,5	2,0	2,3	2,6	2,4	2,4	3,1	:	:	:	:	:	:	:	:
Slovēnija	-1,3	-0,3	2,1	2,1	2,9	3,2	2,4	2,9	0,2	0,4	1,4	-0,1	1,1	0,7	0,3	0,8
Somija	-1,2	-0,4	-0,2	0,0	-0,1	-0,1	0,1	-0,1	-0,1	0,4	-0,3	-0,2	0,4	-0,1	-0,1	-0,1
Spānija	-1,5	-0,5	-0,1	0,7	1,1	1,7	2,1	2,9	-0,1	0,1	0,3	0,3	0,5	0,5	0,7	0,9
Ungārija	1,2	2,2	3,2	3,7	4,1	3,3	3,3	3,5	0,7	1,0	1,0	0,7	1,0	0,6	0,8	0,8
Vācija	0,5	0,8	1,0	2,6	1,0	1,2	1,6	1,1	0,8	0,3	0,4	0,8	-0,1	0,1	0,7	0,3
Zviedrija	0,8	1,5	2,4	1,7	2,2	2,6	2,6	2,5	-0,3	0,7	0,9	0,4	0,7	0,6	0,8	0,4
Islande	4,7	5,1	3,8	-0,2	3,0	1,7	3,0	2,9	:	:	:	:	:	:	:	:
Norvēģija	2,3	2,5	1,2	4,1	-0,1	1,8	3,2	:	1,2	0,7	-0,4	0,5	1,1	0,5	0,9	:
Šveice	2,3	2,1	2,2	2,5	1,6	1,9	1,9	:	1,1	0,3	0,5	0,5	0,3	0,7	0,6	:
ASV	1,8	2,3	3,1	1,9	2,6	2,7	2,4	2,7	0,4	1,1	0,9	-0,5	1,1	1,2	0,5	-0,2
Japāna	1,4	2,2	2,3	2,4	-0,3	-1,4	-0,8	2,4	0,8	0,6	-0,4	1,6	-1,9	-0,6	0,3	1,0

: - nav datu

2. Produkcijas izlaide

Latvijas ekonomikas izaugsme 2011.-2013. gadā sasniedza vidēji 4,7% ik gadu. Kopš 2014. gada izaugsmes tempi palēninās, ko nosaka tendences ārējā vidē – lēna izaugsme ES un ekonomiskās situācijas pavājināšanās Krievijā. 2014. gadā IKP pieauga par 2,4%. 2015. gada 1. ceturksnī IKP bija par 1,9% lielāks nekā pirms gada, kas kopumā ir vērtējams kā labs rādītājs, ņemot vērā nelabvēlīgo ģeopolitisko situāciju reģionā.

Līdzīgi kā 2013. gadā, arī 2014. gadā vājais pieprasījums eksporta tirgos turpināja bremzēt **apstrādes rūpniecības** izaugsmi. 2014. gadā ražošanas apjomi bija par 0,3% mazāki nekā pirms gada. Savukārt 2015. gada četros mēnešos apstrādes rūpniecībā izlaide strauji pieauga un ražošanas apjomi bija par 6,3% lielāki nekā pirms gada. Apstrādes rūpniecību pozitīvi ietekmēja darbības atsākšana uzņēmumā KVV Liepājas metalurgs, kā arī stabilā izaugsme vienā no lielākajām apstrādes rūpniecības nozarēm – kokapstrādē. Pārējās apstrādes rūpniecības apakšnozarēs turpinājās iepriekš vērotās tendences – atsevišķās nozarēs turpinājās stabila izaugsme, savukārt citās nozarēs dažādu faktoru ietekmē ražošanas apjomi saruka.

Kokapstrādē ražošanas apjomi turpina aug. Nozares izlaide 2014. gadā pieauga par 6,9%. 2015. gada četros mēnešos saražotās produkcijas apjomi bija par 8,2% lielāki nekā pirms gada. Nozares izaugsmi nosaka pieprasījuma pieaugums gan vietējā, gan eksporta tirgos.

Pārtikas un dzērienu ražošanā 2014. gadā saražotās produkcijas apjomi bija par 0,1% lielāki nekā pirms gada. Savukārt 2015. gada janvārī-aprīlī izlaides apjomi bija par 5,1% mazāki nekā pirms gada. Nozares attīstību būtiski ietekmē Krievijas noteiktie pārtikas importa ierobežojumi.

Straujākais ražošanas apjomu pieaugums, tāpat kā 2014. gadā, arī 2015. gada sākumā vērojams datoru, elektrisko un optisko iekārtu ražošanā. Savukārt ražošanas apjomi samazinās vieglajā rūpniecībā, nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošanā, papīra ražošanā un poligrāfijā, ķīmiskajā rūpniecībā.

2014. gadā kopējais apstrādes rūpniecības apgrozījums saruka par 1,4%. Apgrozījums vietējā tirgū realizētajai produkcijai samazinājās par 1,2%, bet eksportētai produkcijai – par 1,5%. Kopējo apstrādes rūpniecības apgrozījumu pozitīvi ietekmēja straujais apgrozījuma pieaugums kokapstrādē (par 9,7%). 2014. gadā kopumā neliels apgrozījuma kāpums bija vērojams pārtikas un dzērienu ražošanā un nemetālisko minerālu ražošanā. Savukārt lielākā samazinošā ietekme bija apgrozījuma samazinājumam metālapstrādē saistībā ar AS „Liepājas metalurgs" darbības apturēšanu.

2015. gada 4 mēnešos apstrādes rūpniecības apgrozījums bija par 0,4% lielāks nekā pirms gada. Šajā laikā apgrozījums vietējā tirgū realizētajai produkcijai saruka par 6,8%, bet eksportētai produkcijai pieauga par 4,7%. Tāpat kā 2014. gadā, arī 2015. gada pirmajos mēnešos lielākais pozitīvais devums kopējā apstrādes rūpniecības apgrozījuma pieaugumā bija kokapstrādes nozarei, kurā apgrozījums janvārī-aprīlī bija par 10,4% lielāks nekā pirms gada. Tāpat šajā laikā apgrozījums pieauga arī elektrisko un optisko iekārtu ražošanā (par 24,2%) un mašīnu un iekārtu ražošanā (par 5,7%). Lielākā negatīvā ietekme bija pārtikas rūpniecībai, kur

apgrozījums 2015. gada četros mēnešos bija par 7,5% mazāks nekā pirms gada. Šajā laikā apgrozījums ir sarucis arī vieglajā rūpniecībā, ķīmiskajā rūpniecībā, papīra ražošanā un poligrāfijā, nemetālisko minerālu ražošanā, kā arī transportlīdzekļu ražošanā.

2015. gada četros mēnešos 65,3% no visas apstrādes rūpniecībā saražotās produkcijas tika eksportēta. Tāpat kā 2014. gadā vairāk nekā trešdaļa no visas eksportētās produkcijas tika realizēta ES-15 valstu tirgos. Gandrīz 30% no visas eksportētās produkcijas tika realizēti Lietuvā un Igaunijā. Salīdzinājumā ar 2014. gadu ir pieaudzis trešo valstu īpatsvars apstrādes rūpniecības produkcijas eksporta struktūrā. Savukārt eksports uz NVS valstīm 2015. gada četros mēnešos veidoja 11% no kopējā apstrādes rūpniecības produkcijas eksporta, kas bija par 6 procentpunktiem mazāk nekā 2014. gadā.

Kopš 2012. gada vidus ražošanas jaudu noslodzes līmenis apstrādes rūpniecībā saglabājās 71-72% līmenī. 2015. gada 2. ceturksnī jaudu noslodzes līmenis bija 72,2%, kas bija ļoti tuvs vēsturiski augstākajam līmenim 2005. gadā.

Latvijas ražotāju konfidences novērtējums pēc zināmas stabilitātes 2011.-2013. gadā, kopš 2014. gada marta ir pasliktinājies. Tas lielā mērā ir saistīts ar notikumiem Ukrainā un ekonomiskās situācijas pasliktināšanos Krievijā. 2015. gada maija beigās apstrādes rūpniecības uzņēmumu vērtējums pa nākotnes perspektīvām bija nedaudz sliktāks nekā pirms gada.

Pārējās rūpniecības nozarēs (elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde) ražošanas apjomi 2014. gadā samazinājās – par 2,5%. Lielā mērā tas bija saistīts ar laika apstākļiem, kā rezultātā tika saražoti mazāki elektroenerģijas un siltumenerģijas apjomi. Arī 2015. gada sākumā ražošanas apjomi nozarē samazinājās – 1. ceturksnī tie bija par 4,1% mazāki nekā pirms gada.

Lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē pēc neliela ražošanas apjomu samazinājuma 2013. gadā 2014. gadā bija vērojams mērens pieaugums (par 1,5%). 2015. gada 1. ceturksnī ražošanas apjomi nozarē bija par 8,9% mazāki nekā pirms gada. Kritumu lielākā mērā noteica situācija mežsaimniecības nozarē. Salīdzinoši siltie laika apstākļi gada sākumā ierobežoja iespēju izvest kokmateriālus no cirsmām. Vienlaikus zemās kokmateriālu cenas Krievija veicināja būtisku importa apjomu kāpumu – 2015. gada 1. ceturksnī kokmateriālu imports no Krievijas pieauga par vairāk nekā 40 procentiem.

Būvniecības nozares attīstība lielā mērā ir saistīta ar publiskajiem pasūtījumiem un ES fondu projektiem. Pēc strauja būvniecības apjomu pieauguma 2014. gada pirmajā pusē gada beigās nozares izaugsmes tempi palēninājās. Kopumā 2014. gadā būvniecības nozares izaugsme sasniedza 8,1%. 2015. gada 1. ceturksnī būvniecības apjomi bija praktiski 2014. gada 1. ceturkšņa līmenī (kritums par 0,1%). To lielā mērā ietekmēja bāzes efekts – pirms gada būvniecības nozares izaugsme 1. ceturksnī bija gandrīz 25 procenti.

2015. gada sākumā straujāk pieauga ēku būvniecības apjomi (par 6%). Straujāks pieaugums bija vērojams dzīvojamo ēku būvniecībā. To galvenokārt noteica triju un vairāku dzīvokļu māju būvniecības apjomu pieaugums. Visstraujāk saruka divu dzīvokļu māju būvniecības apjomi. Dzīvojamo māju būvniecība nodrošināja lielāko

devumu būvniecības apjomu pieaugumā. Nedzīvojamo ēku būvniecības apjomi 2015. gada 1. ceturksnī pieauga mēreni. Šajā kategorijā visstraujāk pieauga sporta ēku būvniecības apjomi. Straujš pieaugums bija vērojams arī rūpnieciskās ražošanas ēku un noliktavu ēku būvniecības apjomos, kas piedzīvoja strauju sarukumu 2014. gadā.

Vienlaikus ievērojams būvniecības apjomu sarukums 2015. gada sākumā bija vērojams inženierbūvju kategorijā, kas būtībā arī noteica kopējo būvniecības apjomu samazinājumu gada sākumā. Visstraujāk šajā kategorijā saruka ostu un dambju būvniecības apjomi, savukārt visstraujāk pieauga ceļu būvniecības apjomi.

2014. gadā **transporta un uzglabāšanas** nozarē sniegto pakalpojumu apjomi pieauga par 3,2%. Nozares pieaugumu lielā mērā veicina sekmīgā ostu darbība. Turpretim 2015. gads transporta un uzglabāšanas nozarē nav sācies veiksmīgi. 2015. gada 1. ceturksnī transporta nozarē sniegto pakalpojumu apjomi samazinājās par 1,6%, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu. Samazinājumu lielā mērā noteica kravu apgrozījuma kritums dzelzceļā un ostās. 2015. gada četros mēnešos pārvadāto kravu apjomi ostās un dzelzceļā bija attiecīgi par 3,9% un 3,2% mazāki nekā pirms gada.

Tirdzniecības nozarē (ieskaitot izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumus) sniegto pakalpojumu apjomi turpina pieaugt. Tirdzniecības nozares izaugsme 2014. gadā sasniedza 2,3%. Savukārt 2015. gada sākumā sniegto pakalpojumu apjomu pieaugums bija mērenāks – 1. ceturksnī apjomi pieauga par 1,1%. Tirdzniecības nozari pozitīvi ietekmē privātā patēriņa kāpums un mazumtirdzniecības apgrozījuma pieaugums. Savukārt vājas ārējās tirdzniecības aktivitātes bremzē vairumtirdzniecības nozares izaugsmi.

2014. gadā mazumtirdzniecības apgrozījums pieauga par 3,5%. Nepārtikas preču mazumtirdzniecības apgrozījums šajā laikā palielinājās par 2,8%. Lielākais devums pieaugumā bija apģērbu, apavu un mājsaimniecības elektropreču tirdzniecības pieaugumam, kā arī mazumtirdzniecības apjomu pieaugumam pa pastu un interneta veikalos.

Vairāk nekā 1/3 no kopējā mazumtirdzniecības apgrozījuma veido pārtikas preču tirdzniecība un 2014. gadā tā pieauga par 3,9%. Savukārt auto degvielas mazumtirdzniecības apgrozījums pēc samazinājuma 2013. gadā 2014. gadā palielinājās, it īpaši gada nogalē, kad saistībā ar pasaules naftas cenu samazinājumu saruka arī degvielas mazumtirdzniecības cenas. Kopumā 2014. gadā degvielas mazumtirdzniecības apjomi pieauga par 5,9 procentiem.

Straujš mazumtirdzniecības apgrozījuma pieaugums vērojams arī 2015. gada pirmajos mēnešos. Janvārī-aprīlī kopējais mazumtirdzniecības apgrozījums bija par 6,6% lielāks nekā pirms gada. Šajā laikā mazumtirdzniecības apjomi nepārtikas preču grupā palielinājās par 6,8%. Straujāk pieauga mājsaimniecības elektropreču mazumtirdzniecība. Lielu ieguldījumu pieaugumā veidoja arī mazumtirdzniecība pa pastu vai interneta veikalos.

Auto degvielas mazumtirdzniecības pieaugumu joprojām sekmē salīdzinoši zemas degvielas cenas. 2015. gada četros mēnešos auto degvielas mazumtirdzniecības

apjomi bija par 14,1% lielāki nekā pirms gada. Tas nodrošināja gandrīz trešdaļu no kopējā mazumtirdzniecības apgrozījuma pieauguma.

Pārtikas preču mazumtirdzniecības apgrozījums 2015. gada četros mēnešos ir audzis mērenāk – par 3,3%, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu.

Palēninoties eksporta un importa pieauguma tempiem, vairumtirdzniecības uzņēmumu apgrozījuma dinamika ir mērena. 2014. gadā vairumtirdzniecības apgrozījums faktiskajās cenās bija par 2,1% mazāks nekā 2013. gadā. Savukārt 2015. gada 1. ceturksnī vairumtirdzniecības apgrozījums faktiskajās cenās bija par 3,1% mazāks nekā pirms gada.

Komercpakalpojumu nozarēs izaugsme 2014. gadā bija mērenāka nekā pirms gada. 2014. gadā komercpakalpojumu nozaru apjomi pieauga par 1,3%. Kāpumu galvenokārt sekmēja izaugsme mākslas, izklaides un atpūtas jomā, kur sniegto pakalpojumu apjomi 2014. gadā pieauga par 6,2%. Finanšu un apdrošināšanas darbībās pieaugums 2014. gadā sasniedza 4,7%. Savukārt mērena izaugsme bija vērojama informācijas un komunikācijas pakalpojumu nozarē.

2015. gada sākumā sniegto pakalpojumu apjoms nozarē pieauga straujāk – 1. ceturksnī par 2,1% salīdzinājumā ar 2014. gada 1. ceturksni. Pieaugumu pamatā noteica straujāka izaugsme finanšu un apdrošināšanas darbībās. Turpretim informācijas un komunikācijas pakalpojumu nozarē sniegto pakalpojumu apjomi gada griezumā nedaudz saruka.

Palielinoties valdības izdevumiem, pieaug arī **sabiedrisko pakalpojumu** nozarēs sniegto pakalpojumu apjomi – 2014. gadā tie auga par 3,3%. 2015. gadā nozarē sniegto pakalpojumu apjomi turpina pieaugt un tie bija par 3,5% lielāki nekā 2014. gada atbilstošajā periodā.

Nodaļas turpinājumā sniegta detalizētāka statistiskā informācija par iekšzemes kopprodukta dinamiku un produkcijas izlaidi.

2.1.attēls. **IKP dinamika pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2010.g. 4.cet. = 100

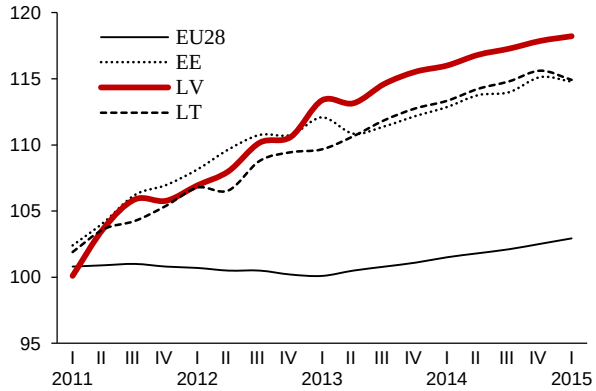

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

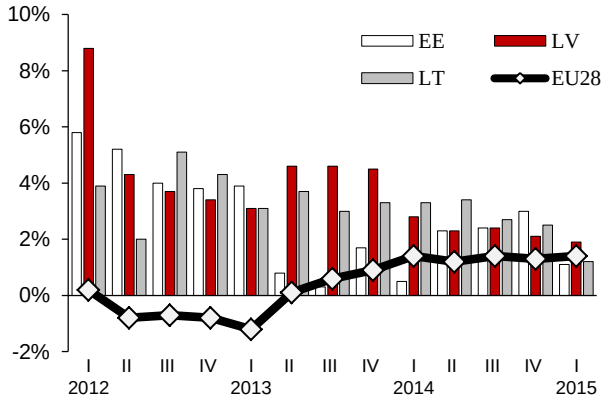

2.1.tabula. **IKP dinamika**

Pieauguma tempi, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, sezonāli neizlīdzināti dati										
	2013	**2014**	**2013**				**2014**			**2015**
			II	**III**	**IV**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**I**
Lauksaimniecība, mežsaimniecība	-0,1	1,5	-1,7	-2,0	4,3	9,1	4,3	-5,6	2,4	-8,6
Apstrādes rūpniecība	0,0	-0,3	-0,6	2,5	2,6	1,2	0,1	-0,6	-1,7	4,4
Pārējā rūpniecība	-3,3	-2,5	1,4	-4,1	-8,3	-7,4	-5,4	0,5	3,4	-4,1
Būvniecība	7,5	8,1	5,3	11,6	3,9	24,6	15,8	0,6	4,4	-0,1
Tirdzniecība, viesnīcas, restorāni	4,8	2,3	5,8	5,2	2,2	2,6	2,2	2,4	2,1	1,1
Transports un uzglabāšana	1,6	3,2	0,5	0,8	3,3	5,1	2,2	2,3	3,2	-1,6
Citi komercpakalpojumi	6,0	1,3	6,1	7,2	6,5	1,9	-0,1	2,9	0,7	2,1
Sabiedriskie pakalpojumi	3,8	3,3	5,0	2,7	5,1	3,3	3,4	3,2	3,4	3,5
IKP	**4,2**	**2,4**	**4,6**	**4,6**	**4,5**	**2,8**	**2,3**	**2,4**	**2,1**	**1,9**
Ieguldījums pieaugumā, %										
	2013	**2014**	**2013**				**2014**			
				II	**III**	**IV**	**I**	**II**	**III**	**IV**
Lauksaimniecība, mežsaimniecība	0,0	0,1	-0,1	-0,1	0,1	0,3	0,2	-0,4	0,1	-0,4
Apstrādes rūpniecība	0,0	0,0	-0,1	0,3	0,4	0,1	0,0	-0,1	-0,3	0,8
Pārējā rūpniecība	-0,2	-0,1	0,1	-0,2	-0,5	-0,4	-0,3	0,0	0,2	-0,3
Būvniecība	0,5	0,6	0,3	0,9	0,3	0,8	1,1	0,1	0,4	0,0
Tirdzniecība, viesnīcas, restorāni	0,9	0,4	1,0	0,9	0,4	0,4	0,4	0,6	0,4	0,2
Transports un uzglabāšana	0,2	0,4	0,1	0,1	0,4	0,5	0,3	0,3	0,4	-0,2
Citi komercpakalpojumi	2,2	0,5	2,3	2,2	2,4	0,6	0,0	1,2	0,3	1,1
Sabiedriskie pakalpojumi	0,7	0,6	1,0	0,4	0,9	0,5	0,6	0,6	0,6	0,8
IKP	**4,2**	**2,4**	**4,6**	**4,6**	**4,5**	**2,8**	**2,3**	**2,4**	**2,1**	**1,9**

2.2.attēls. **Tautsaimniecības struktūra**, 2014.gadā, %

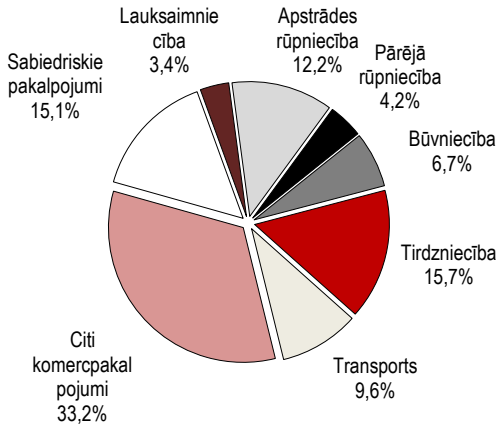

2.3.attēls. **Ekonomikas sentimenta indekss**, sezonāli izlīdzināti dati

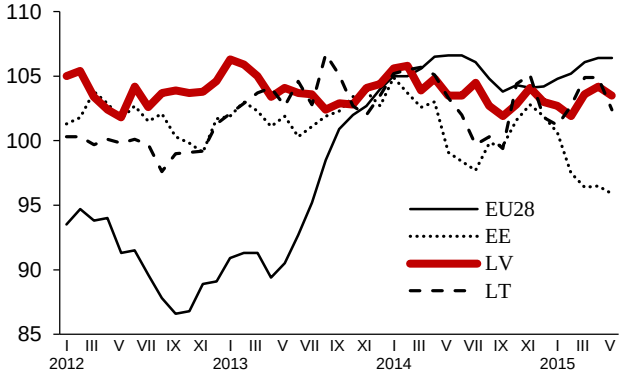

* Ekonomikas sentimenta indeksu aprēķina kā vidējo svērto lielumu no atbilstošā perioda apstrādes rūpniecības, pakalpojumu, būvniecības, mazumtirdzniecības un patērētāju konfidences rādītājiem.

2.4.attēls. **Nozaru ieguldījums IKP pieaugumā**

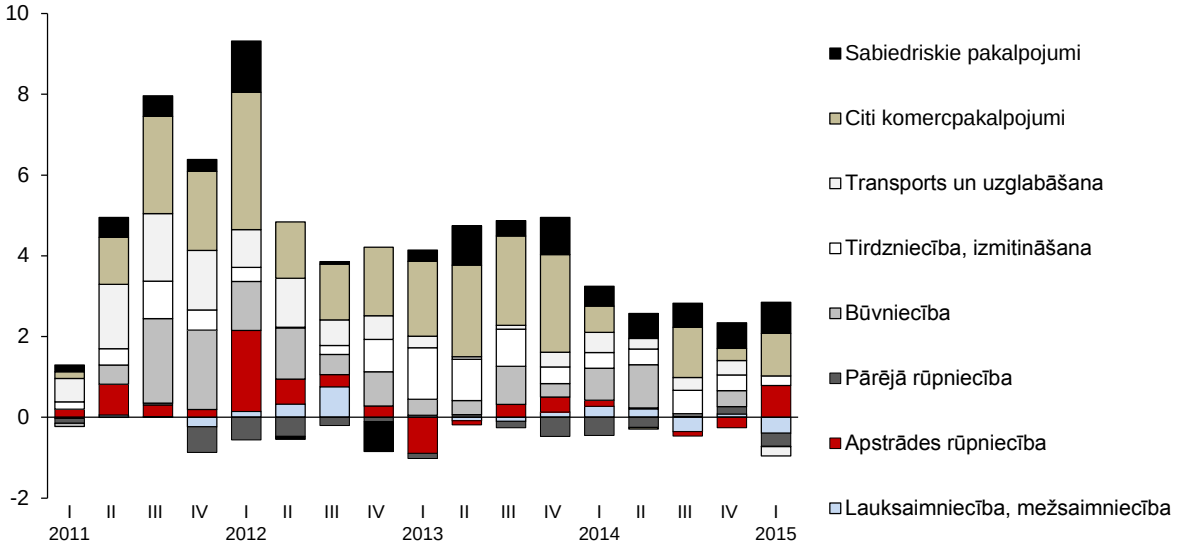

2.5.attēls. **Mazumtirdzniecība**

Apgrozījuma indekss, 2011.g. decembris = 100, sezonāli izlīdzināti dati

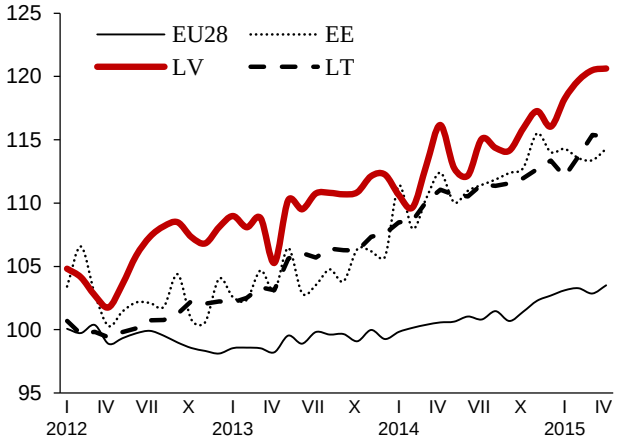

Apgrozījuma indekss, 2010.g. = 100, sezonāli neizlīdzināti dati

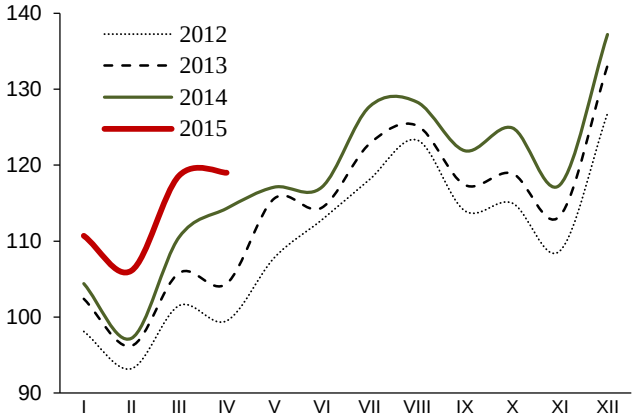

Apgrozījuma indekss, % pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, kalendāri izlīdzināti dati

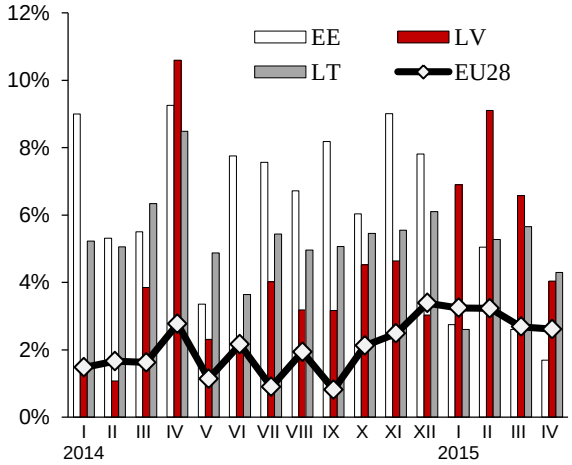

Mazumtirdzniecības konfidences rādītājs*, sezonāli izlīdzināti dati

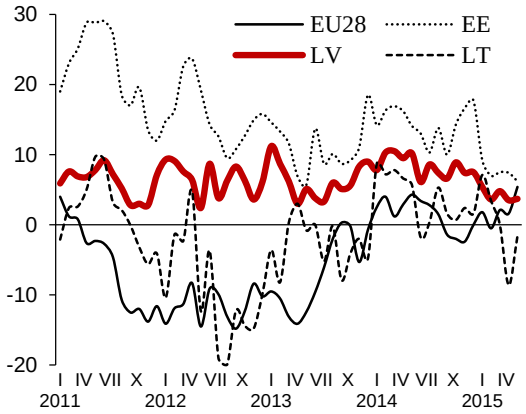

* Mazumtirdzniecības konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz 3 jautājumiem: par uzņēmuma darbības aktivitāti pēdējos 3 mēnešos, uzņēmuma darbības aktivitāti turpmākajos 3 mēnešos un preču krājumu līmeni (šo rādītāju ņem ar pretēju zīmi). Saldo (bilanci) rēķina kā starpību starp galējo (t.i. pozitīvo un negatīvo) atbilžu īpatsvariem, kas izteikti procentos.

2.6.attēls. **Būvniecība**

Būvniecības apjomi

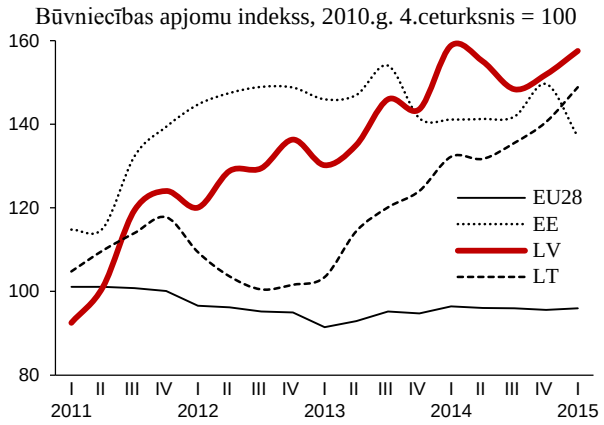

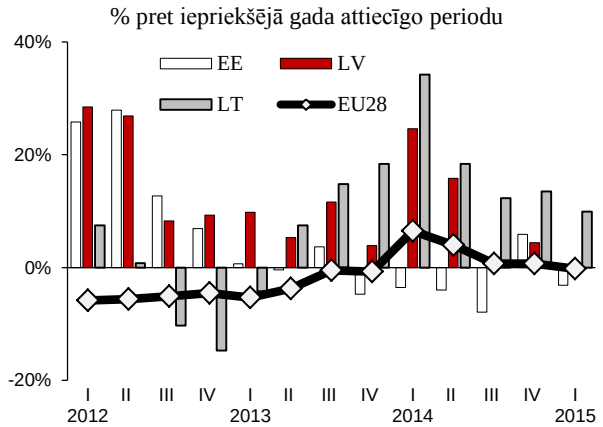

Būvniecības konfidences rādītājs

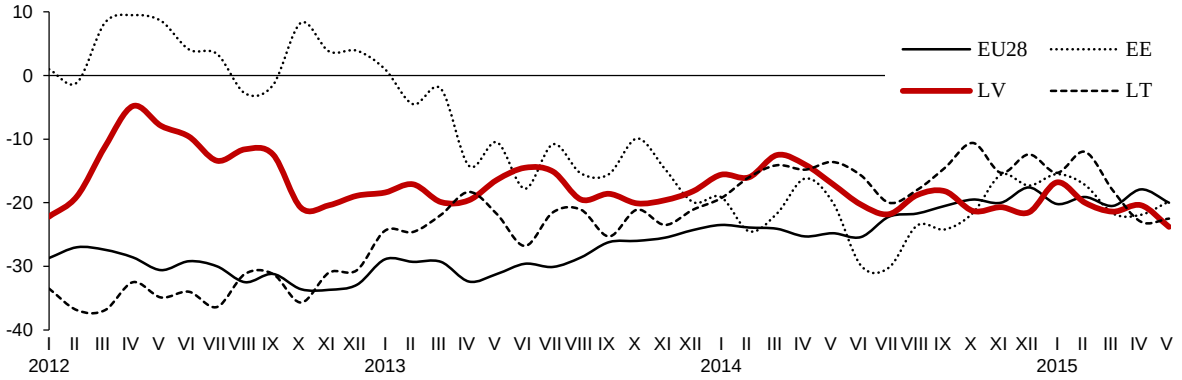

* Būvniecības konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz diviem jautājumiem: pašreizējais pasūtījumu līmenis un gaidāmā nodarbinātība nākamajos 3 mēnešos. Saldo aprēķina kā starpību starp pozitīvajām un negatīvajām atbildēm, kas izteiktas procentos.

2.7.attēls. **Kravu apgrozījums**

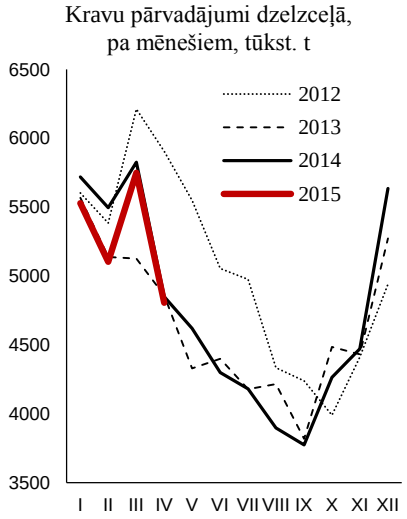

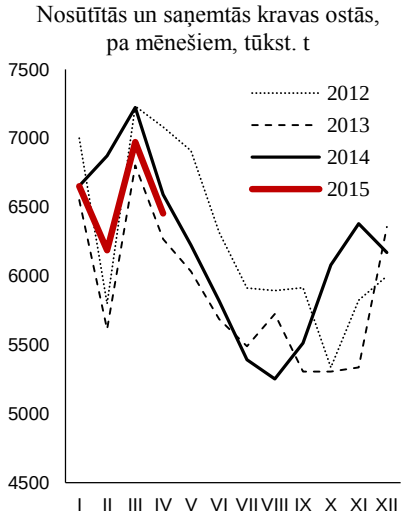

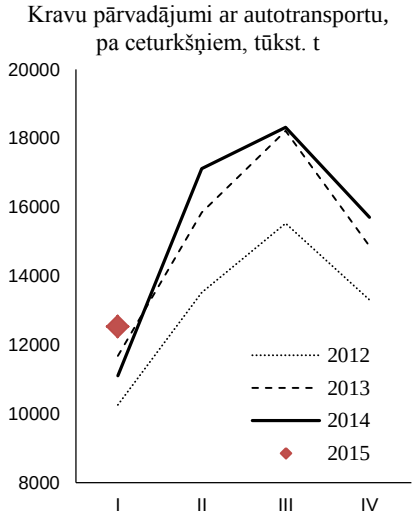

2.8.attēls. **Apstrādes rūpniecība**

sezonāli izlīdzināti dati, 2011.g. decembris=100

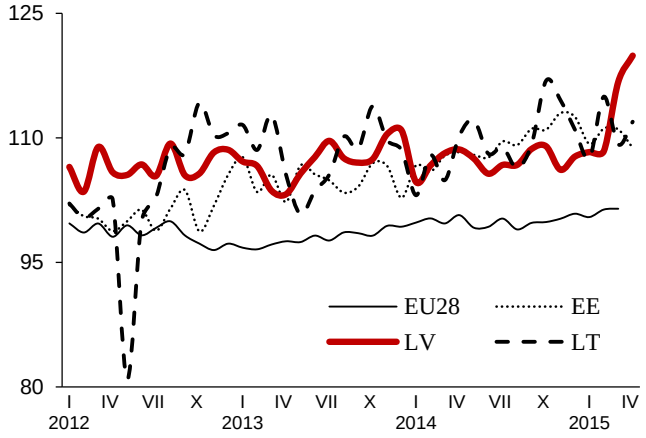

procentos pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, pēc darba dienu skaita izlīdzināti dati

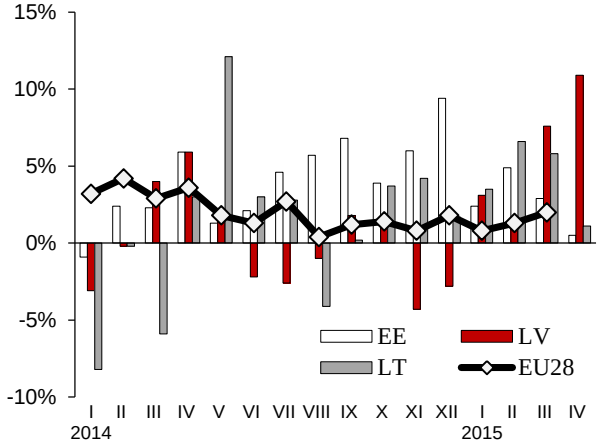

2.9.attēls. **Rūpniecības konfidences rādītājs un ražošanas jaudu noslodze**

Rūpniecības konfidences rādītājs*

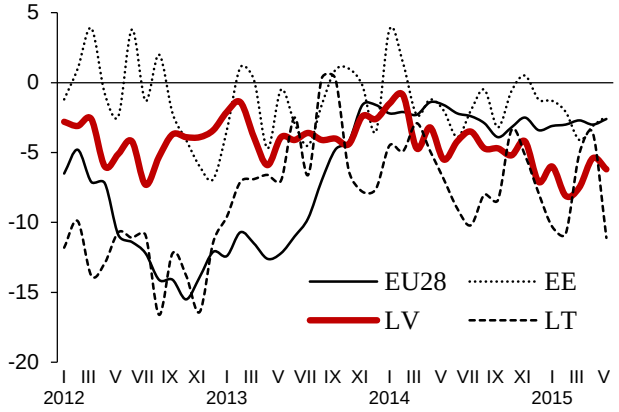

* Rūpniecības konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz trim jautājumiem: kopējais produkcijas pieprasījuma līmenis; gaidāmās ražošanas aktivitātes izmaiņas un gatavās produkcijas krājumu līmenis.

Ražošanas jaudu noslodze, %

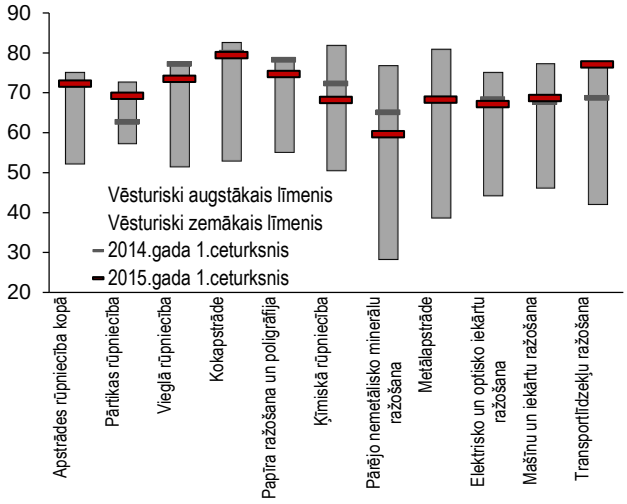

2.2.tabula. **Apstrādes rūpniecības struktūra un nozaru attīstības tendences**

	Struktūra, 2014.gadā %			**Ražošanas apjomu izmaiņas, %***			
	Izlaide	**Aizņemto darbavietu skaits**	**Eksporta īpatsvars realizācijā**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015 I-IV**
Apstrādes rūpniecība – kopā	**100**	**100**	**61,6**	**9,3**	**0,1**	**-0,3**	**6,3**
Pārtikas un dzērienu ražošana	25,5	21,7	35,5	2,5	6,0	0,1	-5,1
Vieglā rūpniecība	4,1	10,6	86,0	3,0	1,4	-13,6	-18,7
Kokapstrāde	25,7	20,3	72,8	5,4	2,7	6,9	8,2
Papīra ražošana un poligrāfija	4,5	4,0	59,8	10,1	5,6	-0,6	-2,5
Ķīmiskā rūpniecība	7,6	6,7	76,5	8,3	-8,7	-2,6	-0,2
Pārējo nemetālisko minerālu ražošana	6,6	4,5	46,7	8,6	4,6	1,2	-7,1
Metālu un metālu izstrādājumu ražošana	9,1	10,0	59,3	16,3	-17,6	-10,5	..
Elektrisko un optisko iekārtu ražošana	6,0	3,9	90,3	19,9	18,4	32,3	23,4
Mašīnu un iekārtu ražošana	2,2	3,0	81,1	8,7	1,4	2,4	3,4
Transportlīdzekļu ražošana	3,4	3,3	86,7	15,8	3,0	-15,2	2,4
Pārējās apstrādes rūpniecības nozares	5,3	11,9	56,9	26,1	-7,6	-12,0	0,7

* izmaiņas, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

2.10.attēls. **Apstrādes rūpniecību raksturojošie rādītāji**

Nozares īpatsvars tautsaimniecībā 2014.gads, %

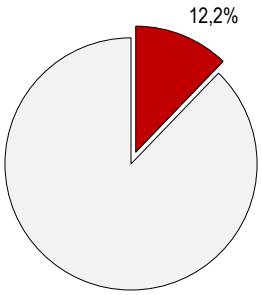

Produkcijas apjoma indekss 2010.gads = 100

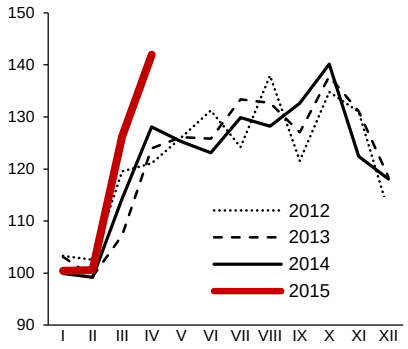

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2010.g. 4.ceturksnis =100

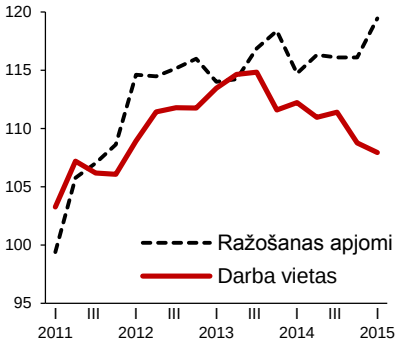

Produkcijas realizācija, 12 mēnešu slīdošais vidējais, 2011.gads = 100

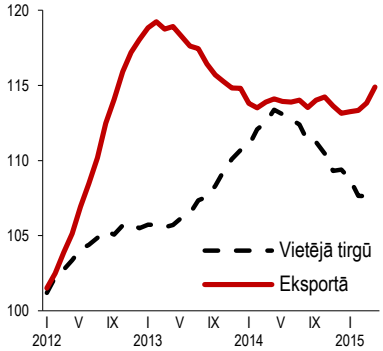

Ražotāju cenu izmaiņas, 2011.gada decembris = 100

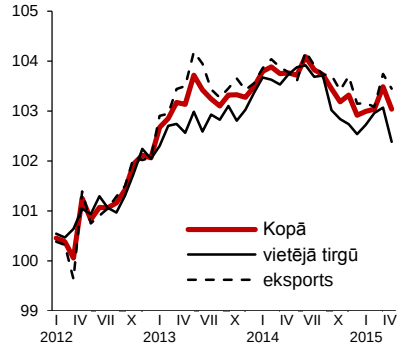

Nozares konfidences rādītājs, atbilžu saldo, sezonāli izlīdzināti dati

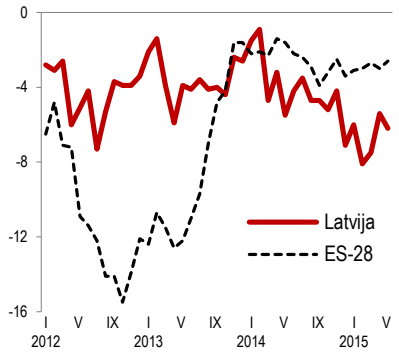

2.11.attēls. **Pārtikas un dzērienu ražošanu raksturojošie rādītāji**

Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecības izlaidē, 2014.gads, %

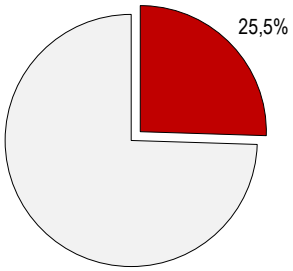

Produkcijas apjoma indekss 2010.gads = 100

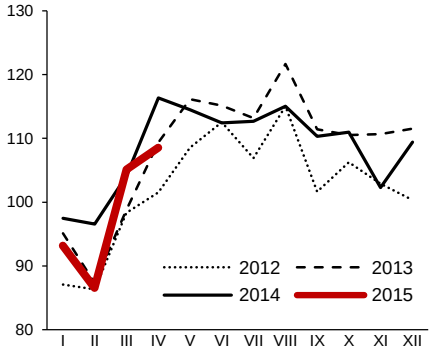

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2010.g. 4.ceturksnis =100

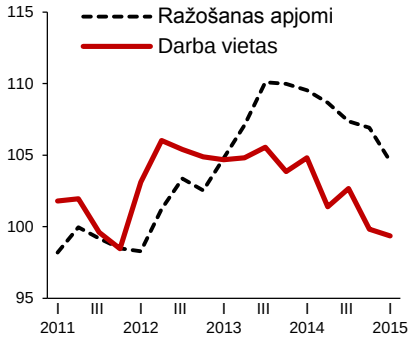

Produkcijas realizācija, 12 mēnešu slīdošais vidējais, 2011.gads = 100

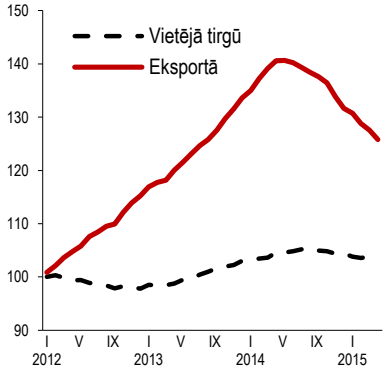

Ražotāju cenu izmaiņas, 2011.gada decembris = 100

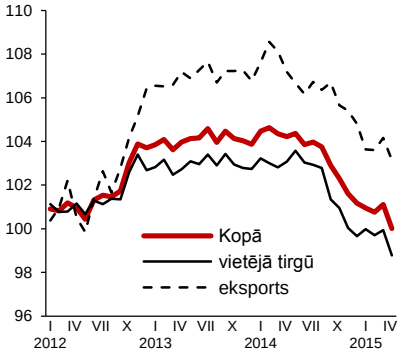

Nozares konfidences rādītājs, atbilžu saldo, sezonāli izlīdzināti dati

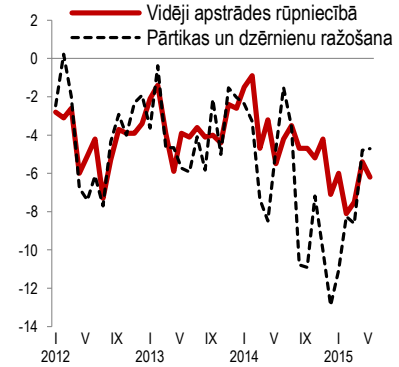

2.12.attēls. **Vieglo rūpniecību raksturojošie rādītāji**

Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecības izlaidē, 2014.gads, %

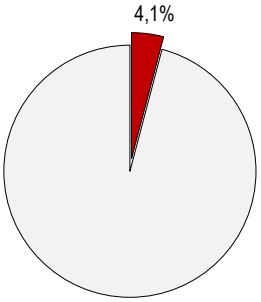

Produkcijas apjoma indekss 2010.gads = 100

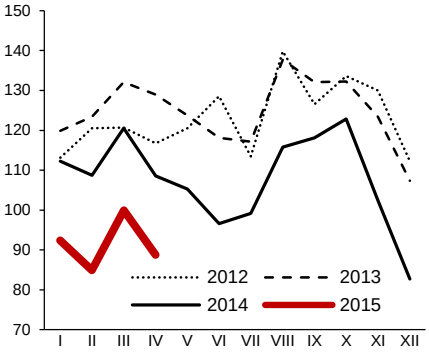

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2010.g. 4.ceturksnis =100

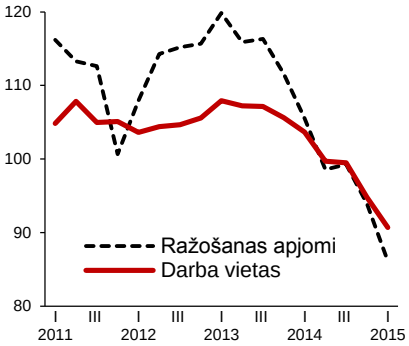

Produkcijas realizācija, 12 mēnešu slīdošais vidējais, 2011.gads = 100

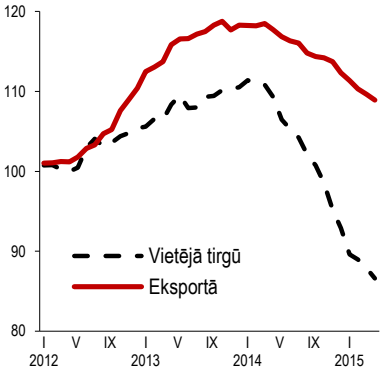

Ražotāju cenu izmaiņas, 2011.gada decembris = 100

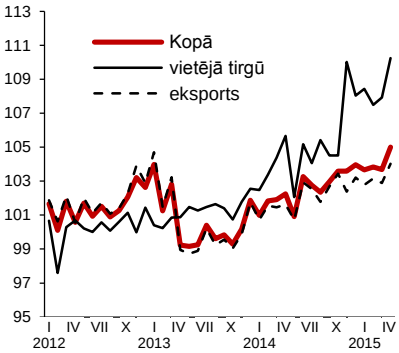

Nozares konfidences rādītājs, atbilžu saldo, sezonāli izlīdzināti dati

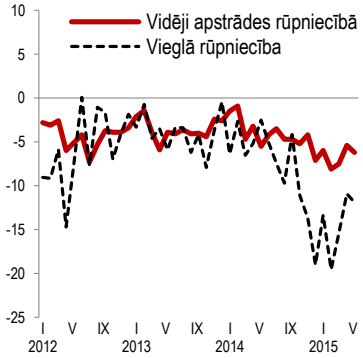

2.13.attēls. **Kokapstrādi raksturojošie rādītāji**

Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecības izlaidē, 2014.gads, %

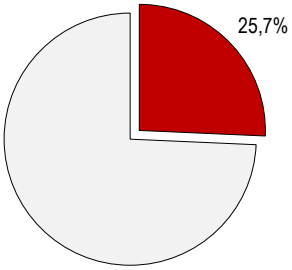

Produkcijas apjoma indekss 2010.gads = 100

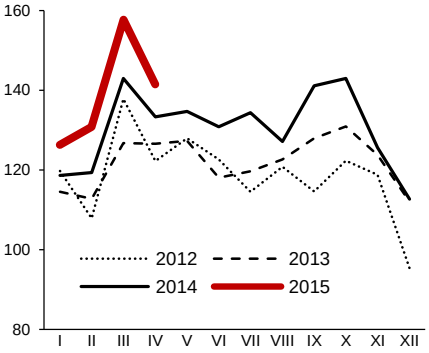

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2010.g. 4.ceturksnis =100

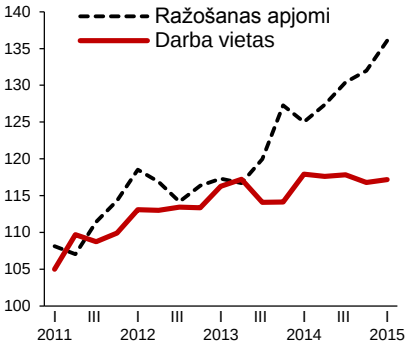

Produkcijas realizācija, 12 mēnešu slīdošais vidējais, 2011.gads = 100

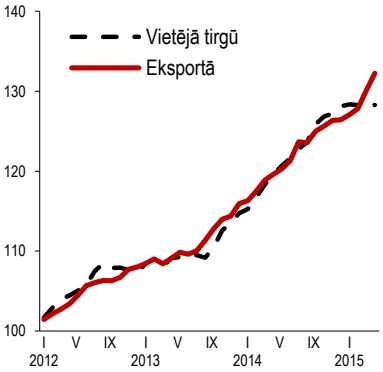

Ražotāju cenu izmaiņas, 2011.gada decembris = 100

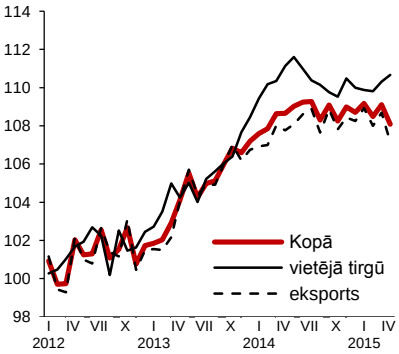

Nozares konfidences rādītājs, atbilžu saldo, sezonāli izlīdzināti dati

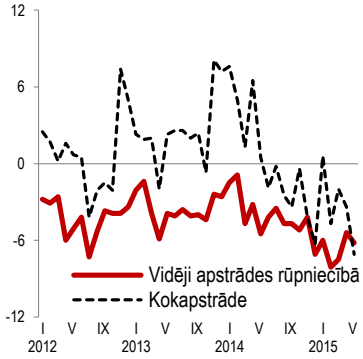

2.14.attēls. **Papīra ražošanu un poligrāfiju raksturojošie rādītāji**

Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecības izlaidē, 2014.gads, %

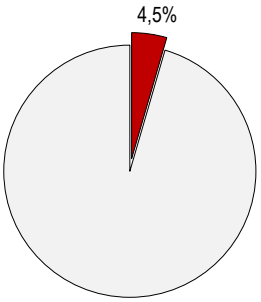

Produkcijas apjoma indekss 2010.gads = 100

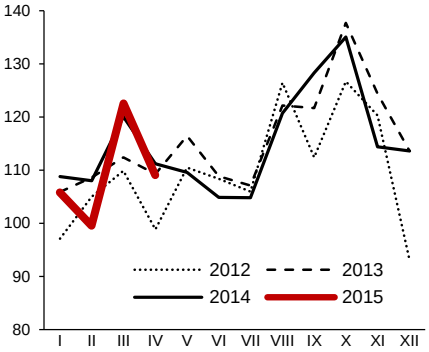

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2010.g. 4.ceturksnis =100

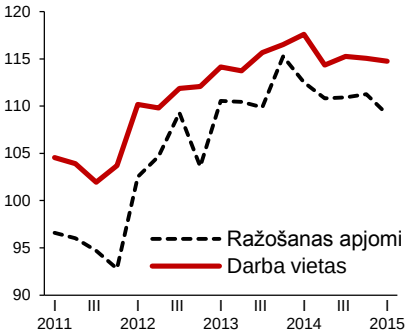

Produkcijas realizācija, 12 mēnešu slīdošais vidējais, 2011.gads = 100

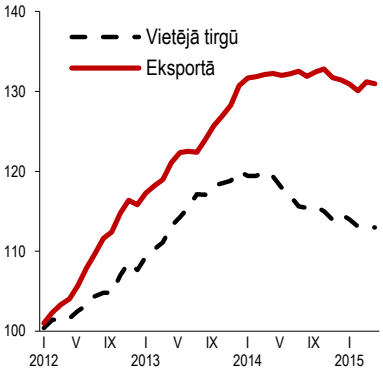

Ražotāju cenu izmaiņas, 2011.gada decembris = 100

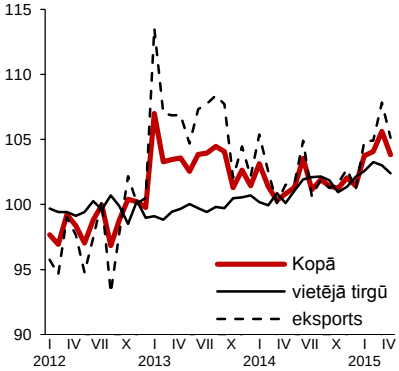

Nozares konfidences rādītājs, atbilžu saldo, sezonāli izlīdzināti dati

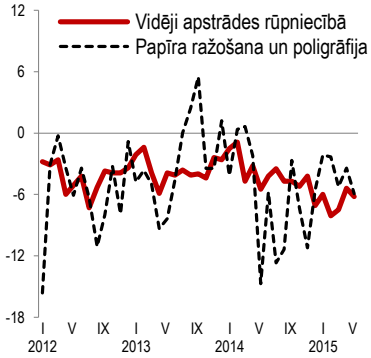

2.15.attēls. **Ķīmiskās rūpniecības un tās saskarnozaru raksturojošie rādītāji**

Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecības izlaidē, 2014.gads, %

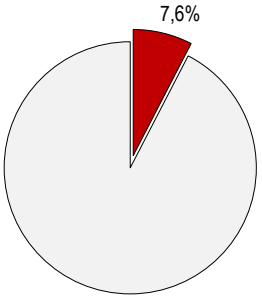

Produkcijas apjoma indekss 2010.gads = 100

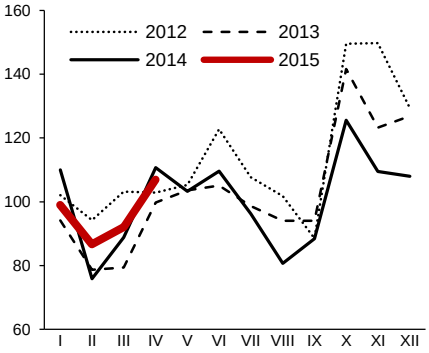

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2010.g. 4.ceturksnis =100

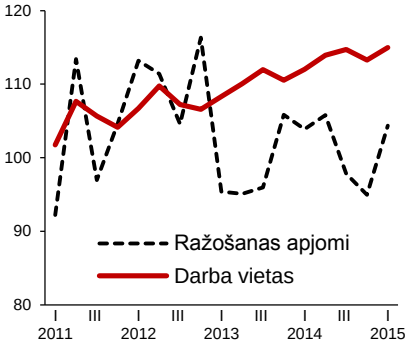

Produkcijas realizācija, 12 mēnešu slīdošais vidējais, 2011.gads = 100

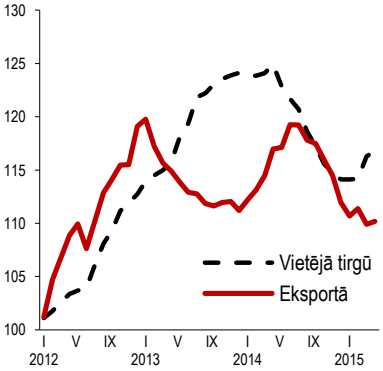

Ražotāju cenu izmaiņas, 2011.gada decembris = 100

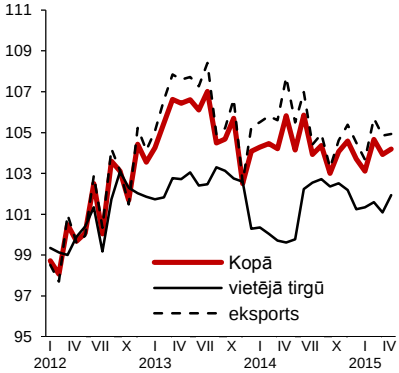

Nozares konfidences rādītājs, atbilžu saldo, sezonāli izlīdzināti dati

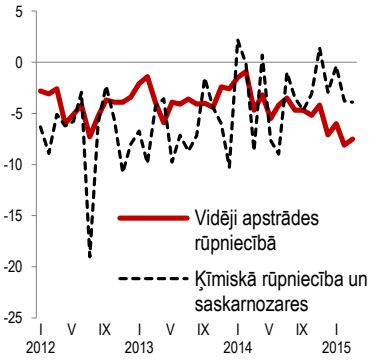

2.16.attēls. **Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošanu raksturojošie rādītāji**

Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecības izlaidē, 2014.gads, %

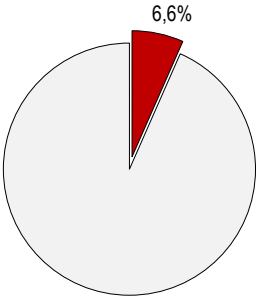

Produkcijas apjoma indekss 2010.gads = 100

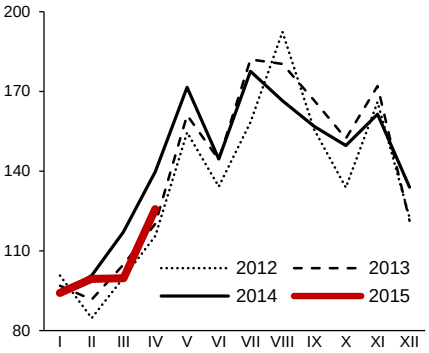

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2010.g. 4.ceturksnis =100

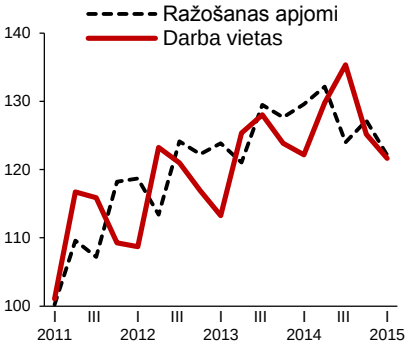

Produkcijas realizācija, 12 mēnešu slīdošais vidējais, 2011.gads = 100

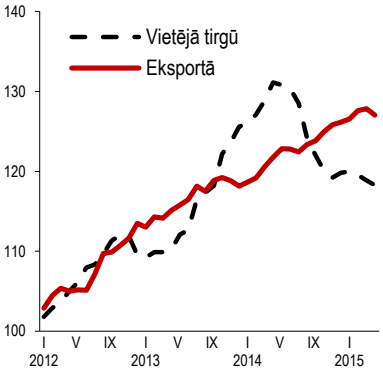

Ražotāju cenu izmaiņas, 2011.gada decembris = 100

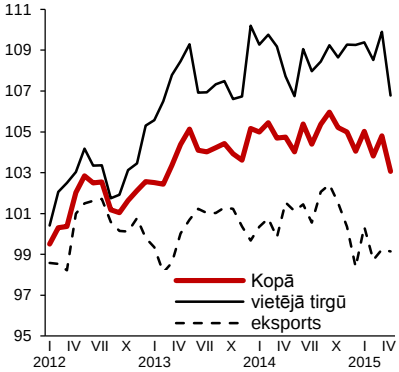

Nozares konfidences rādītājs, atbilžu saldo, sezonāli izlīdzināti dati

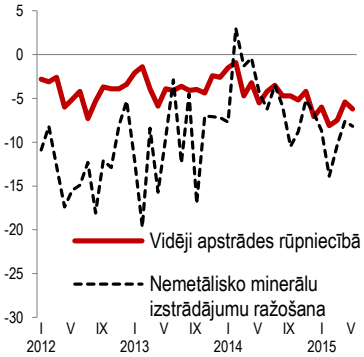

2.17.attēls. **Metālapstrādi raksturojošie rādītāji**

Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecības izlaidē, 2014.gads, %

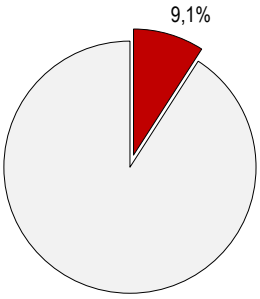

Produkcijas apjoma indekss 2010.gads = 100*

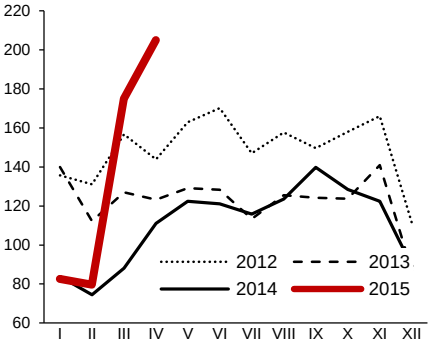

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2010.g. 4.ceturksnis =100

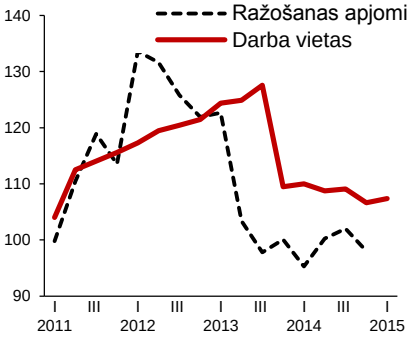

Produkcijas realizācija, 12 mēnešu slīdošais vidējais, 2011.gads = 100*

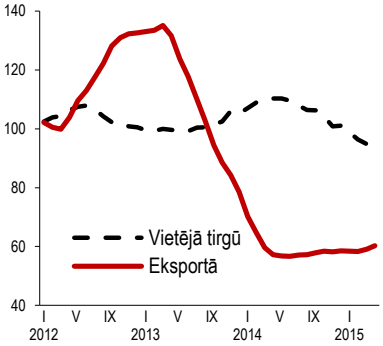

Ražotāju cenu izmaiņas, 2011.gada decembris = 100

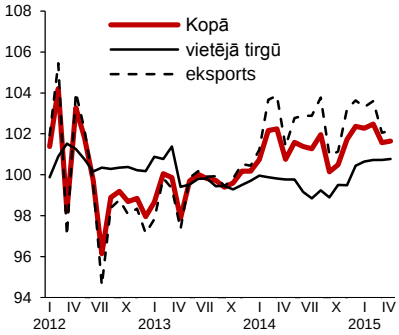

Nozares konfidences rādītājs, atbilžu saldo, sezonāli izlīdzināti dati

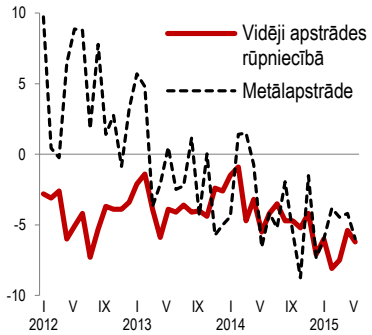

* – dati par 2015. gada martu un aprīli EM novērtējums

2.18.attēls. **Elektrisko un optisko iekārtu ražošanu raksturojošie rādītāji**

Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecības izlaidē, 2014.gads, %

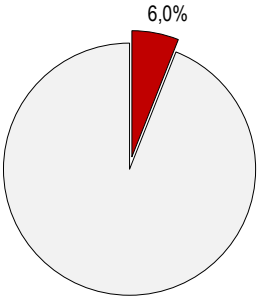

Produkcijas apjoma indekss 2010.gads = 100

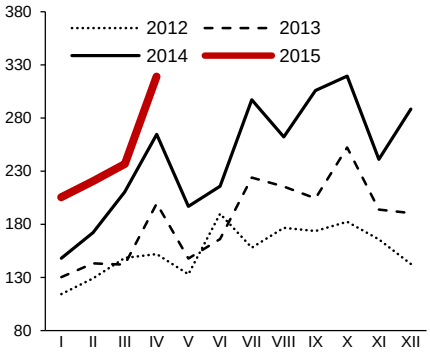

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2010.g. 4.ceturksnis =100

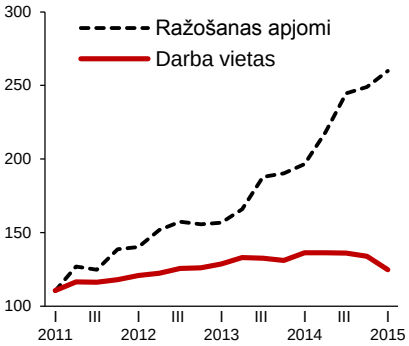

Produkcijas realizācija, 12 mēnešu slīdošais vidējais, 2011.gads = 100

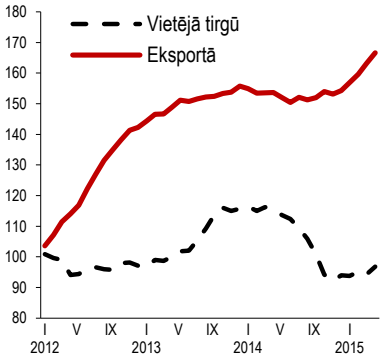

Ražotāju cenu izmaiņas, 2011.gada decembris = 100

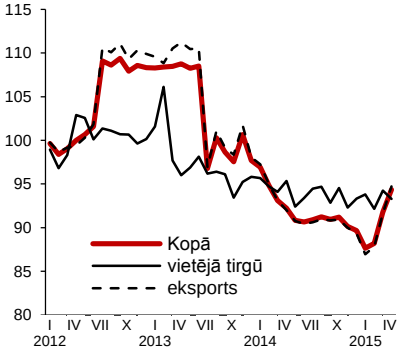

Nozares konfidences rādītājs, atbilžu saldo, sezonāli izlīdzināti dati

2.19.attēls. **Mašīnu un iekārtu ražošanu raksturojošie rādītāji**

Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecības izlaidē, 2014.gads, %

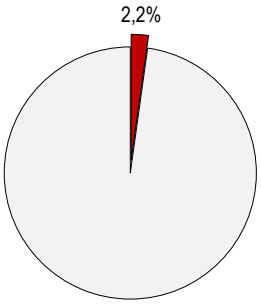

Produkcijas apjoma indekss 2010.gads = 100

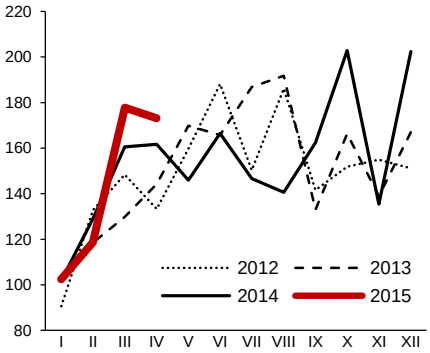

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2010.g. 4.ceturksnis =100

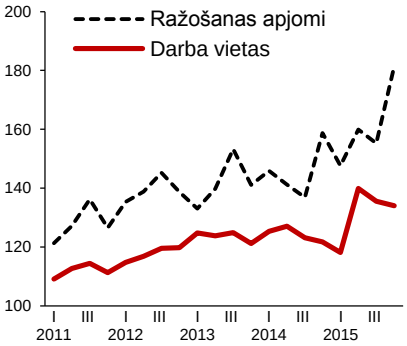

Produkcijas realizācija, 12 mēnešu slīdošais vidējais, 2011.gads = 100

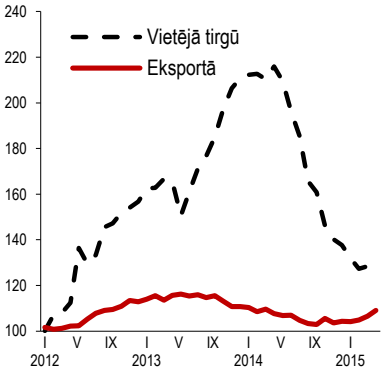

Ražotāju cenu izmaiņas, 2011.gada decembris = 100

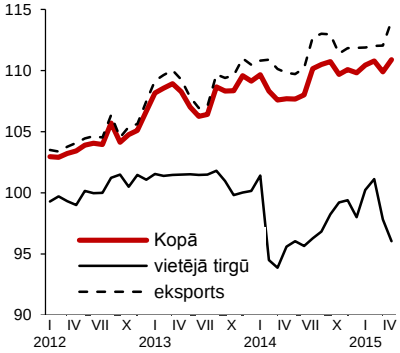

Nozares konfidences rādītājs, atbilžu saldo, sezonāli izlīdzināti dati

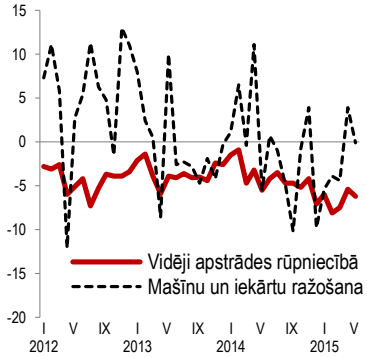

2.20.attēls. **Transporta līdzekļu ražošanu raksturojošie rādītāji**

Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecības izlaidē, 2014.gads, %

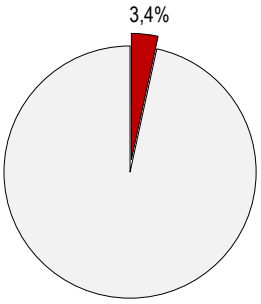

Produkcijas apjoma indekss 2010.gads = 100

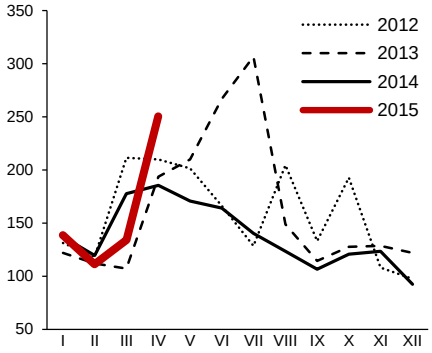

Ražošanas apjomu izmaiņas (sezonāli izlīdzināti dati) un aizņemtās darbvietas, 2010.g. 4.ceturksnis =100

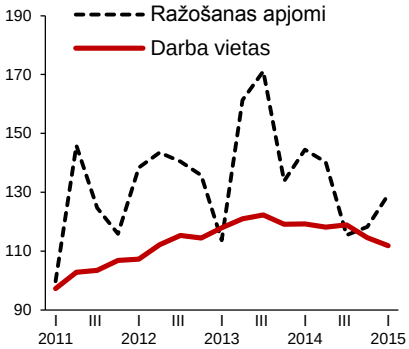

Produkcijas realizācija, 12 mēnešu slīdošais vidējais, 2011.gads = 100

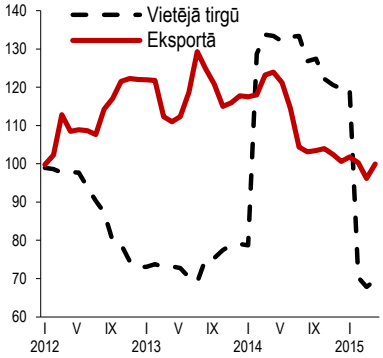

Ražotāju cenu izmaiņas, 2011.gada decembris = 100

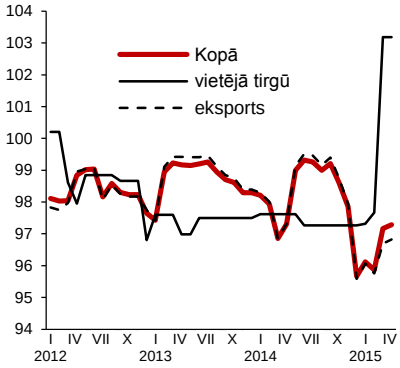

Nozares konfidences rādītājs, atbilžu saldo, sezonāli izlīdzināti dati

3. Pieprasījums

Pēdējos gados būtisks devums izaugsmē ir **iekšzemes pieprasījumam**. 2014. gadā tas pieauga par 2,3%. Lai arī iekšzemes pieprasījums 2014. gadā bija par 17,4% lielāks nekā krīzes zemākajā punktā 2010. gadā, tomēr tas vēl par 15,3% atpalika no pirmskrīzes līmeņa 2007. gadā. 2015. gadā iekšzemes pieprasījums turpināja pieaugt – 1. ceturksnī, salīdzinot ar 2014. gada 1. ceturksni, – par 2,1 procentu. Iekšzemes pieprasījuma kāpumu nosaka privātā un sabiedriskā patēriņa pieaugums, kamēr investīciju dinamika ir mērena.

Uzlabojumi darba tirgū, vidējās darba samaksas kāpums un zemā inflācija veicina iedzīvotāju pirktspējas pieaugumu. 2014. gadā **privātais patēriņš** palielinājās par 2,3%. Tāpat kā kopējā ekonomikas izaugsme, arī privātā patēriņa dinamika bija mērenāka.

2015. gada 1. ceturksnī, salīdzinot ar 2014. gada 4. ceturksni, privātais patēriņš pieauga par 0,6% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem) un bija par 2,6% lielāks nekā pirms gada. Salīdzinājumā ar pērnā gada otro pusgadu privātā patēriņa pieauguma tempi ir kļuvuši nedaudz straujāki. 2015. gada 1. ceturksnī mājsaimniecību izdevumi pārtikai palielinājās par 2%, mājokļu uzturēšanai pieauga par 2%, izdevumi transportam pieauga par 0,4%, kā arī par 5% vairāk bija izdevumi atpūtas un kultūras pakalpojumiem.

Patērētāju nākotnes perspektīvu vērtējums pakāpeniski uzlabojas. Patērētāju konfidenci ietekmē tādi faktori kā patērētāju novērtējums par kopējo ekonomisko situāciju valstī turpmākajos mēnešos, ģimenes finansiālo situāciju, bezdarbu, kā arī inflācijas gaidām. 2015. gada maijā patērētāju konfidence bija par 2,5 punktiem augstāka nekā pirms gada.

Palielinoties budžeta ieņēmumiem, pieaug **sabiedriskais patēriņš.** 2014. gadā tas pieauga par 3,4% un līdzīgos tempos palielinājās arī 2015. gada 1. ceturksnī.

Pēdējos gados **investīciju** dinamika ceturkšņu griezumā ir ļoti svārstīga. 2014. gadā investēšanas dinamika bija mērena un investīciju apjomi bija par 1,3% lielāki nekā pirms gada. Savukārt 2015. gada 1. ceturksnī investīcijas bija par 0,9% mazākas nekā pirms gada. Investīciju līmenis joprojām ir ievērojami zemāks nekā pirmskrīzes gados. Salīdzinoši lēno investīciju pieaugumu ietekmē uzņēmēju nogaidošā attieksme saistībā ar pieaugošo nenoteiktību ārējā vidē. Arī zems banku kreditēšanas līmenis joprojām ir viens no investīcijas ierobežojošiem faktoriem. Jāatzīmē, ka būtiska ir valsts loma investēšanas procesā – vājas kreditēšanas apstākļos valsts nodrošina nozīmīgu atbalstu privātajām investīcijām, izmantojot ES struktūrfondu līdzfinansējumu.

Pēckrīzes gados Latvijas preču un pakalpojumu eksports auga ļoti strauji un bija galvenais tautsaimniecības attīstības dzinulis. Kopš 2013. gada, saistībā ar zemo pieprasījumu ārējos tirgos, **preču un pakalpojumu eksporta** dinamika kļuvusi mērenāka. Latvijas eksportu 2014. gadā ietekmēja lēnāka nekā gaidīta izaugsme ES valstīs un ekonomiskās situācijas pavājināšanās Krievijā. Kopumā 2014. gadā preču un pakalpojumu eksporta apjomi bija par 2,2% lielāki nekā 2013. gadā. 2015. gada

1. ceturksnī eksporta apjomi salīdzināmās cenās gada griezumā pieauga par 2,7%. Eksporta pieaugumu nodrošināja gan preču eksporta (72% no kopējā eksporta) apjomu kāpums par 2,3%, gan pakalpojumu eksporta apjomu pieaugums par 3,8%. 2015. gada 1. ceturksnī eksportu pozitīvi ietekmēja mehānismu, ierīču un elektroiekārtu, koksnes izstrādājumu un ķīmiskās rūpniecības produktu eksporta apjomu pieaugums. Savukārt saruka pārtikas produktu, kā arī satiksmes līdzekļu eksporta apjomi.

Pēc krīzes periodā, palielinoties ekonomiskajām aktivitātēm iekšējā tirgū, pieprasījums pēc importa pieauga, tomēr kopš 2012. gada vidus importa dinamika ir kļuvusi krietni mērenāka. 2014. gadā importa apjomi pieauga par 1,6%. 2015. gada 1. ceturksnī **preču un pakalpojumu importa** apjomi bija par 1,8% mazāki nekā pirms gada. Preču importa apjomi (86% no kopējā importa) samazinājās par 2,2%, bet pakalpojumu imports praktiski saglabājās iepriekšējā gada līmenī. 2015. gada 1. ceturksnī kopējo preču importa attīstību pozitīvi ietekmēja mehānismu un mehānisko ierīču un ķīmiskās rūpniecības preču importa pieaugums, savukārt importa samazinājumu ietekmēja apjomu kritums minerāliem un pārtikas produktiem.

Preču un pakalpojumu ārējās tirdzniecības bilances deficīts 2014. gadā bija 2,9% līmenī no IKP, bet 2015. gada 1. ceturksnī eksporta – importa negatīvais saldo bija 2,1% no IKP.

Nodaļas turpinājumā ir atspoguļota statistiskā informācija par IKP komponentēm no izlietojuma puses – privātā un valdības patēriņa, bruto pamatkapitāla veidošanas, krājumu izmaiņu, kā arī eksporta un importa dinamiku, struktūru un devumu iekšzemes kopproduktā.

3.1.tabula. **IKP no izlietojuma puses**

Pieauguma tempi, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, sezonāli neizlīdzināti dati

	2013	2014	2013			2014				2015
			II	III	IV	I	II	III	IV	I
Privātais patēriņš	6,2	2,3	8,2	8,4	2,3	2,7	2,3	2,1	2,2	2,6
Valsts patēriņš	2,9	3,4	1,2	3,7	1,5	3,7	4,2	1,7	3,8	3,4
Kopējā pamatkapitāla veidošana	-5,2	1,3	-2,5	-2,9	-2,8	9,3	1,8	-1,7	-0,6	-0,9
Eksports	1,4	2,2	2,1	-0,4	1,0	3,5	1,8	0,4	3,3	2,7
Imports	-0,2	1,6	-1,8	0,2	-0,9	1,2	3,0	-0,7	2,8	-1,8
IKP	**4,2**	**2,4**	**4,6**	**4,6**	**4,5**	**2,8**	**2,3**	**2,4**	**2,1**	**1,9**

Struktūra, % no IKP

	2013	2014	2013			2014				2015
			II	III	IV	I	II	III	IV	I
Privātais patēriņš	61,9	61,5	63,8	62,3	57,9	63,4	63,4	62,0	57,6	63,8
Valsts patēriņš	17,2	17,2	18,1	15,2	18,1	16,9	18,0	15,3	18,7	17,9
Kopējā pamatkapitāla veidošana	23,3	23,0	21,5	26,4	26,1	19,4	21,1	25,7	25,2	19,0
Izmaiņas krājumos	0,6	1,1	-0,7	-0,3	-0,8	3,5	1,0	0,4	0,0	1,4
Eksports	59,4	58,0	58,2	58,6	59,2	60,9	56,5	56,7	58,3	60,0
Imports	62,3	60,9	61,0	62,2	60,4	64,1	60,1	60,1	59,7	62,0
Eksporta-importa saldo	-2,9	-2,9	-2,8	-3,6	-1,2	-3,2	-3,5	-3,4	-1,4	-2,1
IKP	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**	**100**

Ieguldījums pieaugumā, %

	2013	2014	2013			2014				2015
			II	III	IV	I	II	III	IV	I
Privātais patēriņš	3,8	1,4	5,0	5,2	1,3	1,8	1,4	1,3	1,3	1,6
Valsts patēriņš	0,5	0,6	0,2	0,6	0,3	0,7	0,8	0,3	0,7	0,6
Kopējā pamatkapitāla veidošana	-1,3	0,3	-0,6	-0,8	-0,8	1,7	0,4	-0,4	-0,1	-0,2
Izmaiņas krājumos	0,3	-0,3	-2,5	0,1	2,4	-2,7	0,5	0,6	0,0	-2,9
Eksports	0,9	1,3	1,2	-0,2	0,6	2,2	1,1	0,2	2,0	1,6
Imports	0,1	-1,0	1,1	-0,1	0,6	-0,8	-1,8	0,4	-1,7	1,1
IKP	**4,2**	**2,4**	**4,6**	**4,6**	**4,5**	**2,8**	**2,3**	**2,4**	**2,1**	**1,9**

Pieauguma tempi, % pret iepriekšējo ceturksni, sezonāli izlīdzināti dati

	2013				2014				2015
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
Privātais patēriņš	1,4	1,3	1,4	0,1	0,8	0,3	0,5	0,6	0,6
Valsts patēriņš	0,4	0,1	1,5	0,0	1,3	0,9	0,3	1,2	0,8
Kopējā pamatkapitāla veidošana	-10,7	7,2	-0,1	1,0	1,1	-0,6	-2,2	1,3	0,3
Eksports	-0,9	0,7	0,3	0,2	1,1	0,2	0,3	1,2	0,5
Imports	-0,4	-1,5	1,5	-0,9	2,0	0,2	-1,5	1,6	-1,8
IKP	**2,5**	**-0,2**	**1,3**	**0,8**	**0,4**	**0,7**	**0,4**	**0,5**	**0,3**

3.1.attēls. **Iekšzemes kopprodukts**

Devums IKP pieaugumā, procentpunktos

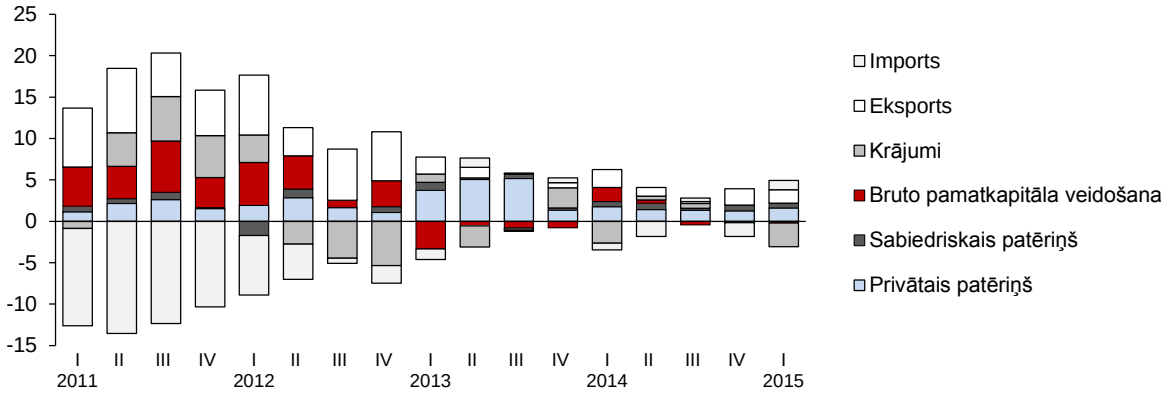

3.2.attēls. **Privātā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2010.g. IV ceturksnis = 100

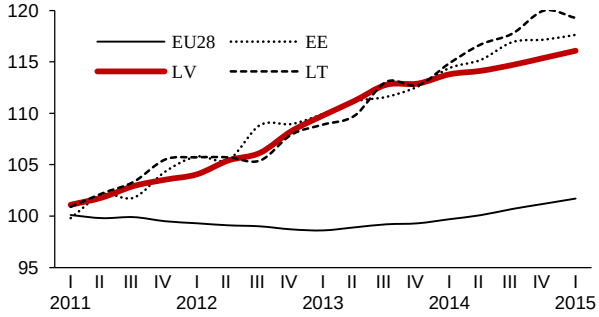

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

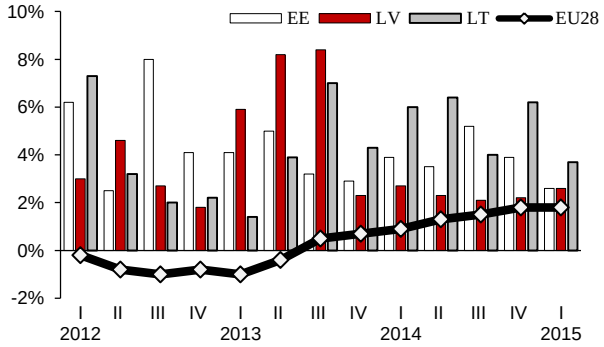

Patērētāju konfidences rādītājs*

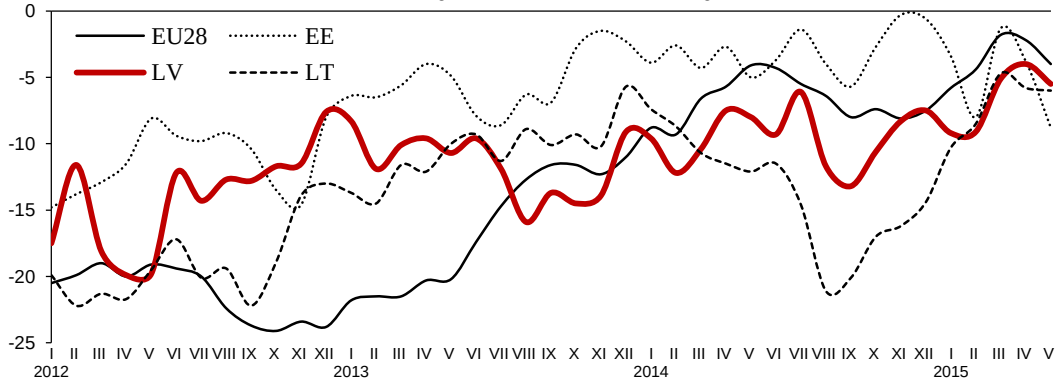

* Patērētāju konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz 4 jautājumiem: par finansiālo situāciju, vispārējo ekonomisko situāciju, bezdarba novērtējumu un uzkrājumiem nākošos 12 mēnešos.

3.3.attēls. **Sabiedriskā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2010.g. IV ceturksnis = 100

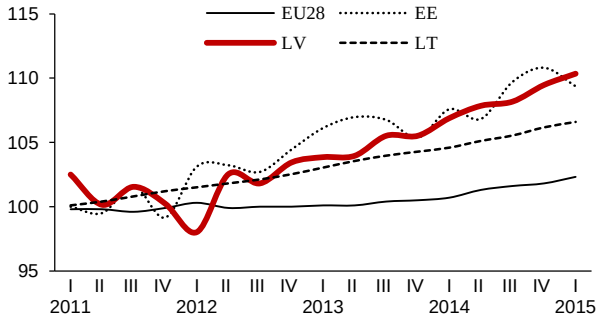

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

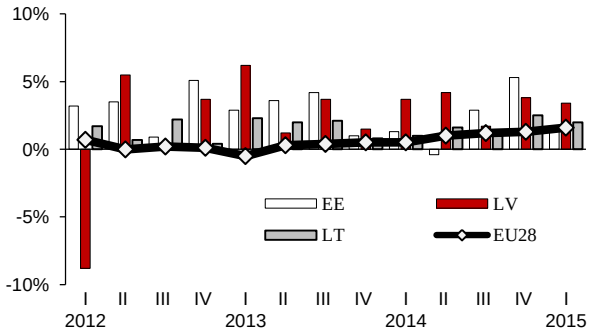

3.4.attēls. **Investīcijas pamatlīdzekļos pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2010.g. IV ceturksnis = 100

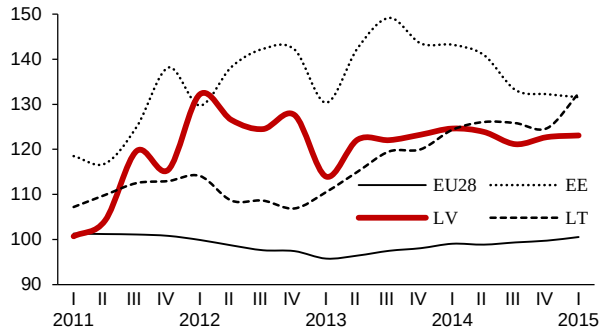

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

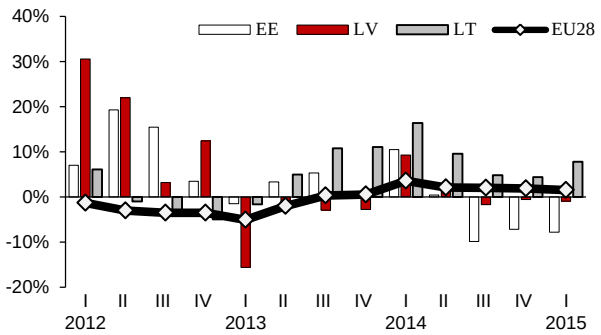

3.5.attēls. **Preču un pakalpojumu eksports pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2010.g. IV ceturksnis = 100

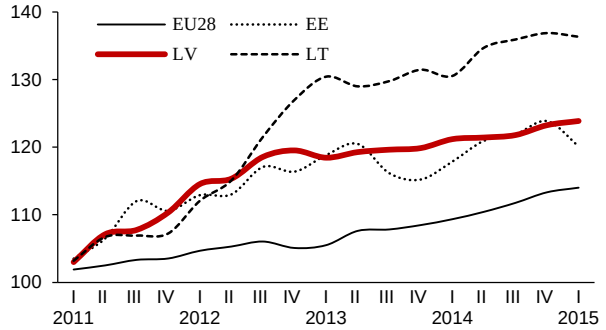

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

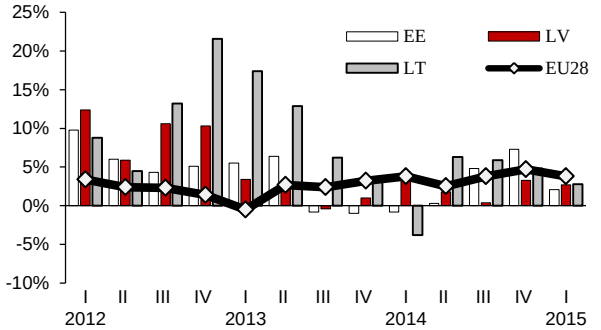

3.6.attēls. **Preču un pakalpojumu imports pa ceturkšņiem**

Sezonāli izlīdzināti dati, 2010.g. IV ceturksnis = 100

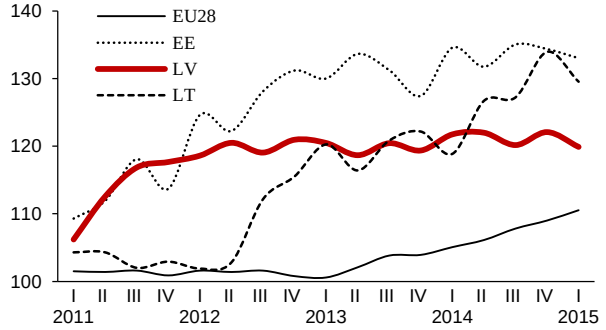

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

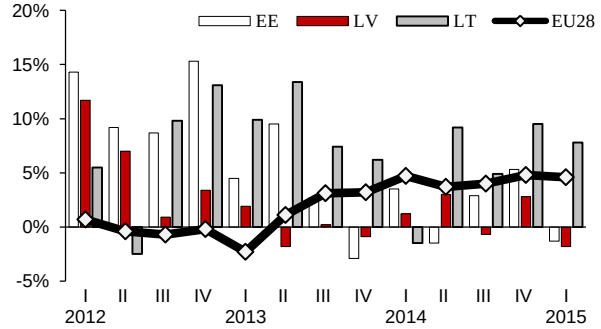

4. Ārējais sektors

Kopš krīzes ir būtiski uzlabojusies Latvijas ārējā stabilitāte. Maksājumu bilances **tekošā konta** deficīts ir samazinājies no 20,8% 2008. gadā līdz 2,3% 2013. gadā. 2014. gadā tekošā konta deficīts bija nedaudz augstākā līmenī nekā gadu iepriekš, ko lielā mērā ietekmēja ES fondu plūsmu sarukums pirmajā pusgadā. 2014. gada 4. ceturksnī un 2015. gada 1. ceturksnī tekošā konta deficīts samazinājās un veidoja attiecīgi 1,4% un 0,4% no IKP. Vidēji pēdējos trīs gados tekošā konta negatīvā bilance bija 2,9% no IKP, kas nepārsniedz ES agrās brīdināšanas mehānismā noteikto indikatīvo slieksni un ir vērtējams kā ilgtspējīgs.

Latvijas tekošā konta stāvokli galvenokārt nosaka izmaiņas ārējās tirdzniecības bilancē. Latvijai ir raksturīgs ārējās tirdzniecības deficīts, kas straujās izaugsmes gados pieauga, bet recesijas gados samazinājās. Tekošā konta cikliskās korekcijas lielā mērā noteica importa apjomu būtisks samazinājums. Ekonomiskai stabilizējoties palielinājās arī importa apjomi. Vienlaikus preču eksports pieauga straujāk nekā imports un ārējās tirdzniecības bilance uzlabojās. Kopš 2013. gada, pasliktinoties situācijai ārējā vidē, gan eksporta, gan importa dinamika ir lēnāka.

Lai arī lēni, tomēr kopš 2011. gada **ārējās tirdzniecības** deficīts ik gadu samazinās, ko galvenokārt noteica eksporta straujāks pieaugums nekā importa. 2014. gadā eksporta apjomi faktiskajās cenās pieauga par 2,4%, ko veicināja lielākoties koksnes un tās izstrādājumu un mašīnbūves produkcijas eksporta pieaugumi. Vienlaikus saruka metālizstrādājumu, kā arī lauksaimniecības un pārtikas preču grupas eksports.

Preču importa apjoms faktiskās cenās 2014. gadā pieauga par 0,4% un ārējās tirdzniecības deficīts sasniedza 10,1% no IKP, kas bija par gandrīz 1 procentpunktu mazāk nekā pirms gada un krietni zemākā līmenī nekā pirms krīzes (2007. gadā – 22,9%).

2015. gada 1. ceturksnī preču eksporta apjoms bija par 0,6% lielāks nekā gadu iepriekš, bet imports samazinājās par 1,4% un ārējās tirdzniecības bilance sasniedza 9,5% no IKP līmeni. 2015. gada sākumā eksportu pozitīvi ietekmēja mehānismu un mašīnbūves, koksnes, kā arī ķīmiskās rūpniecības preču eksporta pieaugumi. Savukārt, ievērojami mazinoties cenām, samazinājās lauksaimniecības un pārtikas preču eksporta vērtība.

Pakalpojumu bilance Latvijā ir pozitīva. Pēdējos trīs gados pakalpojumu bilances pārpalikums ir vidēji gadā 7,4% līmenī no IKP. 2014. gadā kā pakalpojumu eksporta, tā arī importa apjoms faktiskajās cenās bija par 1,4% zemākā līmenī nekā gadu iepriekš. Pakalpojumu eksporta apjomu kritumu lielā mērā noteica transporta pakalpojumu apjomu samazinājums sakarā ar ģeopolitisko situāciju reģionā un ar to saistītajām sankcijām. Kopumā 2014. gadā pakalpojumu bilances pārpalikums saruka līdz 7,4% no IKP (2013. gada – 7,6% no IKP). 2015. gada 1. ceturksnī pakalpojumu eksports bija par 5% un imports – par 6,9% lielāks nekā pirms gada. Pakalpojumu bilance sasniedza 7,6% no IKP. Pakalpojumu pozitīvā bilance gandrīz par 80% nosedza preču ārējās tirdzniecības deficītu.

Sākotnējo ienākumu bilance pēdējos trīs gados ir negatīva – vidēji gadā 0,7% no IKP līmenī ar relatīvi nelielām svārstībām. Sākotnējo ienākumu bilances

svārstības galvenokārt nosaka nerezidentu ieguldījumu ienākumu izmaiņas, kā arī ES fondu līdzekļu ieplūde. 2014. gadā sākotnējo ienākumu deficīts bija 0,8% no IKP, t.i. nedaudz augstākā līmenī nekā gadu iepriekš. To galvenokārt ietekmēja kredītplūsmu, tai skaitā Latvijas saņemto ES fondu subsīdiju, samazinājums. 2015. gada 1. ceturksnī sākotnējo ienākumu bilance bija pozitīva (1,9% no IKP), ko veicināja ES fondu subsīdiju ieplūde.

Otrreizējo ienākumu un kapitāla konta izmaiņas lielā mērā nosaka ES fondu līdzekļu plūsmas, kā arī Latvijas iemaksas ES budžetā. 2014. gadā otrreizējo ienākumu konta bilance bija ar pārpalikumu – 0,5% no IKP. Savukārt 2015. gada 1. ceturksnī, sakarā ar ES fondu plūsmu un ienākošo personisko pārvedumu samazināšanos, otrreizējo ienākumu konta bilance bija negatīva – 0,4% no IKP.

Kapitāla konta pārpalikums 2014. gadā bija 3% no IKP un 2015. gada 1. ceturksnī tas palielinājās līdz 3,3% no IKP. Kapitāla konta pārpalikuma palielināšanās ir saistīta ar ES fondu līdzekļu apgūšanas aktivitāšu pieaugumu.

Finanšu konta bilance kopš 2008. gada ir visai nepastāvīga, ko galvenokārt nosaka finanšu sektora stabilizācijas pasākumi, kā arī valsts sektora parādu restrukturizācijas un parādsaistību samazināšanas politika. Kopumā laika periodā no 2009. līdz 2011. gadam finanšu kontā bija deficīts. Savukārt 2012. gadā un 2013. gadā finanšu konta bilance bija pozitīva, attiecīgi 2,9% un 0,7% no IKP, ar salīdzinoši lielām ceturkšņu svārstībām. Finanšu konta izmaiņas galvenokārt noteica izmaiņas citu ieguldījumu plūsmās banku sektorā gada pirmajā pusē.

2014. gadā maksājumu bilances finanšu konta (bez rezerves aktīviem) bilance bija negatīva, sasniedzot 4,5% no IKP līmeni. Finanšu konta deficīta palielināšanos galvenokārt noteica kredītiestāžu aktīvu pieaugums parāda vērtspapīru un noguldījumu veidā 2014. gada pirmajā pusgadā. Gada beigās finanšu konta deficīts samazinājās un 2015. gada 1. ceturksnī jau bija ar pārpalikumu 2% no IKP.

Tiešo investīciju bilance vairāku gadu garumā ir pozitīva. ĀTI plūsmas pēdējos gados ir mērenas, kas liecina par ārvalstu investoru piesardzību. 2011. gadā piesaistītās ĀTI bija 5,1% līmenī no IKP, savukārt 2012. un 2013. gadā attiecīgi 3,9% un 2,6% no IKP. 2014. gadā ārvalstu tiešo investīciju neto ieplūde Latvijā bija visai mērena un sasniedza 1,5% no IKP. Galvenokārt to noteica ieguldījumu samazināšanās uzņēmumu pašu kapitālā, ko daļēji kompensēja reinvestētās peļņas pieaugums. 2015. gada 1. ceturksnī piesaistītās ĀTI bija gandrīz 20 reizes lielākā apjomā nekā pirms gada un veidoja 3,9% no IKP. ĀTI plūsmu straujāku pieaugumu joprojām bremzē vājās ekonomiskās aktivitātes ES dalībvalstīs, kā arī nenoteiktība sakarā ar ģeopolitiskajiem satricinājumiem.

Saskaņā ar starptautisko investīciju bilanci 2015. gada marta beigās uzkrātās ĀTI Latvijas ekonomikā sasniedza 12447,9 milj. eiro un veidoja 51% no IKP. Salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošā perioda beigām, uzkrāto ĀTI līmenis pieauga par 8 procentiem.

Portfeļieguldījumu daļa pēdējos trīs gados nepārtraukti mainās. Portfeļieguldījumu plūsmu svārstības būtiski ietekmē banku sektora bilanču stabilizācijas darījumi, kā arī valsts ārējā parāda restrukturizācija. 2013. gadā portfeļieguldījumu bilance bija ar nelielu deficītu (0,8% no IKP), bet 2014. gadā portfeļieguldījumu konts bija pozitīvs – 0,4% līmenī no IKP. Sakarā ar kredītiestāžu

aktīvu pieaugumu šī gada 1. ceturksnī portfeļieguldījumu bilance bija negatīva - gandrīz 20% no IKP līmenī.

Joprojām nozīmīgas svārstības ir vērojamas **citu investīciju** postenī. 2013. gadā citu investīciju bilances deficīts bija 1% no IKP, bet 2014. gadā tas palielinājās līdz 5% no IKP. Savukārt 2015. gada 1. ceturksnī citu ieguldījumu konts bija pārpalikumā – 23% no IKP. Tāpat kā portfeļieguldījumu, arī citu investīciju bilances svārstības pārsvarā ir saistītas ar finanšu sektora stabilizācijas pasākumiem un valsts sektora parādu restrukturizācijas politiku.

Latvijas kopējais bruto ārējais parāds saglabājās salīdzinoši augstā līmenī. Kā liecina Latvijas starptautisko investīciju bilances dati, 2015. gada marta beigās bruto ārējais parāds bija 145,7% līmenī no IKP, tai skaitā valdības bruto ārējais parāds sasniedza 7129,8 milj. eiro (29,5% no IKP).

Nodaļas turpinājumā atspoguļota preču un pakalpojumu eksporta-importa dinamika, kā arī maksājumu bilances tekošais un finanšu konts.

4.1.attēls. **Preču eksports un imports pa mēnešiem**

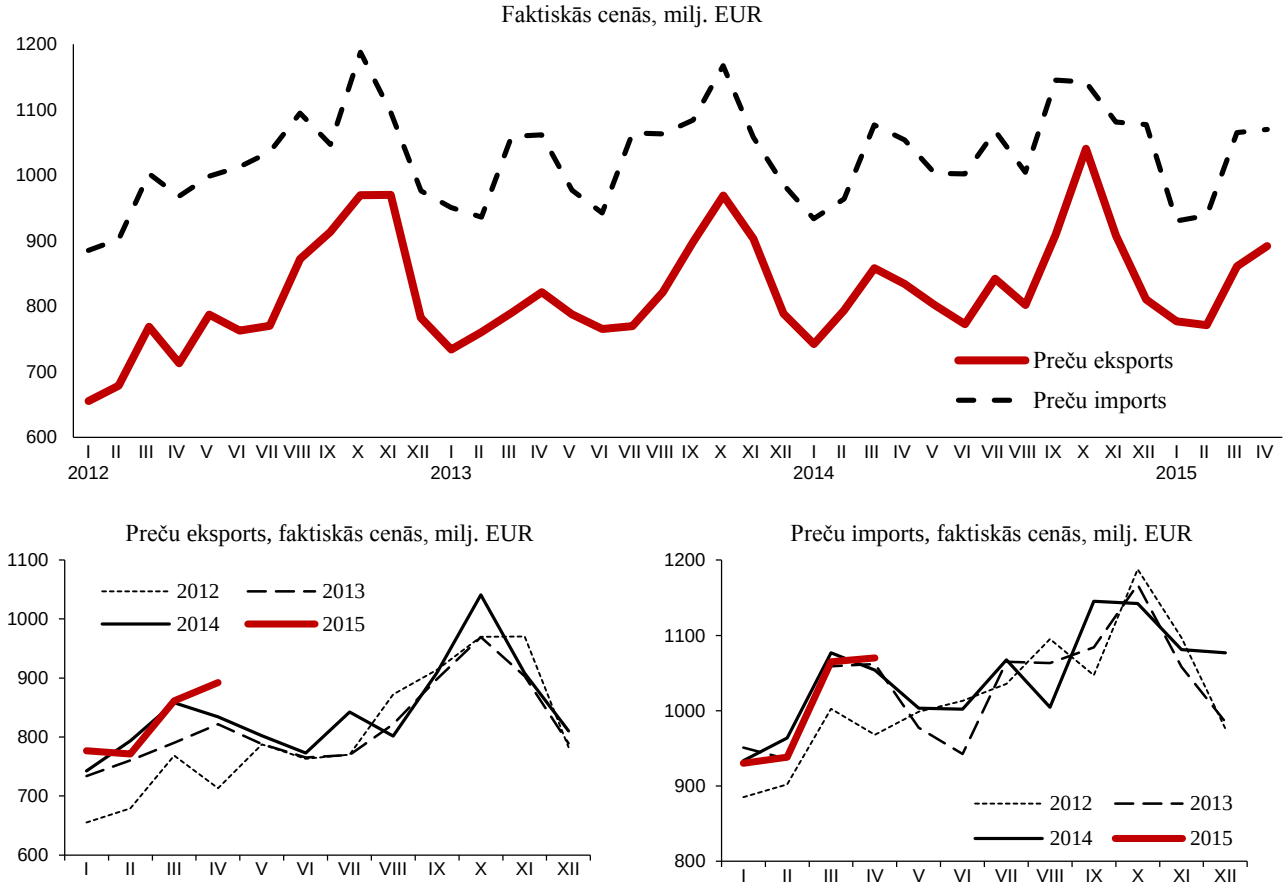

4.1.tabula. **Preču eksports un imports pa galvenajām preču grupām**

(%, faktiskajās FOB cenās)

	Preču eksports				Preču imports			
	2014		2015 I-IV		2014		2015 I-IV	
	Struktūra	Izmaiņas	Izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu	Devums apjomu izmaiņās	Struktūra	Izmaiņas	Izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu	Devums apjomu izmaiņās
Kopā tai skaitā:	**100**	**2,4**	**2,5**	**2,5**	**100**	**0,1**	**-2,8**	**-2,8**
lauksaimniecības un pārtikas produkti	19,3	-3,1	-18,0	-3,5	15,8	-0,4	-10,6	-1,7
minerālie produkti	8,3	-2,7	0,2	0,0	14,6	-15,1	-21,3	-3,1
ķīmiskās rūpniecības, tās saskarnozaru produkcija un plastmasas	10,0	4,5	10,8	1,0	15,3	2,8	6,0	0,9
vieglās rūpniecības preces	4,7	-2,5	10,5	0,5	5,9	-1,8	-3,8	-0,2
koksne un tās izstrādājumi	16,6	6,7	6,4	1,1	2,6	33,3	15,4	0,4
metāli un to izstrādājumi	9,0	-11,9	-2,9	-0,3	8,3	-4,5	-5,0	-0,4
mašīnbūves produkcija	16,9	10,8	22,7	3,6	20,0	8,9	10,9	2,1
transporta līdzekļi	5,2	16,9	-15,7	-0,9	7,6	-0,2	-9,0	-0,7
pārējās preces	10,1	6,8	8,4	0,9	9,8	6,0	-0,1	-0,0

4.2.attēls. **Pakalpojumu eksports un imports pa mēnešiem**

Faktiskās cenās, milj. EUR

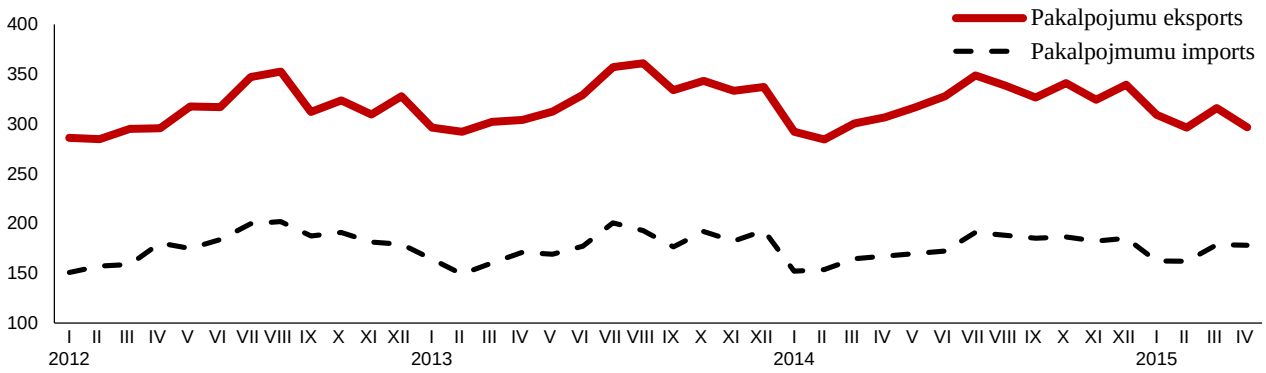

Pakalpojumu eksports, faktiskās cenās, milj. EUR

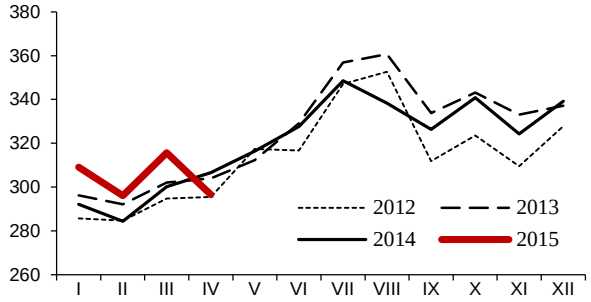

Pakalpojumu imports, faktiskās cenās, milj. EUR

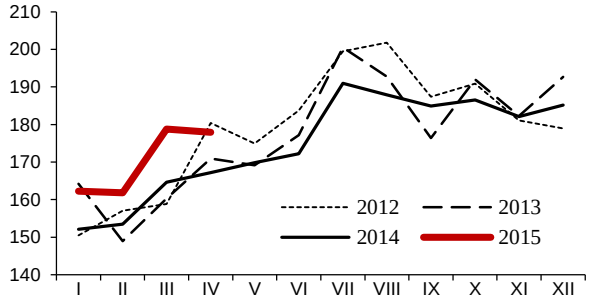

4.2.tabula. **Pakalpojumu eksports un imports**

(%)

	Pakalpojumu eksports				Pakalpojumu imports			
	2014		2015 I-III		2014		2015 I-III	
	Struktūra	Izmaiņas	Izmaiņas	Devums apjomu izmaiņās	Struktūra	Izmaiņas	Izmaiņas	Devums apjomu izmaiņās
Pakalpojumi – pavisam, tai skaitā:	**100**	**-1,4**	**5,0**	**5,0**	**100**	**-1,4**	**6,9**	**6,9**
Pārvadājumi	41,5	-5,1	-2,0	-0,9	32,5	4,2	8,2	2,7
– jūras transports	10,4	-6,4	1,6	0,2	7,0	-1,0	-1,1	-0,1
– gaisa transports	6,3	-9,2	1,6	0,1	11,1	5,0	17,9	1,9
– dzelzceļa transports	10,9	0,7	-0,3	0,0	4,2	8,2	19,2	0,9
– autotransports	12,5	-8,5	-8,6	-1,1	9,6	5,6	-0,6	-0,1
– citi transporta pakalpojumi	1,4	19,1	-5,0	-0,1	0,5	6,0	3,7	0,0
Ceļojumi	18,7	10,5	11,8	1,8	25,6	-0,3	-1,9	-0,5
Citi pakalpojumi	39,8	-2,5	10,9	4,1	41,9	-6,0	10,9	4,7
– būvniecības pakalpojumi	3,3	5,0	10,6	0,2	2,4	-24,9	-24,5	-0,8
– finanšu un apdrošināšanas pakalpojumi	10,9	8,6	28,5	2,9	8,1	-18,3	41,1	3,4
– sakaru pakalpojumi	2,4	-2,2	3,1	0,1	3,4	-2,8	33,9	1,2
– informācijas un datorpakalpojumi	5,1	6,5	20,9	1,1	4,5	-7,9	12,2	0,5
– citi komercpakalpojumi	16,7	-12,0	-2,4	-0,4	22,1	2,3	0,9	0,2
– pārējie pakalpojumi	1,3	0,6	8,9	0,1	1,4	-6,8	10,0	0,2

4.3.attēls. **Maksājumu bilance pa ceturkšņiem**

Maksājumu bilances konti, % no IKP

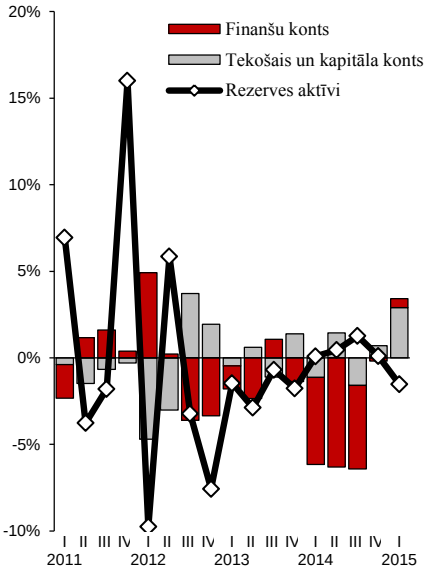

Maksājumu bilances tekošais konts, % no IKP

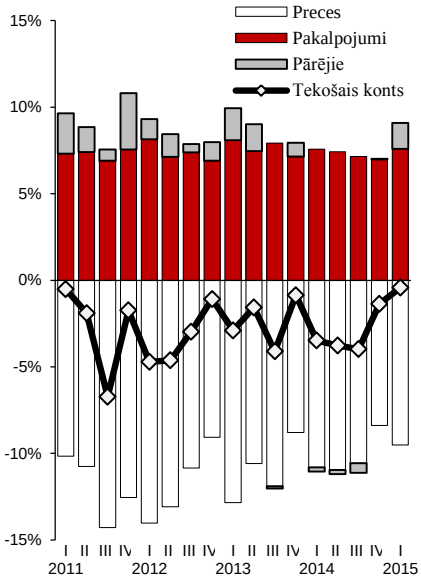

Maksājumu bilances finanšu konts, bez rezerves aktīviem, % no IKP

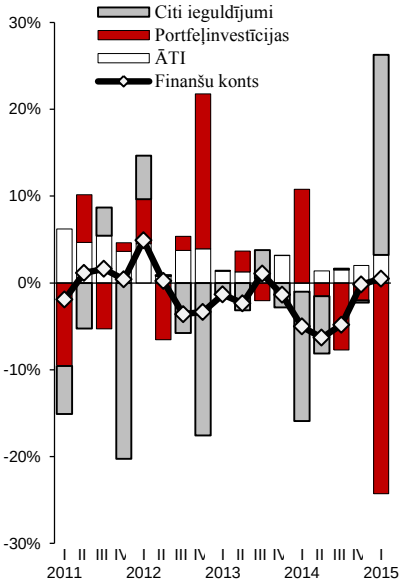

4.4.attēls. **Ārvalstu tiešās investīcijas Latvijā**

ĀTI plūsmas pa ceturkšņiem, milj. eiro

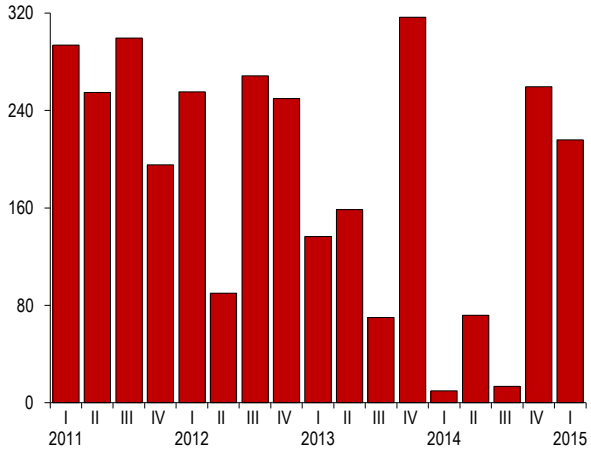

ĀTI pa valstu grupām beigu atlikums, miljrd. eiro

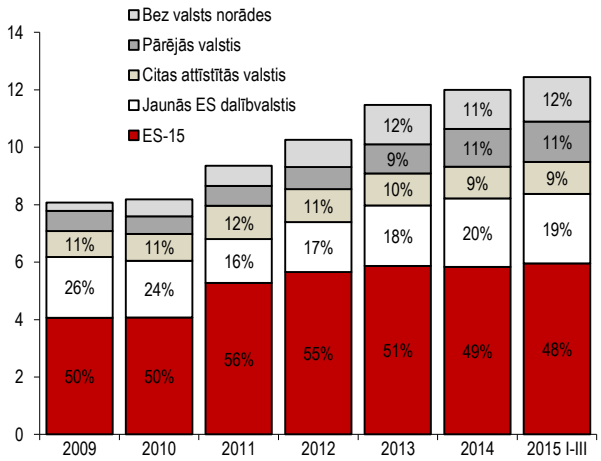

5. Valdības finanses un valsts finanšu sektors

Valdības finanses

Atbilstoši Eiropas Komisijā iesniegtajai Latvijas Stabilitātes programmai 2015. – 2018. gadam prognozētais vispārējās valdības budžeta deficīts 2015. gadā ir 362,1 milj. eiro jeb 1,5% no IKP.

Konsolidētā kopbudžeta pārpalikums (atbilstoši naudas plūsmas metodoloģijai) 2015. gada četros mēnešos bija 155 milj. eiro. Salīdzinājumā ar 2014. gada atbilstošo periodu konsolidētā kopbudžeta bilance uzlabojās par 165,7 milj. eiro, ko pamatā noteica būtiski lielāki ieņēmumi no ārvalstu finanšu palīdzības. Gada pirmajos četros mēnešos tika saņemts līdz šim neraksturīgi liels ārvalstu finanšu palīdzības ieņēmumu apjoms. Šo ieņēmumu pieaugums pamatā skaidrojams ar Eiropas Komisijas veiktajām atmaksām par iepriekš realizētajiem projektiem 2007. – 2013. gada plānošanas periodā. Pašvaldību budžetā, līdzīgi kā tas ir bijis iepriekšējos gados, šī gada sākumā bija pārpalikums 58,6 milj. eiro apmērā, taču, salīdzinot ar pērnā gada četriem mēnešiem, tas bija par 13,6 milj. eiro mazāks.

Konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi gada pirmajos četros mēnešos bija 3074,4 milj. eiro. Salīdzinājumā ar atbilstošo periodu pērn ieņēmumi pieauguši par 339 milj. eiro jeb 12,4%. Lielāko pieaugumu, par 202,3 milj. eiro jeb 59,5%, nodrošināja jau minētie saņemtie ieņēmumi no ārvalstu finanšu palīdzības, kā arī lielāki nodokļu ieņēmumi. Lielākais pieaugums bija vērojams darbaspēka nodokļu ieņēmumos, kas skaidrojams ar nodarbināto ienākumu kāpumu. Nodokļu ieņēmumu plāns četros mēnešos kopbudžetā tika izpildīts 99,5% apmērā.

Konsolidētā kopbudžeta izdevumi 2015. gada četros mēnešos bija 2919,4 milj. eiro un salīdzinājumā ar pagājušā gada atbilstošo periodu pieaugums veidoja 173,3 milj. eiro jeb 6,3%. Visstraujāk augošās izdevumu pozīcijas bija atlīdzībai un sociālajiem pabalstiem. Izdevumi atlīdzībai sabiedriskajā sektorā nodarbinātajiem kāpa par 49,6 milj. eiro jeb 9%. Tāpat par 49,4 milj. eiro jeb 6% pieauga izdevumi sociālajiem pabalstiem, kur izdevumu kāpums pensijām bija par 10,3 milj. eiro jeb 1,7% un izdevumi pārējiem sociālajiem pabalstiem bija par 39 milj. eiro jeb 18,3% lielāki, kas skaidrojams ar grozījumiem likumdošanā, atceļot vairāku sociālās apdrošināšanas pabalstu griestus, kā arī palielinot ģimenes valsts pabalsta apmēru par otro un trešo bērnu. Šā gada četros mēnešos izdevumi subsīdijām un dotācijām pieauga par 31 milj. eiro jeb 5,8%. Būtiskākais izdevumu pieaugums bija veselības aprūpei – par 13,7 milj. eiro jeb 7,3%. Pārējais pieaugums izdevumiem subsīdijām un dotācijām ir skaidrojams ar lielākiem izdevumiem ES fondu projektiem satiksmes infrastruktūras uzlabošanai un uzņēmējdarbības un inovāciju veicināšanai.

Kopējie nodokļu ieņēmumi 2015. gada četros mēnešos (neieskaitot iemaksas fondēto pensiju shēmā) bija 2252,4 milj. eiro, kas bija par 105,3 milj. eiro jeb 4,9% vairāk nekā iepriekšējā gadā. Šajā periodā to galvenokārt noteica sociālo apdrošināšanas iemaksu, pievienotās vērtības nodokļa, iedzīvotāju ienākuma nodokļa un akcīzes nodokļa ieņēmumu pieaugums.

Uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi četros mēnešos bija 128,4 milj. eiro, kas ir iepriekšējā gada attiecīgā perioda līmenī. Salīdzinot ar 2014. gada attiecīgo periodu, 2015. gada četros mēnešos samazinājušās gan atmaksātās summas – par 3,4 milj. eiro jeb 25,3%, gan iemaksas – par 3,4 milj. eiro jeb 2,4 procentiem.

Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi 2015. gada četros mēnešos bija 598,4 milj. eiro, kas bija par 25 milj. eiro jeb 4,4% vairāk nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā, ko ietekmēja nodokļa iemaksu pieaugums. Pievienotās vērtības nodokļa bruto iemaksas četros mēnešos bija 905,4 milj. eiro, t.i., par 27,3 milj. eiro jeb 3,1% vairāk nekā 2014. gada attiecīgajā periodā, kas saistīts ar mazumtirdzniecības apjoma kāpumu. Pievienotās vērtības nodokļa atmaksas 2015. gada četros mēnešos tika veiktas 307 milj. eiro apmērā, t.i., par 2,3 milj. eiro jeb 0,8% vairāk nekā 2014. gada četros mēnešos, ko ietekmēja atmaksu pieaugums 2015. gada janvārī un martā.

Akcīzes nodokļa ieņēmumi 2015. gada četros mēnešos bija 246 milj. eiro, kas bija par 14,7 milj. eiro jeb 6,4% vairāk nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā. Salīdzinot ar 2014. gada četriem mēnešiem, akcīzes nodokļa ieņēmumi no naftas produktiem pieauga par 9,8 milj. eiro jeb 8,1%. Tas saistīts ar patēriņam nodotās dīzeļdegvielas apjoma palielinājumu, kas 2015. gada 1. ceturksnī, salīdzinot ar 2014. gada attiecīgo periodu, pieauga par 8,7%, kā arī patēriņam nodotā benzīna apjoma pieauguma par 2%. Ieņēmumi no alkoholiskajiem dzērieniem pieauga par 3,2 milj. eiro jeb 8,4%. Ieņēmumu pieaugums saistīts ar patēriņam nodotā alkoholisko dzērienu apjoma pieaugumu (2015. gada 1. ceturksnī – par 3,9%). Šī gada četros mēnešos, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, par 2 milj. eiro jeb 3,9% pieauguši arī ieņēmumi no tabakas izstrādājumiem. Pieaugums saistīts ar akcīzes nodokļa likmes cigaretēm restrukturizēšanu ar 2014. gada 1. jūliju, kad tika paaugstināta nodokļa specifiskā likme. Salīdzinot ar 2014. gada četriem mēnešiem, akcīzes nodokļa ieņēmumi no alus palielinājušies par 0,3 milj. eiro jeb 4,1%. 2015. gada četros mēnešos, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, samazinājušies ieņēmumi no akcīzes nodokļa par dabasgāzi un pārējām akcīzes precēm attiecīgi par 0,5 milj. eiro jeb 5,5% un 0,1 milj. eiro jeb 2,1 procentu.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi 2015. gada četros mēnešos bija 445,0 milj. eiro, kas ir par 16,4 milj. eiro jeb 3,8% vairāk nekā 2014. gada atbilstošajā periodā. Ieņēmumu pieaugums skaidrojams ar nodarbināto darba samaksas palielināšanos un darba ņēmēju skaita pieaugumu. Saskaņā ar Valsts ieņēmuma dienesta datiem 2015. gada martā darba ņēmēju, par kuriem veiktas sociālās apdrošināšanas iemaksas, skaits pieaudzis par 0,3% salīdzinājumā ar 2014. gada martu, savukārt 2014. gada decembrī un 2015. gada trīs mēnešos nodarbināto ienākumi palielinājušies par 6,9% salīdzinājumā ar atbilstošo periodu pērn. Saskaņā ar Nodarbinātības valsts aģentūras informāciju reģistrētā bezdarba līmenis 2015. gada aprīļa beigās bija 8,8%, kas ir par 0,8 procentpunktiem mazāk nekā 2014. gada aprīlī.

Sociālās apdrošināšanas iemaksas 2015. gada četros mēnešos tika iekasētas 748,8 milj. eiro apmērā, kas bija par 37,7 milj. eiro jeb 5,3% vairāk nekā 2014. gada četros mēnešos. Tai skaitā sociālās apdrošināšanas iemaksas valsts speciālajā budžetā bija 660,9 milj. eiro un iemaksas fondēto pensiju shēmā – 87,9 milj. eiro. Tāpat kā iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumus, arī sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumus ietekmēja nodarbināto darba samaksas palielināšanās un darba ņēmēju skaita pieaugums.

Turpinājumā sniegti dati par valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumiem uz izdevumiem.

5.1.attēls. **Valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālie rādītāji**, milj. EUR

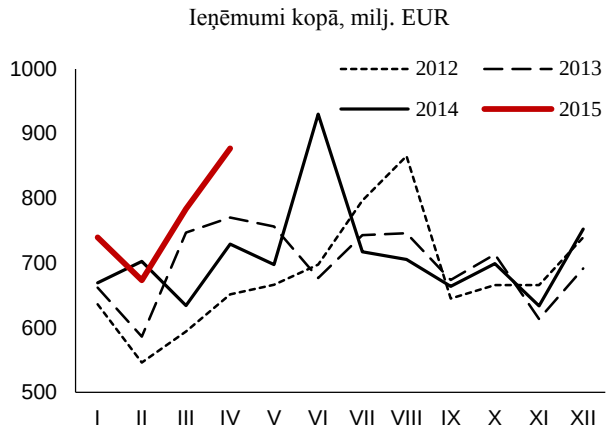

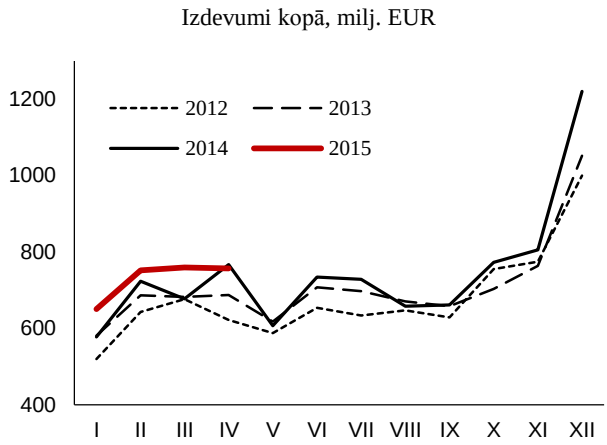

5.2.attēls. **Nodokļu ieņēmumi** milj. EUR

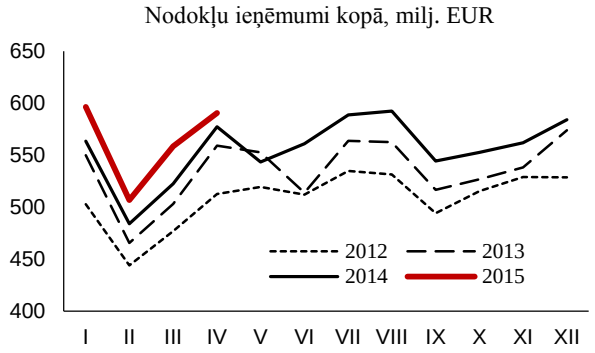

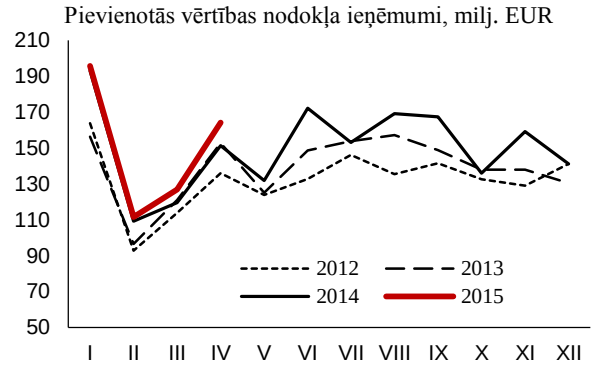

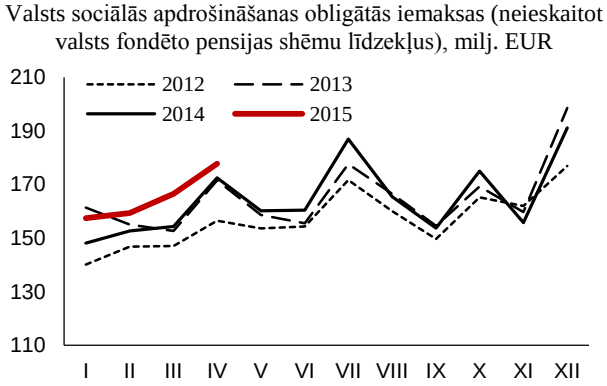

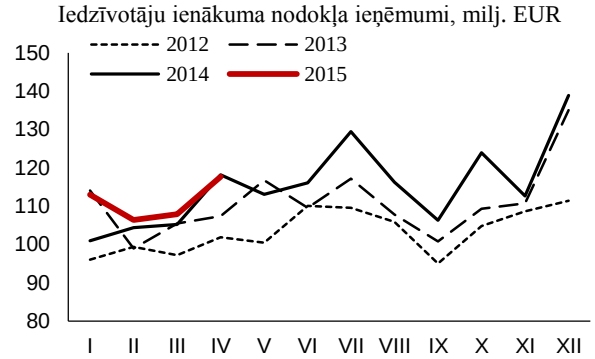

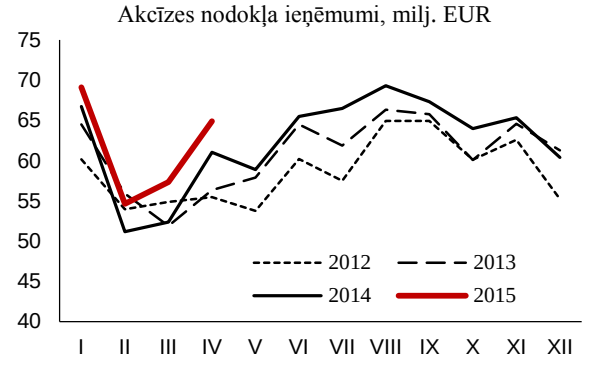

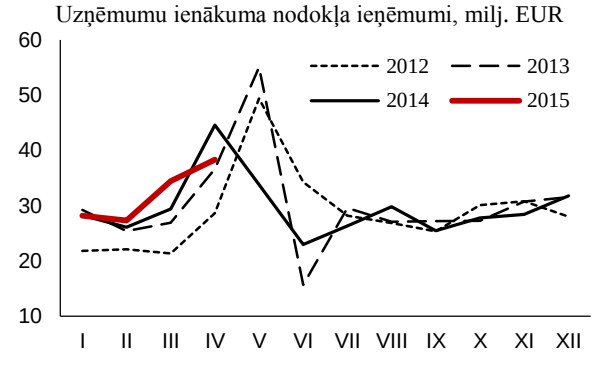

Banku sektors

Latvijas monetārie rādītāji pakāpeniski stabilizējas – uzlabojas kredītportfeļa kvalitāte un pieaug banku piesaistīto noguldījumu apjoms.

Turpina pieaugt noguldījumu apjomi. 2015. gada 1. ceturksnī, salīdzinot ar 2014. gada attiecīgo periodu, noguldījumu apjomi pieauga par 17,2% un sasniedza 22,3 mljrd. eiro. Nerezidentu noguldījumu apjomi pieauga straujāk - par 31% un veidoja 55% no kopējā noguldījuma apjoma. Kopējā noguldījumu struktūrā 9,1% ir NVS valstu noguldījumi, 18,5% pārējo EEZ valstu noguldījumi un 27,1% citu valstu noguldījumi.

2015. gada 1. ceturksnī banku sektorā kopumā no jauna izsniegti kredīti 601,9 milj. eiro apmērā, kas bija par 21% vairāk nekā pirms gada, tomēr jāņem vērā, ka 2014. gada 1. ceturksnī bija ļoti zems izsniegto kredītu apjoms. Nerezidentiem no jauna izsniegto kredītu apjoms ir pieaudzis par gandrīz 50% un to īpatsvars no jauna izsniegto kredītu apjomā ir gandrīz 60%, kas ir par 10 procentpunktiem vairāk nekā pirms gada. Banku sektora kopējā kredītportfelī nerezidentiem izsniegto kredītu īpatsvars veido 15,3 procentus.

Mājsaimniecību kreditēšana uzlabojas un no jauna izsniegto kredītu apjoms pieauga par 21% un veidoja 14% jeb 83,6 milj. eiro no kopējā no jauna izsniegto kredītu apjoma, tomēr kopējā mājokļu kredītportfeļa dinamika joprojām ir negatīva. Mājokļu kreditēšanu joprojām kavē mājsaimniecību ierobežotās iespējas segt pirmo iemaksu, kā arī nepietiekami ienākumi.

Kopš 2015. gada sākuma uzņēmumiem no jauna izsniegto kredītu apjoms nedaudz pieauga, tomēr tas joprojām ir zemā līmenī. 2015. gada 1. ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, uzņēmumiem no jauna izsniegto kredītu apjomi pieauga par 5% un veidoja 26% jeb 154,4 milj. eiro no kopējā no jauna izsniegto kredītu apjoma. Arī kopējā uzņēmumu kredītportfeļa dinamika ir negatīva.

2015. gada sākumā turpināja sarukt banku kopējais kredītportfelis, tomēr sarukuma tempi samazinājās. Kredītu atlikumi 2015. gada 1. ceturkšņa beigās samazinājās par 3,5%, salīdzinājumā ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu. Visstraujāk saruka hipotekāro kredītu (par 4,9%) un industriālo kredītu atlikumi (par 3,7%). Savukārt komerckredītu atlikumi nedaudz pieauga. Apjoma ziņā visvairāk kredītu tika izsniegti operācijās ar nekustamo īpašumu un apstrādes rūpniecībā.

Lai gan kredītu kvalitāte pakāpeniski turpina uzlaboties, 2015. gada 1. ceturksnī kredītu ar maksājuma kavējumiem apmērs kopējā banku kredītportfelī bija 13,1%, kas ir par 0,8 procentpunktiem augstāks nekā iepriekšējā ceturksnī. Banku kredītportfeļa kvalitātes uzlabošanās lielā mērā ir saistīta ar slikto kredītu norakstīšanu.

Procentu likmes (atlikumiem) eiro izsniegtajiem ilgtermiņa kredītiem nefinanšu sabiedrībām pakāpeniski turpina sarukt un 2015. gada aprīlī bija 2,6%, savukārt ilgtermiņa procentu likmes (atlikumiem) mājsaimniecībām izsniegtajiem kredītiem mājokļa iegādei saruka līdz 2,4%, kas arī ir viens no zemākajiem rādītājiem pēdējo gadu laikā.

5.3.attēls. **Rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegtie kredīti**

Privātajām nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu kopsumma, milj. eiro

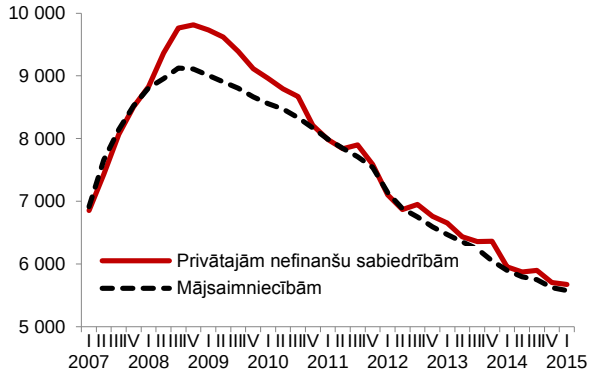

Izsniegto kredītu apjoms un struktūra, perioda beigās, milj. eiro

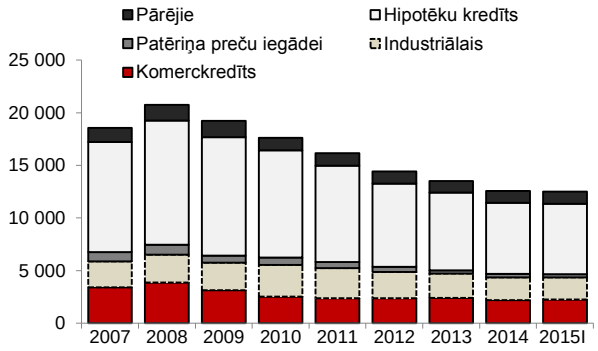

Izsniegtie kredīti pa to veidiem, izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni

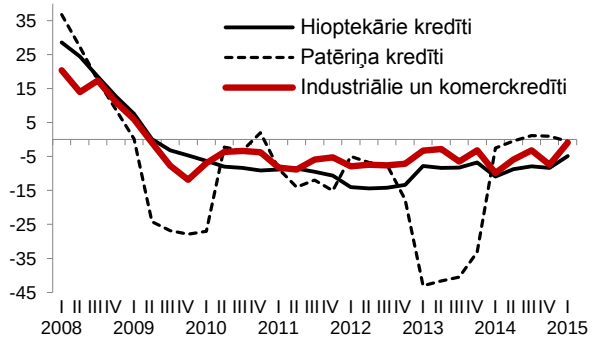

Kredīti ar maksājumu kavējumiem, milj. eiro

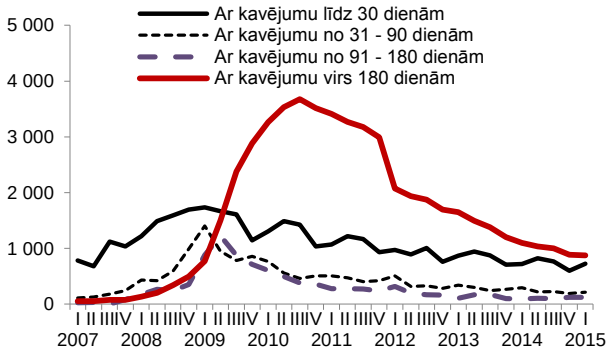

Kredīti rezidentiem sadalījumā pa tautsaimniecības nozarēm

Izsniegto kredītu atlikumi perioda beigās, milj. eiro

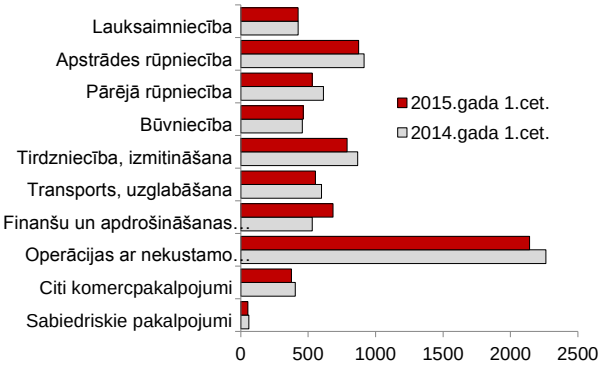

Izsniegto kredītu atlikumu struktūra, % (2015.gada 1.ceturkšņa beigās)

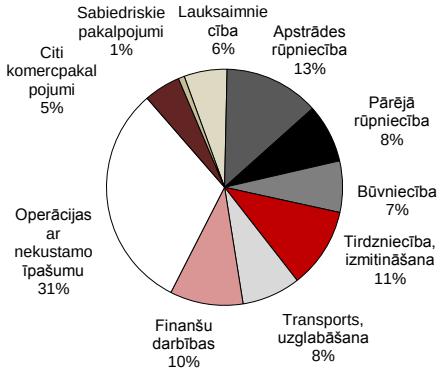

5.4.attēls. **Kredītu % likmes**, (atlikumiem, eiro)

izsniegtajiem kredītiem

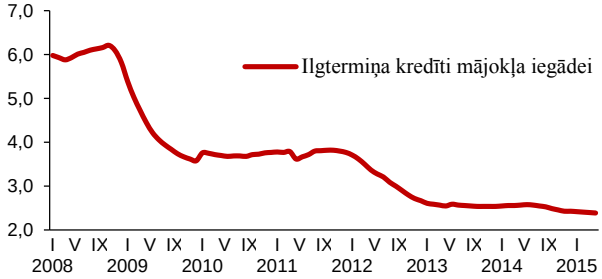

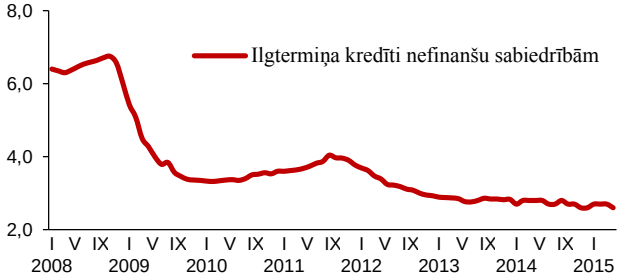

6. Darba tirgus

Nodarbinātība un bezdarbs

Līdz ar ekonomiskās situācijas uzlabošanos vērojamas pozitīvas tendences arī darba tirgū – samazinās bezdarbs un palielinās nodarbinātības līmenis. Vienlaikus uzlabojumi kļūst lēnāki, ko ietekmē bāzes efekta pakāpeniskā samazināšanās darba tirgū, kā arī izaugsmes tempu palēnināšanās, saistībā ar tendencēm ārējā vidē.

2014. gadā situācija darba tirgū turpināja uzlaboties, tomēr lēnāk nekā iepriekš. Bezdarba līmenis samazinājās līdz 10,8%, kas bija par 1,1 procentpunktu mazāk nekā 2013. gadā, bet nodarbinātības līmenis pieauga par 0,9 procentpunktiem - līdz 59,1%. Kopumā 2014. gadā nodarbināti bija 884,6 tūkst. iedzīvotāju, bet darba meklējumos bija 107,6 tūkst., kas bija par 12,7 tūkst. mazāk nekā 2013. gadā.

2014. gadā turpināja sarukt arī ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits – gada griezumā tas samazinājās par gandrīz 22 tūkstošiem jeb 2,2%, salīdzinot ar 2013. gadu. Jāatzīmē, ka lejupslīdoša ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita tendence saglabājās jau kopš 2013. gada sākuma. Neskatoties uz to, iedzīvotāju ekonomiskās aktivitātes līmenis 2014. gadā pieauga par 0,3 procentpunktiem un sasniedza 66,3% starp iedzīvotājiem vecumā no 15-74 gadiem.

2015. gada 1. ceturksnī nodarbināto iedzīvotāju skaits palielinājās par 0,4%, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu. Kopumā gada pirmajā ceturksnī bija nodarbināti 884,1 tūkstoši iedzīvotāju jeb 59,7% no iedzīvotāju kopskaita vecumā no 15-74 gadiem. Salīdzinot ar 2014. gada 1. ceturksni, nodarbinātības līmenis ir palielinājies par 1,1 procentpunktiem.

Bezdarba līmenis 2015. gada 1. ceturksnī, salīdzinot ar 2014. gada atbilstošo periodu, samazinājās par 1,7 procentpunktiem – līdz 10,2%. Savukārt, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, bezdarba līmenis saglabājās nemainīgs.

Turpina samazināties arī reģistrētais bezdarba līmenis. 2015. gada maija beigās tas samazinājās līdz 8,6%. Reģistrēti bija 81 tūkst. bezdarbnieku, kas bija par 7 tūkst. mazāk nekā 2014. gada maijā. Augstākais reģistrētais bezdarba līmenis saglabājas Latgales reģionā (18,9%), bet zemākais – Rīgā (5%). Gandrīz trešdaļa no kopējā reģistrēto bezdarbnieku skaita bija ilgstošie bezdarbnieki (bez darba ilgāk par gadu).

Salīdzinoši augstais bezdarbs galvenokārt saistīts ar cikliskiem faktoriem, tomēr saglabājās arī augsts strukturālā bezdarba risks. Daļai no esošiem bezdarbniekiem ilgstoši var būt problēmas atrast darbu, jo jaunās darbavietas nav tās pašas, kas tika zaudētas krīzes laikā.

Iedzīvotāju ienākumi

Krīzes laikā atalgojuma korekcija bija salīdzinoši mērena, lielāko daļu ekonomikas apjomu krituma kompensēja strādājošo skaita samazinājums. Stabilizējoties ekonomiskajai situācijai kopš 2010. gada beigām ir atsācies atalgojuma pieaugums, lai arī bezdarba līmenis saglabājās samērā augstā līmenī.

Augot pieprasījumam pēc darbaspēka, vidējā bruto darba samaksa pakāpeniski palielinās. 2012. un 2013. gadā tā pieauga attiecīgi par 3,8% un 4,5%, bet 2014. gadā – par 6,8% un sasniedza 765 eiro.

Straujš atalgojuma pieaugums bija vērojams arī 2015. gada 1. ceturksnī – gada griezumā vidējā bruto alga palielinājās par 6,1%, salīdzinot ar 2014. gada atbilstošo periodu. Augstākais atalgojums saglabājās Rīgas reģionā (892 eiro), bet zemākais atalgojuma līmenis bija Latgales reģionā (536 eiro).

Kopš 2010. gada atalgojums ir audzis gan privātajā, gan sabiedriskajā sektorā. 2014. gadā atalgojums privātajā sektorā palielinājās par 7,4%, nedaudz lēnāks atalgojuma pieaugums bija vērojams sabiedriskajā sektorā (par 6,1%). Jāatzīmē, ka sabiedriskajā sektorā 2014. gadā vidējā bruto alga bija vien par 0,8% augstāka nekā 2008. gadā, turpretī privātajā sektorā tā pārsniedza 2008. gada līmeni par gandrīz 19 procentiem.

Atalgojums kopš 2010. gada ir pieaudzis visās tautsaimniecības pamatnozarēs. Būtiskākais atalgojuma pieaugums ir bijis finanšu pakalpojumu nozarē, nekustamo īpašumu nozarē un valsts pārvaldē.

Nozīmīgākais algas pieaugums 2015. gada 1. ceturksnī, salīdzinot ar 2014. gada 1. ceturksni, bija vērojams apstrādes rūpniecībā (par 7,6%) un būvniecībā (par 6,7%). Augstākais atalgojuma līmenis saglabājās finanšu un apdrošināšanas pakalpojumu nozarē – vidēji 1 748 eiro mēnesī.

Līdz ar nominālā atalgojuma pieaugumu, pakāpeniski palielinās reālā darba alga. Periodā no 2011.-2012. gadam, pieaugot patēriņa cenām, reālās algas pieaugums bija mērens – attiecīgi 0,1% un 1,6% gadā. Kopš 2013. gada reālās algas pieaugums ir kļuvis straujāks. 2013. gadā reālā alga palielinājās par 5,6%, bet 2014. gadā par 8%. 2015. gada 1. ceturksnī reālā alga pieauga par 6,8%. Kopš 2013. gada reālās algas pieaugumu pamatā noteica straujais nominālās algas kāpums, kā arī lēnais patēriņa cenu pieaugums.

Nodaļas turpinājumā ir sniegti dati par nodarbināto skaita izmaiņām, bezdarba līmeni, brīvo darba vietu skaita izmaiņām un strādājošo mēneša vidējo bruto darba samaksu.

6.1.attēls. **Nodarbinātība**

Nodarbināto skaita izmaiņas pa ceturkšņiem
2010.gada 4.ceturksnis = 100

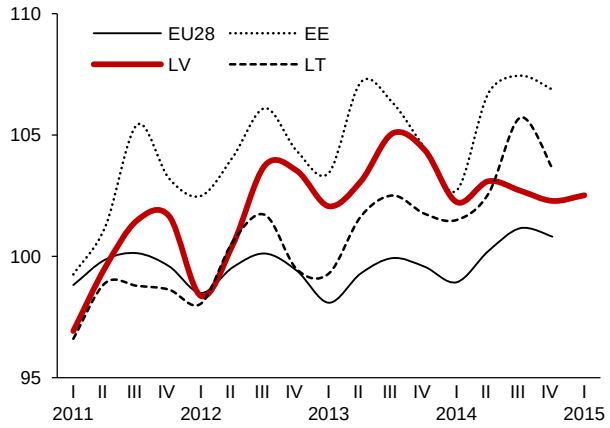

Nodarbināto un ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits,
tūkstošos, vecuma grupā 15-74 gadi

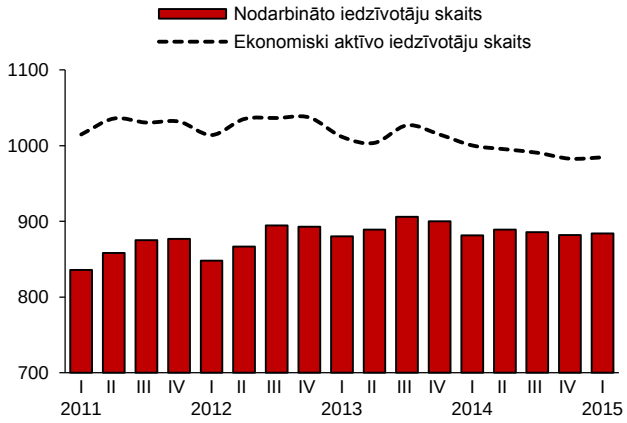

6.2.attēls. **Bezdarbs**

Reģistrēto bezdarbnieku skaits,
tūkstošos

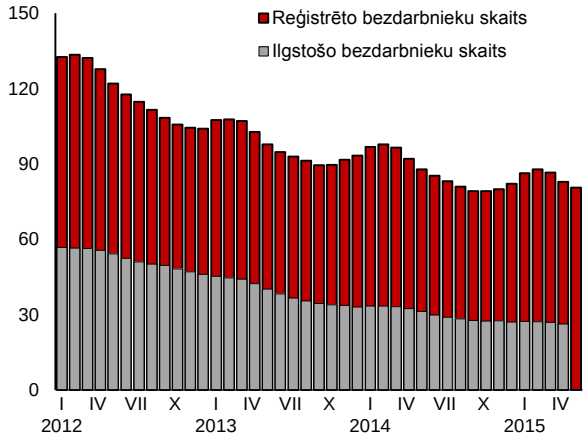

Bezdarba līmenis pēc darbaspēka apsekojumu datiem,
sezonāli neizlīdzināti dati

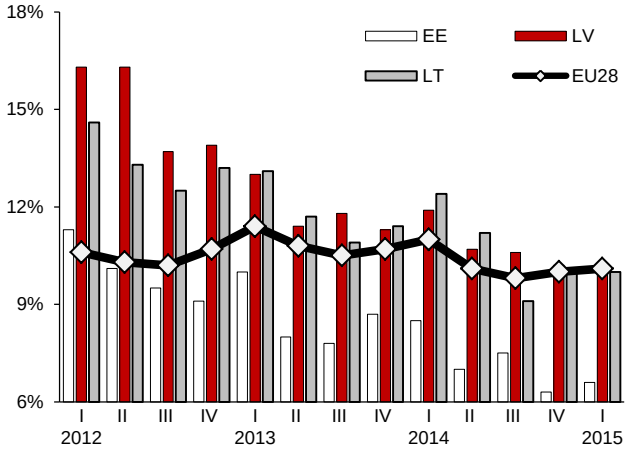

6.1.tabula. **Aizņemtās darbavietas**, tūkstošos

	2013	2014	2013			2014				2015
			II	III	IV	I	II	III	IV	I
Lauksaimniecība, mežsaimniecība	21,2	21,5	22,1	22,0	20,3	20,9	22,2	22,1	20,7	20,8
Apstrādes rūpniecība	117,3	114,4	118,3	118,5	115,2	115,8	114,5	115,0	112,3	111,4
Pārējā rūpniecība	24,2	24,1	24,7	24,3	24,0	23,8	24,8	23,9	23,8	23,7
Būvniecība	60,6	60,3	63,0	66,6	59,4	58,0	62,6	63,6	57,0	55,4
Tirdzniecība, viesnīcas, restorāni	173,9	176,0	176,3	176,0	173,1	174,4	175,8	178,5	175,4	173,5
Transports un uzglabāšana	75,2	75,9	75,4	75,7	75,5	75,7	75,9	76,6	75,2	75,2
Citi komercpakalpojumi	176,2	180,2	175,5	177,7	177,5	178,9	179,3	181,6	181,2	180,7
Sabiedriskie pakalpojumi	216,5	222,1	219,3	214,8	217,0	218,6	218,3	229,3	222,4	223,6
Kopā	**865,1**	**874,5**	**874,6**	**875,7**	**861,9**	**866,0**	**873,5**	**890,7**	**867,9**	**864,2**

6.3.attēls. **Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa**

eiro

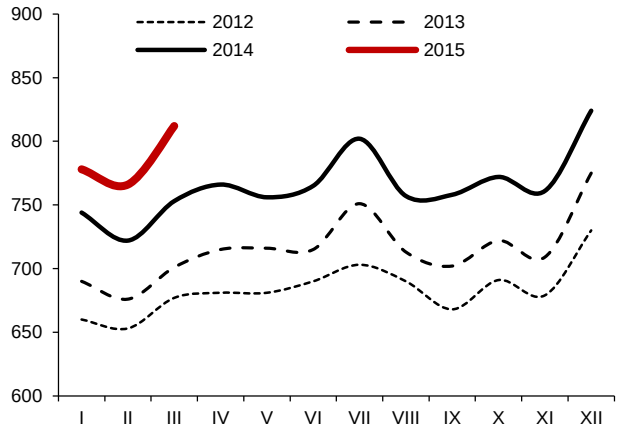

12 mēnešu slīdošais vidējais indekss, 2011.gada decembris = 100

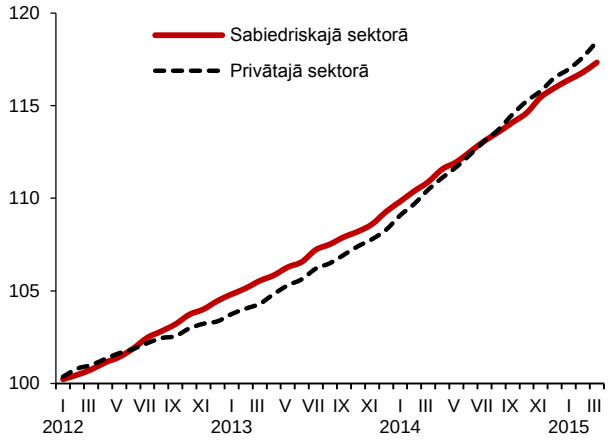

6.4.attēls. **Darba samaksas dinamika**

Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa
izmaiņas pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, %

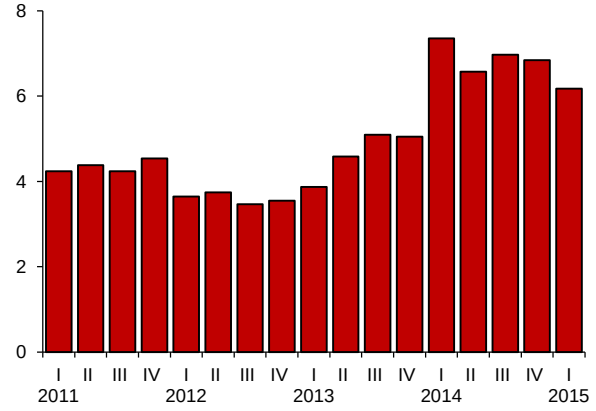

Strādājošo reālā darba samaksa
izmaiņas pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, %

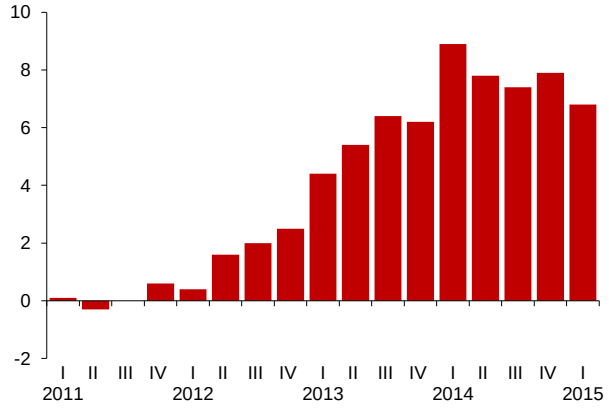

6.5.attēls. **Darbaspēka izmaksas un produktivitāte**

Darbaspēka izmaksas un produktivitāte, 2011.gada 4.ceturksnis = 100

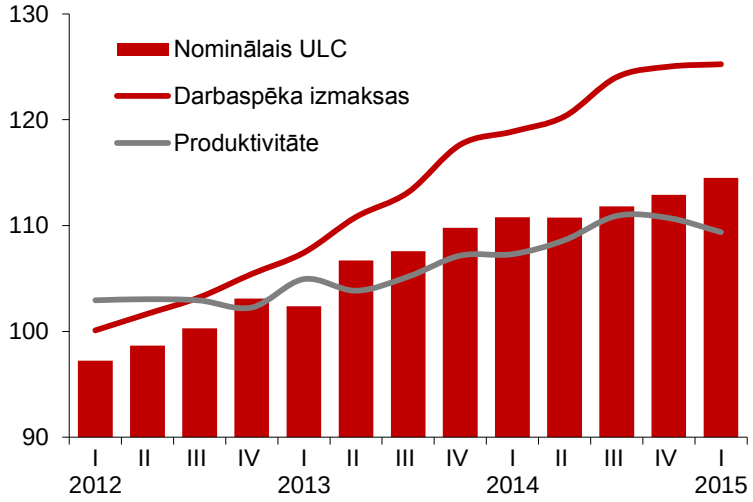

7. Cenas

Patēriņa cenas

Pēc krīzes izraisītās deflācijas, kad 12-mēnešu patēriņa cenu inflācija 2010. gada februārī pazeminājās līdz -4,2%, cenas atkal sāka pieaugt. 2011.gadā 12-mēnešu patēriņa cenu inflācija bija 4%, savukārt 2012. gadā – 1,6%. 2013. gadā, neskatoties uz salīdzinoši straujo Latvijas ekonomikas izaugsmi, patēriņa cenas kopumā saglabāja ļoti mērenu dinamiku un patēriņa cenu līmenis pat samazinājās par 0,4%. 2014. gadā bija vērojams ļoti mērens cenu pieaugums – par 0,2%, bet gada vidējais cenu līmenis 2014. gadā pieauga par 0,6%. Lielākā ietekme uz patēriņa cenām pēdējos gados bija naftas un pārtikas cenu kritumam pasaulē.

2015. gada maijā, salīdzinot ar 2014. gada decembri, patēriņa cenu līmenis bija palielinājies par 2,3%. Salīdzinot ar 2014. gada maiju, patēriņa cenas palielinājās par 1,2 procentiem.

Lielākā ietekme uz cenu palielinājumu 2015. gada pirmajos piecos mēnešos bija elektroenerģijas cenu kāpumam saistībā ar elektroenerģijas tirgus atvēršanu. Elektroenerģijai cenas pieauga vidēji par 27,6%, kas kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,9 procentpunktiem. Cenas palielinājās arī pārtikai par 2,5%, kas kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,6 procentpunktiem. Vislielākā ietekme bija cenu pieaugumam dārzeņiem un cenu kritumam piena produktiem. Jāatzīmē, ka pārtikai gada sākumā ir sezonai raksturīgs cenu palielinājums. Savukārt pasaules pārtikas cenas janvārī-maijā, salīdzinot ar iepriekšējā gada decembri, samazinājās par 10,2%, ko ietekmēja cenu kritums visās galvenajās pārtikas produktu grupās. Pasaules pārtikas cenu kritums saistīts ar augstāku nekā gaidīts ražu produktu eksportētājvalstīs, kā arī ar lēnu tirdzniecības aktivitāti un deflācijas gaidām, pircējiem cerot uz vēl zemākām cenām turpmākajos mēnešos. Liela ietekme bija arī sezonai raksturīgajam cenu pieaugums apģērbiem un apaviem martā-maijā. Cenas apģērbiem un apaviem šī gada piecos mēnešos palielinājās par 6,5%, kas kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,4 procentpunktiem.

Cenu kāpumu ietekmēja arī sabiedriskā transporta tarifu kāpums sauszemes un sliežu transporta pakalpojumiem (transporta pakalpojumiem cenas pieauga par 7,5% un kopējo patēriņa cenu līmeni palielināja par 0,2 procentpunktiem). Degvielas cenām Latvijā piecos mēnešos bija vērojams neliels kāpums par 1,2%. Arī pasaules naftas cenas janvārī-maijā pieauga vidēji par 3 procentiem un maija otrajā pusē stabilizējās 65 USD par barelu līmenī.

Lielākā pazeminošā ietekme janvārī-maijā bija cenu kritumam siltumenerģijai. Dabasgāzes cenas krituma dēļ cenas siltumenerģijai samazinājās par 4,9%, kas kopējo cenu līmeni samazināja par 0,2 procentpunktiem.

Nodaļas turpinājumā ir sniegta statistiskā informācija par patēriņa cenu pārmaiņām.

7.1.attēls. **Patēriņa cenu pārmaiņas**

12 mēnešu un gada vidējā inflācija

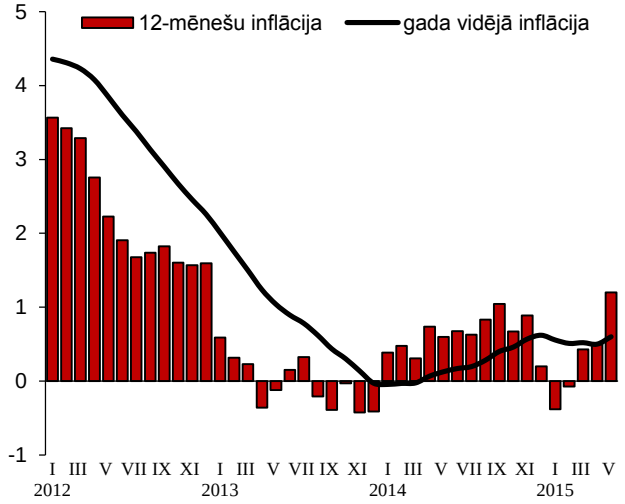

2011.gada decembris = 100

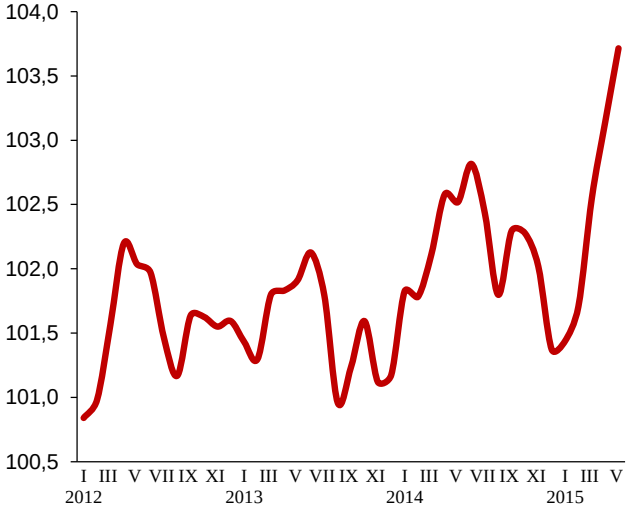

7.1.tabula. **Patēriņa cenu pārmaiņas pa mēnešiem**, procentos

		salīdzinot ar iepriekšējo mēnesi	salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo mēnesi	vidēji gada laikā
2014	Janvāris	0,6	0,4	0,0
	Februāris	0,0	0,5	0,0
	Marts	0,3	0,3	0,0
	Aprīlis	0,5	0,7	0,1
	Maijs	-0,1	0,6	0,1
	Jūnijs	0,3	0,7	0,2
	Jūlijs	-0,4	0,6	0,2
	Augusts	-0,6	0,8	0,3
	Septembris	0,5	1,0	0,4
	Oktobris	0,0	0,7	0,5
	Novembris	-0,3	0,9	0,6
	Decembris	-0,6	0,2	0,6
2015	Janvāris	0,1	-0,4	0,6
	Februāris	0,3	-0,1	0,5
	Marts	0,8	0,4	0,5
	Aprīlis	0,6	0,5	0,5
	Maijs	0,6	1,2	0,6

7.2.attēls. **Patēriņa cenu indekss grupās un apakšgrupās**,
iepriekšējā gada decembris =100

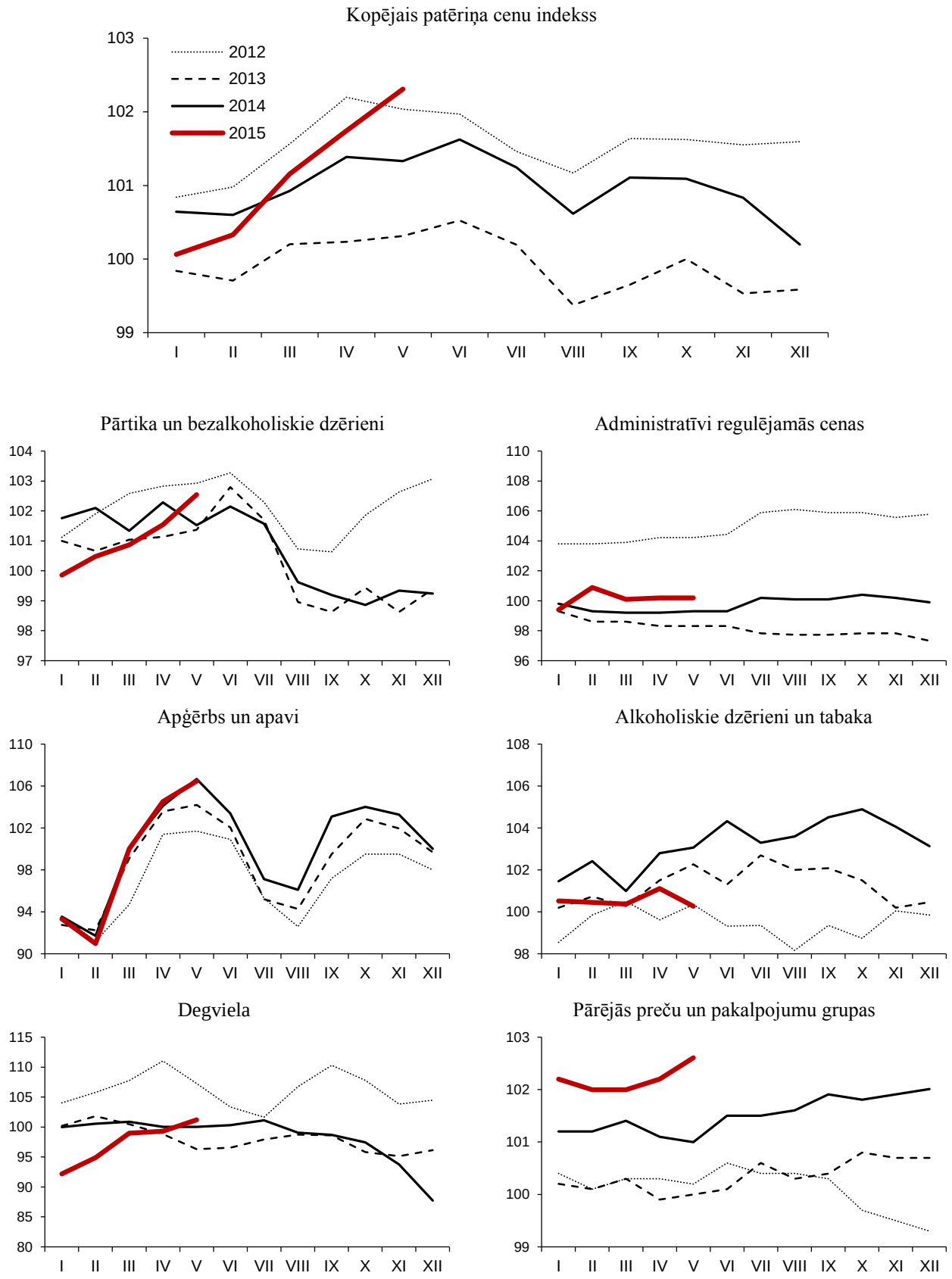

7.3.attēls. **Atsevišķu preču un pakalpojumu grupu ietekme uz kopējo patēriņa cenu indeksu**, 12 mēnešu inflācija, procentpunkti

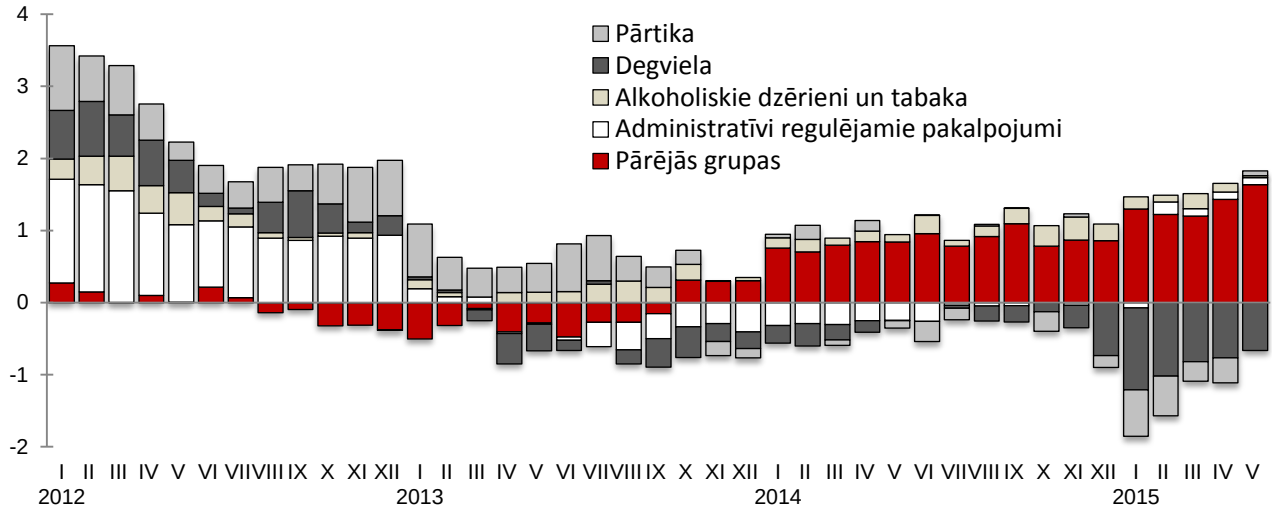

7.4.attēls. **Saskaņotais patēriņa cenu indekss pa mēnešiem**, 2011. gada decembris =100

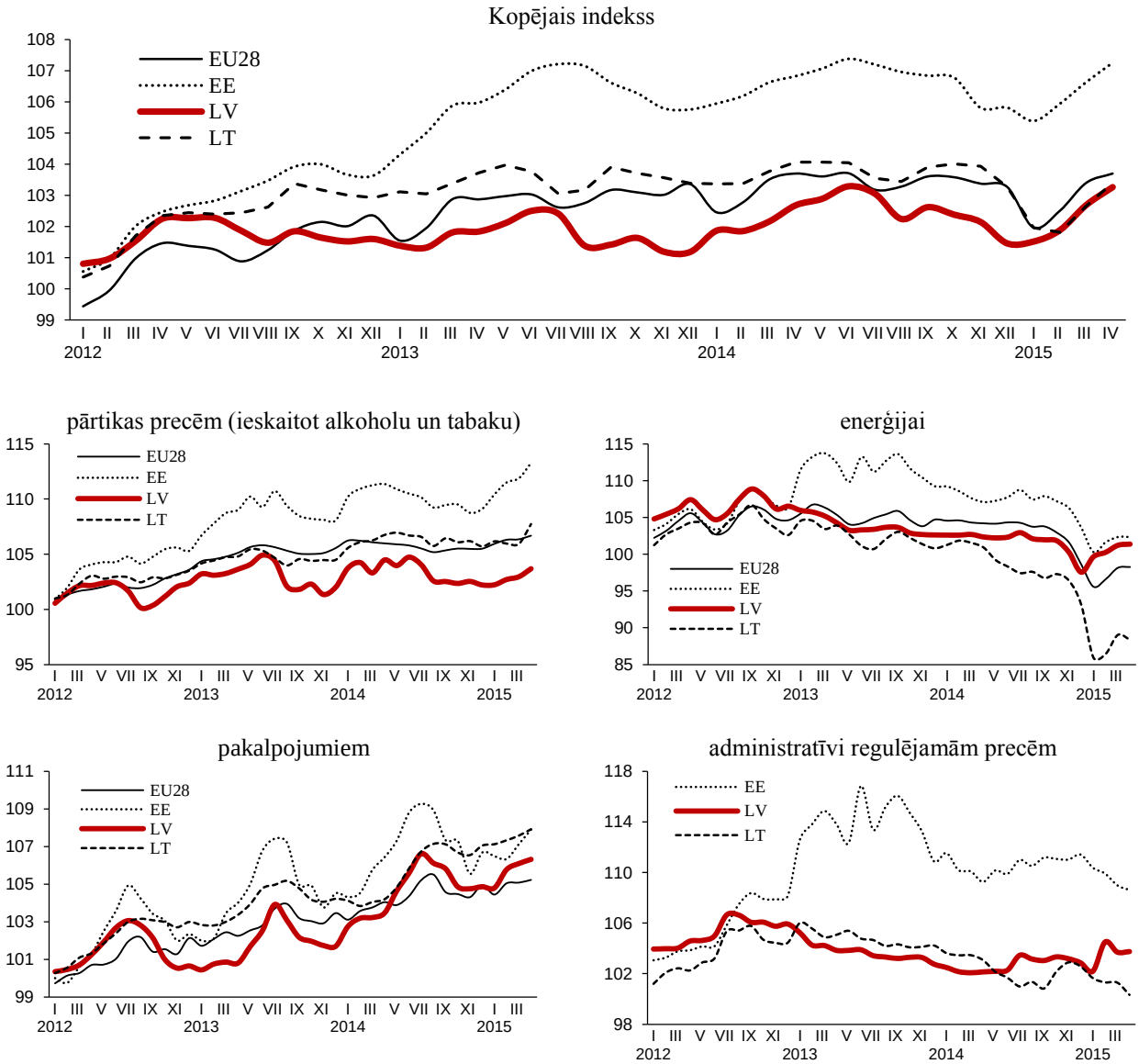

Ražotāju cenas

Ražotāju cenas pēc straujā pieauguma 2010-2012. gadā, 2013. gadā auga mēreni. 2014. gadā vidējais ražotāju cenu līmenis nedaudz palielinājās (par 0,4%), galvenokārt cenu krituma dēļ apstrādes rūpniecībā.

2015. gada aprīlī, salīdzinot ar 2014. gada decembri, rūpniecības cenas palielinājās par 0,1%, bet, salīdzinot ar 2014. gada aprīli, vidējais ražotāju cenu līmenis samazinājās par 0,6%. Ražotāju cenas ietekmēja straujais energoresursu cenu kritums kopš 2014. gada vidus. Vietējā tirgū realizētās produkcijas ražotāju cenu straujāku kritumu ierobežoja pieprasījums iekšējā tirgū, bet pieprasījums eksporta tirgos joprojām ir vājš. Jāatzīmē, ka 2015. gada aprīlī, salīdzinot ar iepriekšējā gada aprīli, bija vērojams pasaules enerģijas, rūpniecības un lauksaimniecības izejvielu straujš cenu kritums.

Kopējais ražotāju cenu līmenis Latvijas apstrādes rūpniecībā 2015. gada janvārī-aprīlī pieauga par 0,1%. Apstrādes rūpniecībā ražotāju cenas vietējā tirgū realizētajai produkcijai šajā laikā samazinājās par 0,2%, bet eksportētajai produkcijai pieauga par 0,3 procentiem.

Vairāk nekā 60% no apstrādes rūpniecībā saražotās produkcijas tiek eksportēta, tādēļ apstrādes rūpniecībā kopējo ražotāju cenu dinamiku lielākā mērā ietekmē eksportētās produkcijas ražotāju cenu svārstības. Savukārt eksportētās produkcijas cenas pamatā nosaka Latvijas galveno eksportpreču, t.sk. kokmateriālu, metāla izstrādājumu un pārtikas preču cenu pieauguma apstāšanās pasaules tirgos. Savukārt vietējā tirgū realizētās produkcijas cenu kāpumu ietekmē iekšzemes pieprasījuma pieaugums.

Apstrādes rūpniecības nozaru griezumā 2015. gada četros mēnešos ietekmīgākais ražotāju cenu pieaugums bija datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošanā – par 11,8% un elektrisko iekārtu ražošanā – par 2%. Ražotāju cenu pieaugumu šajās nozarēs noteica eksportētās produkcijas cenu pieaugums.

Lielākā pazeminošā ietekme šī gada četros mēnešos bija ražotāju cenu samazinājumam pārtikas produktu ražošanā – par 1,5% un koksnes izstrādājumu ražošanā – par 0,6%. Ražotāju cenu kritumu pārtikas produktu nozarē noteica vienlīdzīgs cenu kritums gan vietējā tirgū realizētajai produkcijai, gan eksportētajai produkcijai, savukārt koksnes izstrādājumiem cenas samazinājās eksportētai produkcijai.

Nodaļas turpinājumā ir sniegta statistiskā informācija par ražotāju cenu pārmaiņām.

7.5.attēls. **Ražotāju cenu pārmaiņas**

Izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

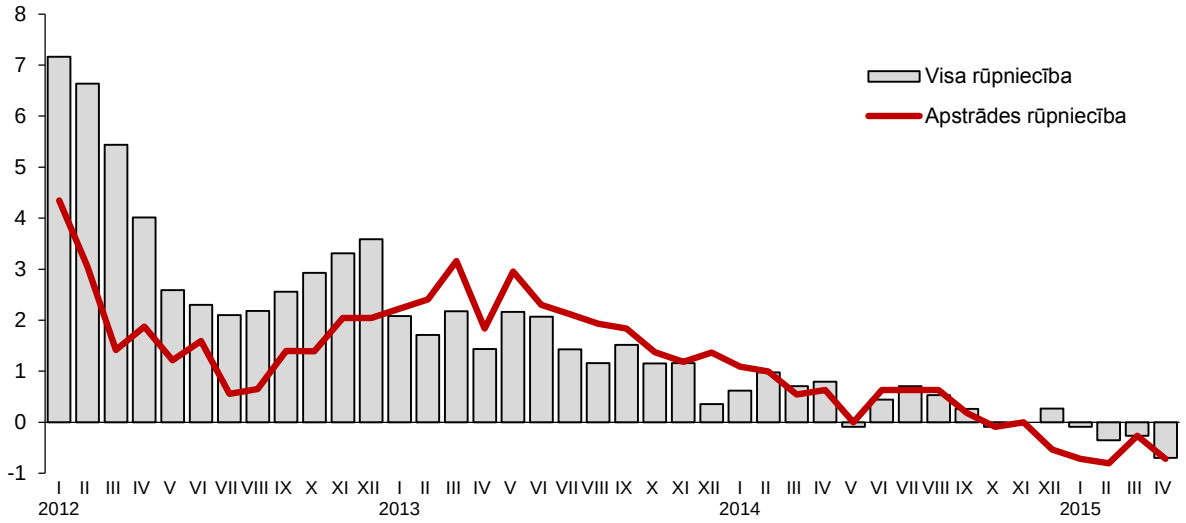

7.6.attēls. **Ražotāju cenu dinamika apstrādes rūpniecībā**

2011.gada decembris=100

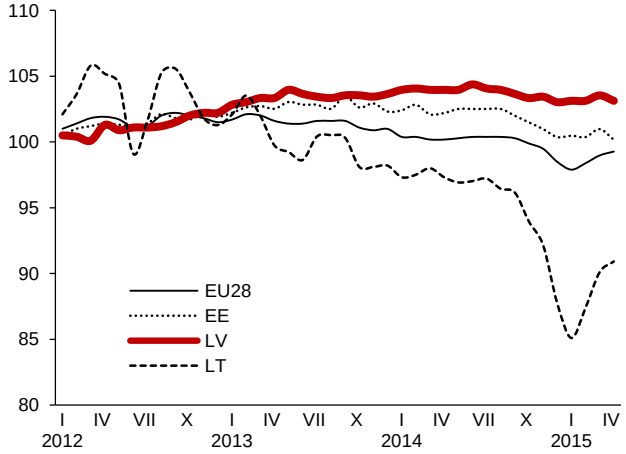

Izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

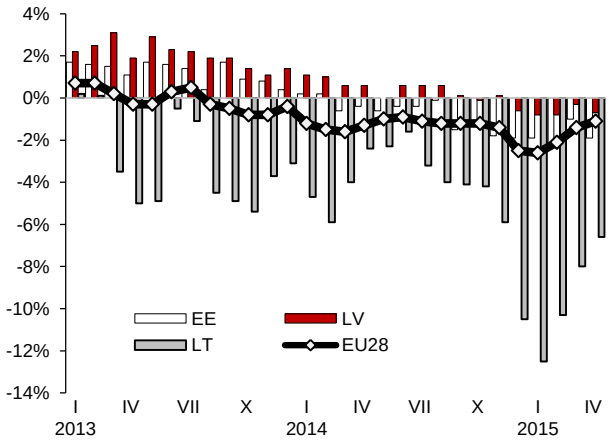

7.7.attēls. **Patēriņa cenu, ražotāju cenu un tirgus pakalpojumu pievienotās vērtības deflatora izmaiņas**, izmaiņas pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni, %

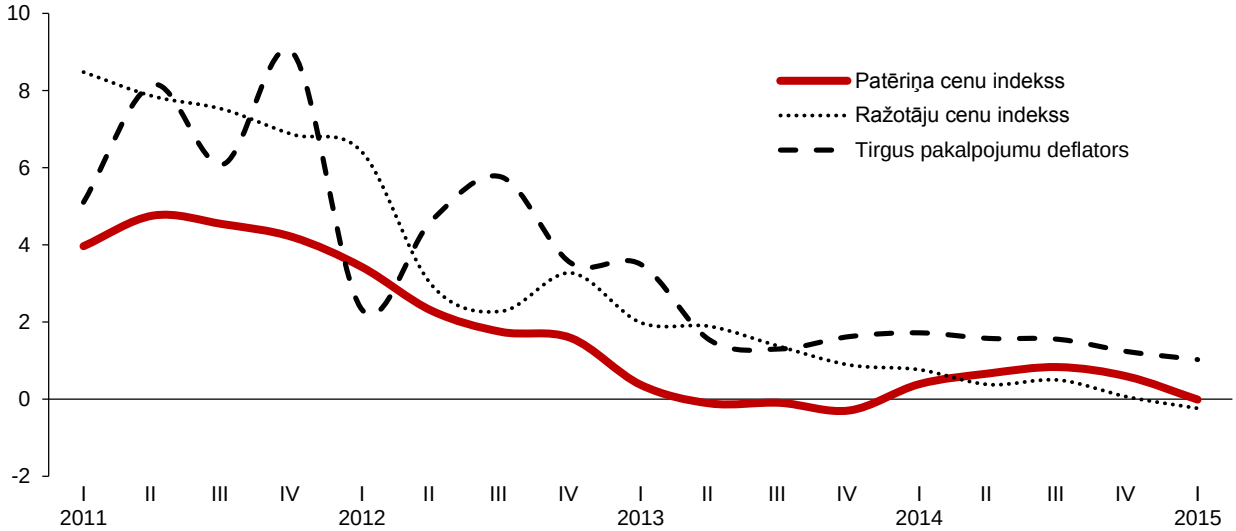

Ārējās tirdzniecības vienības vērtības indeksi

2013. gada sākumā, ņemot vērā eksporta vienības vērtības straujāku pieaugumu, tirdzniecības nosacījumi uzlabojās, tomēr gada beigās tie pasliktinājās un 2013. gadā vienības vērtība eksportētajām precēm samazinājās par 0,4%, bet importētajām precēm pieauga par 0,4%. 2014. gadā tirdzniecības nosacījumi nedaudz pasliktinājās, vienības vērtība eksportētajām precēm samazinājās par 2,2%, bet importētajām precēm samazinājās par 3,1%. Gan eksporta, gan importa vienības vērtības kritumu 2014. gadā visvairāk ietekmēja vienības vērtības samazināšanās naftas pārstrādes produktiem.

2015. gada aprīlī tirdzniecības nosacījumi strauji uzlabojās, vienības vērtībai eksportētajām precēm pārsniedzot vienības vērtību importētajām precēm par vairāk kā 3 procentpunktiem. Vienības vērtība eksportētajām precēm 2015.gada aprīlī, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, pieauga par 1,9%, bet importētajām precēm samazinājās par 1,4%. Vidējo eksporta vienības vērtības līmeni 2015. gada aprīlī, salīdzinot ar 2014. gada aprīli, visvairāk ietekmēja vienības vērtības pieaugums lauksaimniecības produktiem, datoriem, elektroniskām un optiskām ierīcēm un parastiem metāliem, kā arī kritums koksa un naftas pārstrādes produktiem, pārtikas produktiem un farmaceitiskiem produktiem. Uz vidējo importa vienības vērtības līmeni lielākā ietekme bija vienības vērtības kritumam koksa un naftas pārstrādes produktiem un lauksaimniecības produktiem, bet palielinoša – vērtības pieaugumam apģērbiem un ādas izstrādājumiem, pārtikas produktiem un ķīmiskām vielām un produktiem.

7.8. attēls **Eksporta un importa vienības vērtības indeksi un tirdzniecības nosacījumi**

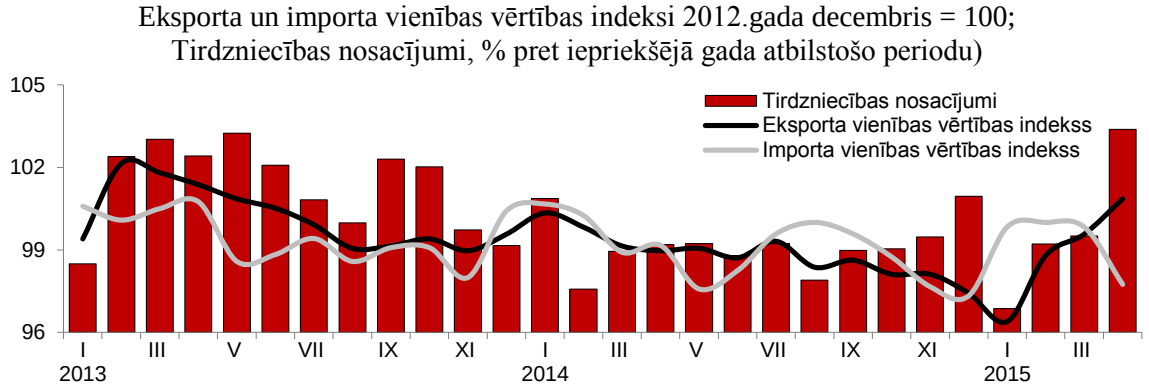

Enerģētika

2015. gada sākumā vērojamā elektroenerģijas tirgus cenu lejupslīdošā tendence ir apstājusies. Tuvojoties vasaras mēnešiem, elektroenerģijas cenām biržā ir tendence pieaugt, vasarā sasniedzot augstāko cenu. Maijā, salīdzinot ar aprīli, vidējā elektroenerģijas cena *Nord Pool Spot* biržā Latvijas cenu reģionam pieauga par 7,3% un sasniedza 37,36 eiro/MWh. Šī gada maijā salīdzinājumā ar 2014. gada decembri vidējā elektroenerģijas cena samazinājās par 23,6%. Cenu samazinājumu veicina pārvades jaudas savienojumu darbība un elektroenerģijas importa apjomi, efektīva Rīgas termoelektrostaciju darbība, laika apstākļi, kā arī hidroloģiskie apstākļi (ūdens pietece Daugavā).

Šobrīd Latvijas-Igaunijas starpsavienojuma nepietiekamas caurlaides spējas rezultātā Latvijas un Lietuvas tirdzniecības apgabalā ir augstāka elektroenerģijas cena nekā citos elektroenerģijas biržas *Nord Pool Spot* tirdzniecības apgabalos. Latvijā un Lietuvā maijā elektroenerģijas tirgus cena bija par vidēji 15 eiro/MWh augstāka nekā Skandināvijā. Elektroenerģijas fizisko plūsmu starp Igauniju un Latviju pašlaik nodrošina divas 330 kV pārvades līnijas, kuru caurlaides spēja ir nepietiekama.

7.9.attēls. **Elektroenerģijas cenu dinamika**

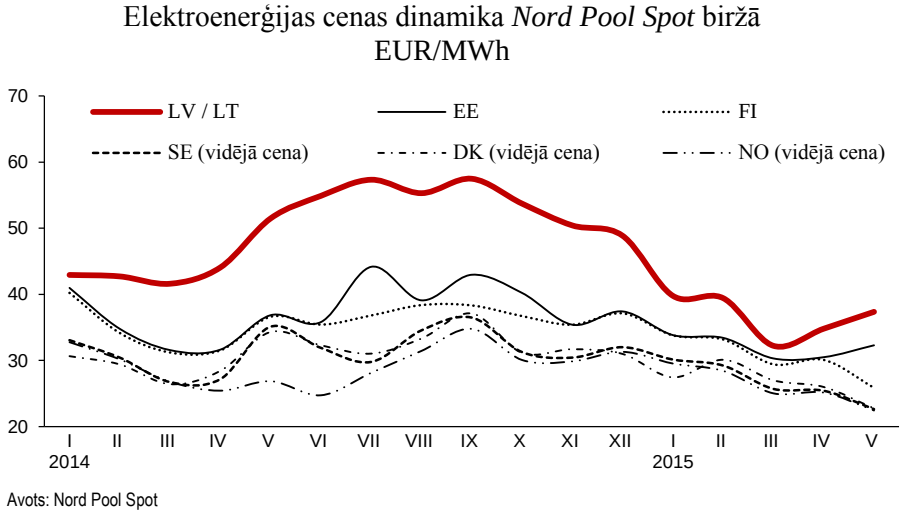

No 2014. gada 1. aprīļa Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (SPRK) apstiprinātā obligātā iepirkuma komponente (OIK) galalietotājiem kopā veidoja 0,02679 EUR/kWh. No 2015 gada 1.aprīļa OIK tiek saglabāta iepriekšējā gada līmenī 0,02679 EUR/kWh, tajā skaitā koģenerācijas komponente 0,01671 EUR/kWh, kas ir mazāka nekā gadu iepriekš (0,01737 EUR/kWh), un atjaunojamo energoresursu komponente 0,01008 EUR/kWh, kas ir lielāka nekā gadu iepriekš (0,00942 EUR/kWh).

Lai saglabātu kopējo OIK vērtību 0,02679 EUR/kWh apmērā, publiskais tirgotājs no valsts saņem dotāciju, kas sedz daļu no obligātā iepirkuma izmaksām. 2014. gadā no valsts budžeta tika piešķirta dotācija 29,3 milj. eiro apmērā, savukārt 2015. gadā no valsts budžeta plānots piešķirt dotāciju 20,3 milj. eiro apmērā, kas daļēji tiek finansēta no subsidētās elektroenerģijas nodokļa ieņēmumiem.

Saskaņā ar CSP patēriņa cenu datiem, **gāzes** cena Latvijā šī gada janvārī-maijā bija samazinājusies par 0,8%. Dabasgāzes tarifu samazinājums ir saistīts ar naftas un tās produktu cenu samazinājumu, jo dabasgāzes iepirkuma cena ir piesaistīta naftas produktu cenām. Potenciāli lielāku samazinājumu gan rūpnieciskajiem patērētājiem, gan mājsaimniecībām neļāva sasniegt negatīvās valūtu attiecības.

Dabasgāzes iepirkuma cena no Krievijas un dabasgāzes tarifi vasarā Latvijā ir atkarīgi no pasaules naftas cenām. Apkures sezonā, kad dabasgāze Latvijas patērētājiem tiek piegādāta no Inčukalna pazemes gāzes krātuves, dabasgāzes tarifi ir atkarīgi arī no tā, par kādu cenu daļa uzkrātās dabasgāzes ir nopirkta vasarā, kad to sūknēja krātuvē. Dabasgāzes iepirkuma cena tiek rēķināta atbilstoši iepriekšējo 9 mēnešu mazuta un dīzeļdegvielas kotācijai, tādēļ tarifu izmaiņas iespējamas vien ar laika nobīdi no naftas produktu tirgus aktuālajām tendencēm, kas nodrošina cenu

stabilitāti un prognozējamību. Atbilstoši AS „Latvijas gāze” prognozēm par dabasgāzes tarifu izmaiņām, dabasgāzes cenas samazināsies turpmākajos mēnešos.

1.ielikums

Gāzes vairumtirdzniecības cenu salīdzinājums ES 2014. gada 4. ceturksnī

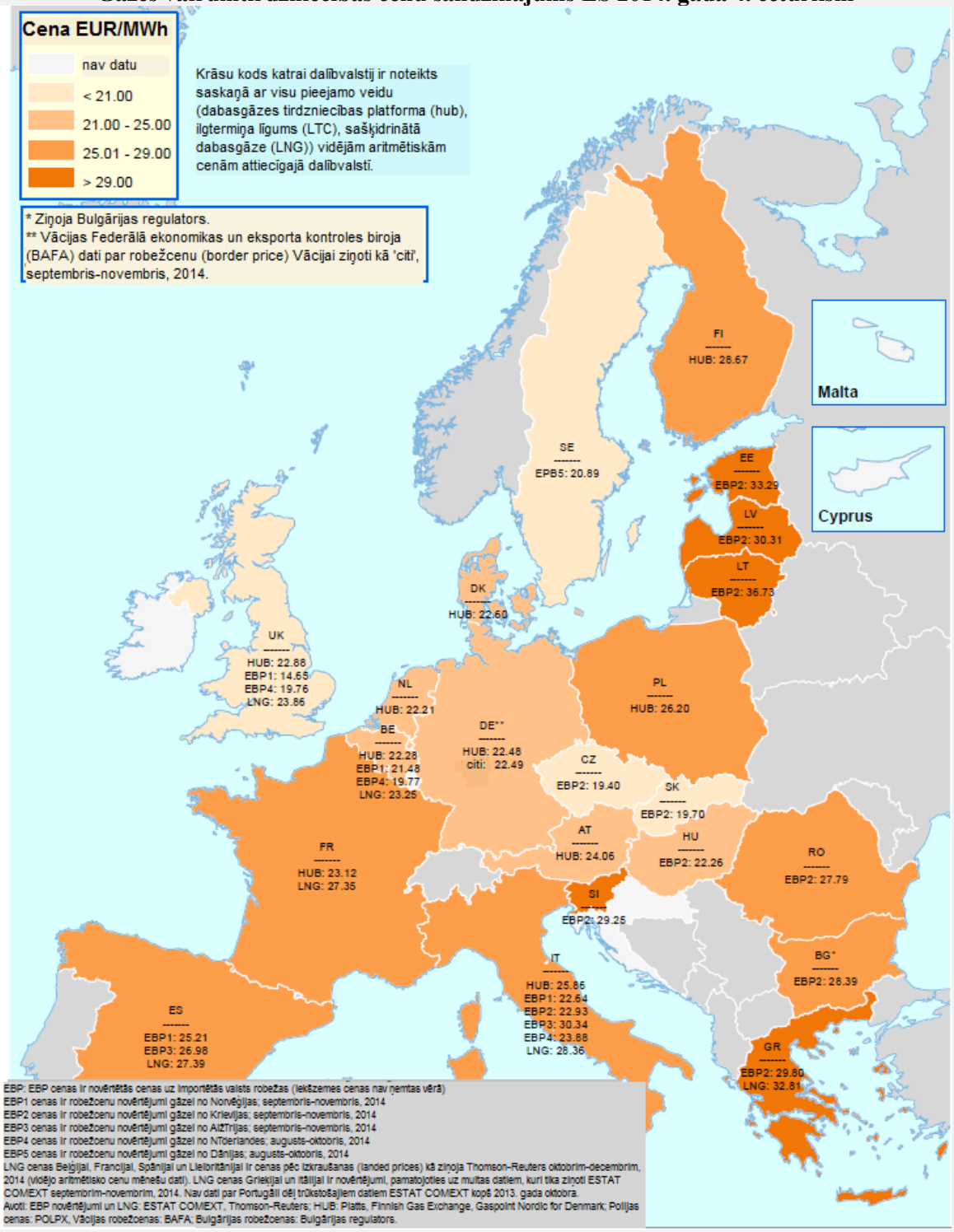

Vairumtirdzniecības cenas gāzei Baltijas valstīs ir augstākas nekā vidēji ES. Vienlaikus jāatzīmē, ka mazumtirdzniecības cenas mājsaimniecībām un rūpnieciskajiem patērētājiem Baltijas valstīs ir tuvas ES vidējam līmenim. To nosaka vairāki faktori kā, piemēram, infrastruktūras izmaksas, t.sk. uzglabāšanas iespējas un pārvades tarifi, kā arī nodokļu politika.

Piezīme: robežcenas ir gāzes cauruļvadu importa, kas tika apmaksāts uz importējošās valsts robežas, cenu novērtējumi, pamatojoties uz muitas aģentūru savākto informāciju, un tiek uzskatītas par gāzes ilgtermiņa līgumu reprezentatīvām cenām.
Avots: Quarterly Report on European Gas Markets. Market Observatory for Energy, DG Energy. Volume 7 (issue 4; 4th quarter, 2014)

8. Prognozes

Tautsaimniecības attīstība

2015. gadā Latvijas tautsaimniecības attīstība joprojām būs cieši saistīta ar eksporta iespējām, tāpēc lielākais Latvijas izaugsmes risks ir saistīts ar globālās ekonomikas attīstību. Preču un pakalpojumu eksporta apjomi 2015. gadā būs tuvi iepriekšējā gada līmenim. Pozitīvi Latvijas eksporta dinamiku varētu ietekmēt ekonomiskās situācijas uzlabošanās lielākajā noieta tirgū – ES, kā arī uzņēmēju spēja atrast noieta tirgus trešajās valstīs. Vienlaikus eksportu ietekmēs Krievijas noteiktie pārtikas importa ierobežojumi. Vēl nozīmīgāka ietekme uz Latvijas eksporta iespējām būs faktoriem, kas saistīti ar Krievijas ekonomisko situāciju.

2015. gadā turpinās augt privātais patēriņš. Tā dinamiku pamatā noteiks darba samaksas kāpums, kas gan būs lēnāks nekā 2014. gadā. Arī darba tirgū uzlabojumi būs mērenāki nekā iepriekšējos gados. Savukārt investīcijas joprojām ietekmēs uzņēmēju nogaidošais noskaņojums attiecībā uz nākotnes perspektīvām, kā arī komercbanku piesardzīgā kreditēšanas politika.

Tāpat kā kopējā Latvijas tautsaimniecības izaugsme, arī apstrādes rūpniecības attīstība kopumā būs cieši saistīta ar tendencēm ārējos tirgos. Apstrādes rūpniecības apakšnozarēs saglabāsies atšķirīgas attīstības tendences un nozaru izaugsme būs cieši saistīta pieprasījuma izmaiņām galvenajos eksporta tirgos. Paredzams, ka kopumā apstrādes rūpniecībā ražošanas apjomi šogad varētu pārsniegt 2014. gada līmeni. Apstrādes rūpniecības apakšnozarēs, kur jau līdz šim ražošanas apjomi stabili pieaug, piemēram, kokapstrādē, elektrisko un optisko iekārtu ražošanā izaugsme turpināsies. Nenoteiktība saglabājas par turpmākās darbības apmēriem „KVV Liepājas metalurgs”, kas ietekmēs kopējo apstrādes rūpniecības izlaidi.

Privātā patēriņa pieaugums sekmēs mazumtirdzniecības un citu – uz iekšējo tirgu orientēto nozaru izaugsmi. Savukārt kā liecina jaunākie statistikas dati, 2015. gadā būvniecības nozarē ir sagaidāma ļoti mērena izaugsme.

Ekonomikas ministrijas speciālisti prognozē, ka 2015. gadā kopumā IKP pieauguma tempi būs 2% robežās.

Darba tirgus

2015. gadā situācija darba tirgū turpinās uzlaboties, vienlaikus uzlabojumi kļūs arvien mērenāki, ko ietekmēs lēnāki ekonomikas izaugsmes tempi.

2015. gadā kopumā paredzams lēns nodarbinātības pieaugums – nodarbināto skaits pieaugs vien par 0,2%, salīdzinot ar 2014. gadu. Vienlaikus nodarbinātības līmenis nedaudz pārsniegs 60%. Lielākais nodarbināto skaita pieaugums sagaidāms uz iekšzemes pieprasījumu vērstajās nozarēs – komercpakalpojumu sektorā un būvniecībā. Kopumā nodarbināto skaits 2015. gadā varētu sasniegt 886,5 tūkstošus.

Turpinās samazināties arī bezdarbs – bezdarba līmenis 2015. gadā pietuvosies 9,8%. Savukārt darba meklētāju skaits, salīdzinot ar 2014. gadu, samazināsies par vairāk nekā 11 tūkstošiem – līdz 96 tūkstošiem vidēji gadā.

8.1.attēls. **Darba tirgus attīstības tendences**

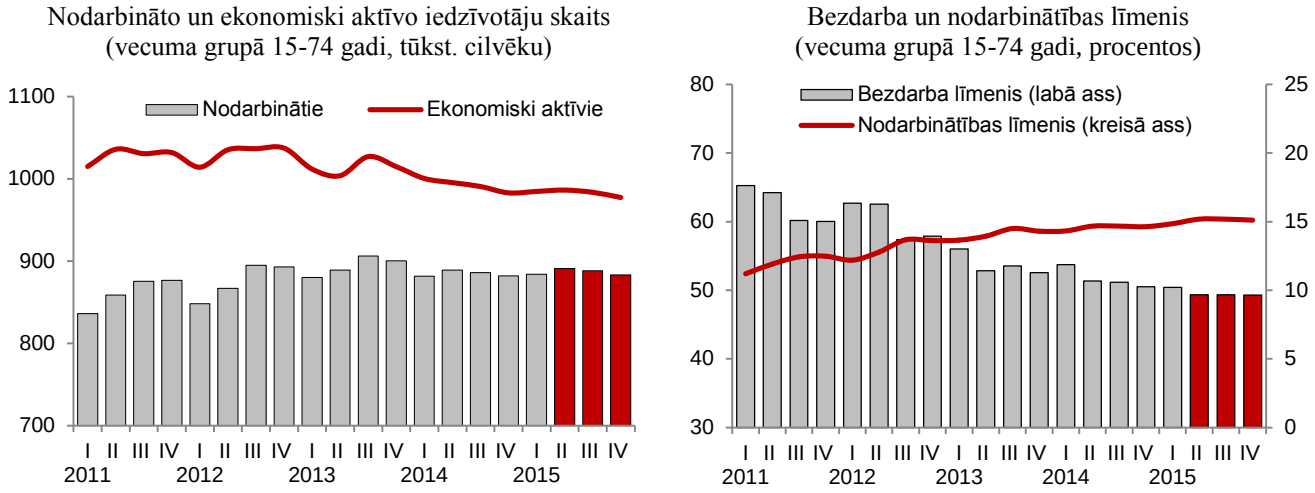

* Sākot ar 2014. gadu ir veiktas izmaiņas darbaspēka apsekojuma metodoloģijā. Ceturkšņa datu vispārināšanai tiek izmantots ceturkšņa vidējais privātajās mājsaimniecībās dzīvojošo iedzīvotāju skaits (iepriekš - iedzīvotāju skaits gada sākumā). Līdz 2015. gada 1. ceturksnim atspoguļoti faktiskie dati.

Cenas

2015. gadā vidējā gada inflācija varētu būt nedaudz augstāka nekā 2014. gadā. Gada pirmajos mēnešos uz patēriņa cenām būtiska palielinošā ietekme bija dažādiem piedāvājuma puses faktori (piemēram, elektroenerģijas tirgus atvēršana no 2015. gada 1. janvāra, sabiedriskā transporta biļešu cenu pieaugums). Vienlaikus inflāciju turpinās noteikt ārējie faktori – naftas un pārtikas cenu dinamika pasaulē.

8.2.attēls. **Patēriņa cenu tendences**

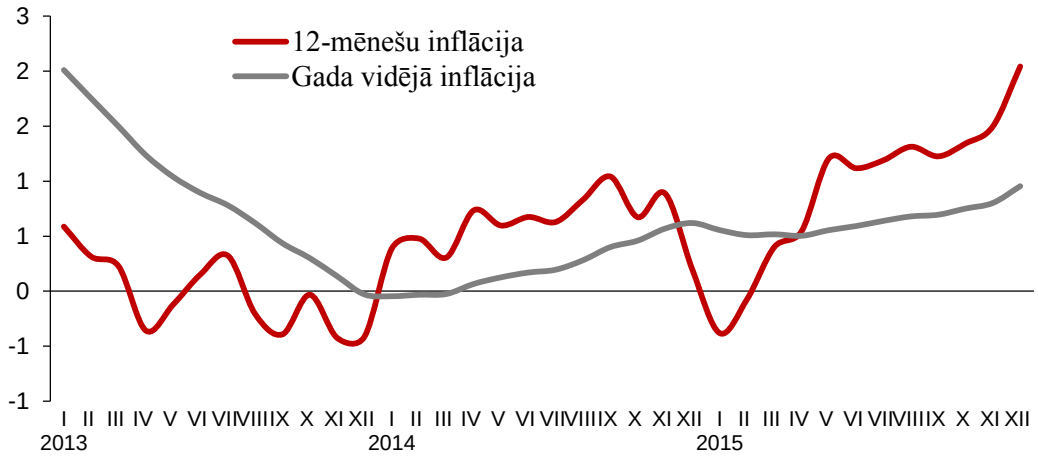

Ekonomikas ministrija prognozē, ka kopumā 2015. gadā sagaidāma mērena inflācija un gada vidējā inflācija var būt 0,9% pie nosacījuma, ka pasaules pārtikas un naftas produktu cenas saglabā līdzšinējo dinamiku un nav sagaidāms to straujš pieaugums.

Ekonomikas ministre D.Reizniece-Ozola

Vīza: Valsts sekretāra pienākumu izpildītāja
Valsts sekretāra vietniece Z.Liepiņa

19.06.2015. 11:31
12738
Jānis Salmiņš
Janis.Salmins@em.gov.lv, 67013112